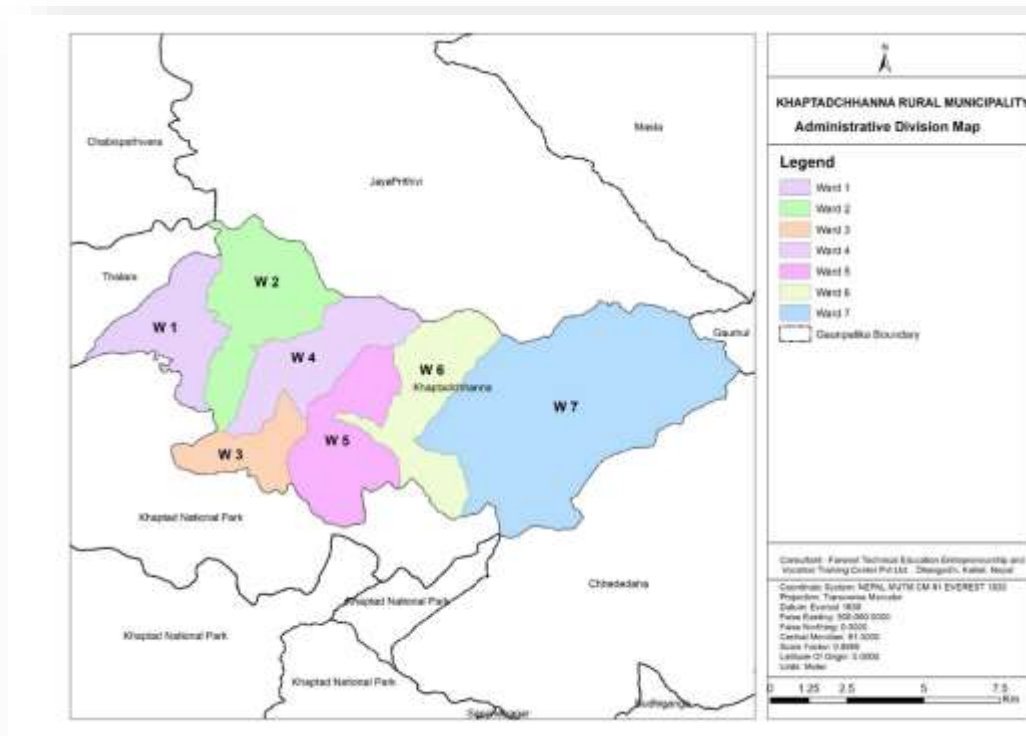

"समृद्ध छान्नाको आधार व्यावसायिक कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार"

खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको

पार्श्वचित्र

२०८१

खप्तडछान्ना गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पसलबगर बझांग
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

खसडछान्ना गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पसलबगर बझाङ, सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

उत्तम बहादुर रोकाया अध्यक्ष

विष्णु कुमार थापा, उपाध्यक्ष

देविभक्त जोशी
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं १

ज्योती प्रकास बोगटी
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं २

गौरी कुमारी अधिकारी रावल
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं ३

इश्वर बहादुर रोकाया
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं ४

राम बहादुर सिंह
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं ५

तेज बहादुर खड्का
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं ६

रमा नन्द जोशी
वार्ड अध्यक्ष, वार्ड नं ७

खसडछान्ना गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

पसलबगर बझांग

सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

मन्तव्य

स्थानीय सरकारका रूपमा गाउँपालिकाले सेवा प्रवाह तथा विकास निर्माण मार्फत जन आकाङ्क्षा सम्बोधनको ऐतिहासिक जिम्मेवारी नव निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूमा रहेको छ । सङ्घीय शासन व्यवस्थाको रूपमा स्थानीय तह, प्रदेश र सङ्घ माझ समन्वय, सहकार्य र सह अस्थित्वको सिद्धान्तका आधारमा शासन सञ्चालनको अपेक्षा गरिए जस्तै स्थानीय स्तरमा पनि राजनीतिक दल, विषयगत निकाय, समुदायमा आधारित संस्था, स्थानीय समुदाय, निजी क्षेत्र र विकास साझेदार तथा गैसस सँगको निकटतम सहकार्य र समन्वयबाट अपेक्षित परिवर्तन सुनिश्चित हुने विश्वास गर्न सकिन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालनको बलियो आधार तयार गरी सेवा प्रवाह र विकास निर्माण प्रभावकारी गराउन गाउँपालिकाको समग्र पक्षको क्षेत्रगत तथा खण्डीकृत तथ्याङ्क खुल्ने गरी वस्तुगत विवरण वा पार्श्वचित्र तयार गर्नु अत्यन्त महत्त्वपूर्ण कार्य हो । यही कुरालाई सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले नीतिगत निर्णय र मार्गदर्शनका आधारमा सचेत समेत गराएको छ । गाउँ पालिकाको विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न एकीकृत, आवधिक तथा वार्षिक गाउँ विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा गाउँ विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नु जरुरी रहेको छ । गाउँपालिकाको समग्र नेतृत्व विषयगत कार्यालय तथा गाउँपालिका विकासका समग्र सरोकारवालाको सहयोग तथा सहकार्य र **फारवेष्ट टेक्निकल एजुकेसन ईन्टरप्रेनरसिप एण्डभोकेशनल ट्रेनिङ्ग सेन्टर प्रा.लि.**, कैलालीको प्राविधिक सहयोगमा खसडछान्ना गाउँ पालिकाको पार्श्व चित्र (Rural municipality Profile) तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणले यस क्षेत्रको सेवा प्रवाह, नीति निर्माण, आन्तरिक आय वृद्धि तथा विकास प्रक्रियालाई मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु । यसका अतिरिक्त, गाउँपालिकाको विकासका लागि सहकार्य गर्ने अन्य निकाय लगायत गैसस तथा विकास साझेदारका लागि पनि उल्लेखित विवरण महत्त्वपूर्ण र सहयोगी हुनेछ । यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको सपना सबैको एकता, साझा प्रयास र प्रतिबद्धता बाट प्राप्त हुने कुराको पुन स्मरण गर्न चाहन्छु । अन्त्यमा, वस्तुस्थिति विवरण तयारीको कार्यमा सहयोग र परामर्श प्रदान गर्ने गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरू, राजनीतिक दल, कर्मचारी, तथ्याङ्क सङ्कलकहरू, प्राविधिक सहयोग गर्ने **फारवेष्ट टेक्निकल एजुकेसन ईन्टरप्रेनरसिप एण्डभोकेशनल ट्रेनिङ्ग सेन्टर प्रा.लि.**, धनगढी, कैलालीको प्राविधिक सहयोगकर्ता सहित सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु

उत्तम बहादुर रोकाया
अध्यक्ष

खसडछान्ना गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पसलबगर बझांग
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

कृतज्ञता

सर्व प्रथम गाउँपालिकाको प्रोफाइल निर्माण भइरहेको सन्दर्भमा अत्यन्तै खुसी लागेको छ । गाउँपालिकाको आफ्नै पहल र परामर्शदाता संस्थाको सहयोगमा तयार भएको यस गाउँपालिकाको पार्श्वचित्रले यस गाउँको समग्र विकासमा ठुलो सहयोग पुऱ्याउने आशा लिएको छ । गाउँ विकासको लिखित दस्तावेज यस गाउँपालिकाको विकासका लागि कोसे ढुङ्गा साबित हुने विश्वास एवं आशा रहेको छ । यसका निम्ति गर्नु भएको पहल प्रति सराहना गर्दै यो पार्श्वचित्र निर्माण गर्ने कार्य प्रदान गर्नु भएकोमा सर्वप्रथम गाउँपालिकालाई हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं । गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीको सन्दर्भमा स्थानीय जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनैतिक दल, परामर्शदाता संस्थाका विज्ञहरू तथा सरोकारवाला सबै प्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयारीको क्रममा सुरुवात देखि नै आफ्ना सल्लाह तथा सुझावहरू दिँदै यसलाई अन्तिम स्वरूप प्रदान गर्न सहयोग गरिदिनुहुने जन प्रतिनिधि, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू, निर्देशक समिति सम्पूर्ण पदाधिकारहरू तथा तथ्याङ्क सङ्कलकहरू प्रति पनि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यसै गरी वडा तथा सामुदायिक भेलाहरूमा उपस्थित भएर आफ्ना बस्ती, समुदायका समस्याहरू अगाडि राखी सहयोग गरिदिनुहुने सम्पूर्ण वडावासी तथा समुदायप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । अन्तमा, गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयारीको सिलसिलामा आवश्यक तथ्याङ्क तथा सूचना प्रदान गरी सहयोग गरिदिनुहुने गाउँपालिकासँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विषयगत कार्यालयहरू तथा विभिन्न सङ्घ संस्थाका कर्मचारी र परामर्श दाता संस्था लगायतका सम्पूर्ण महानुभावहरू प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु धन्यवाद ।

विष्णु कुमार थापा
उपाध्यक्ष

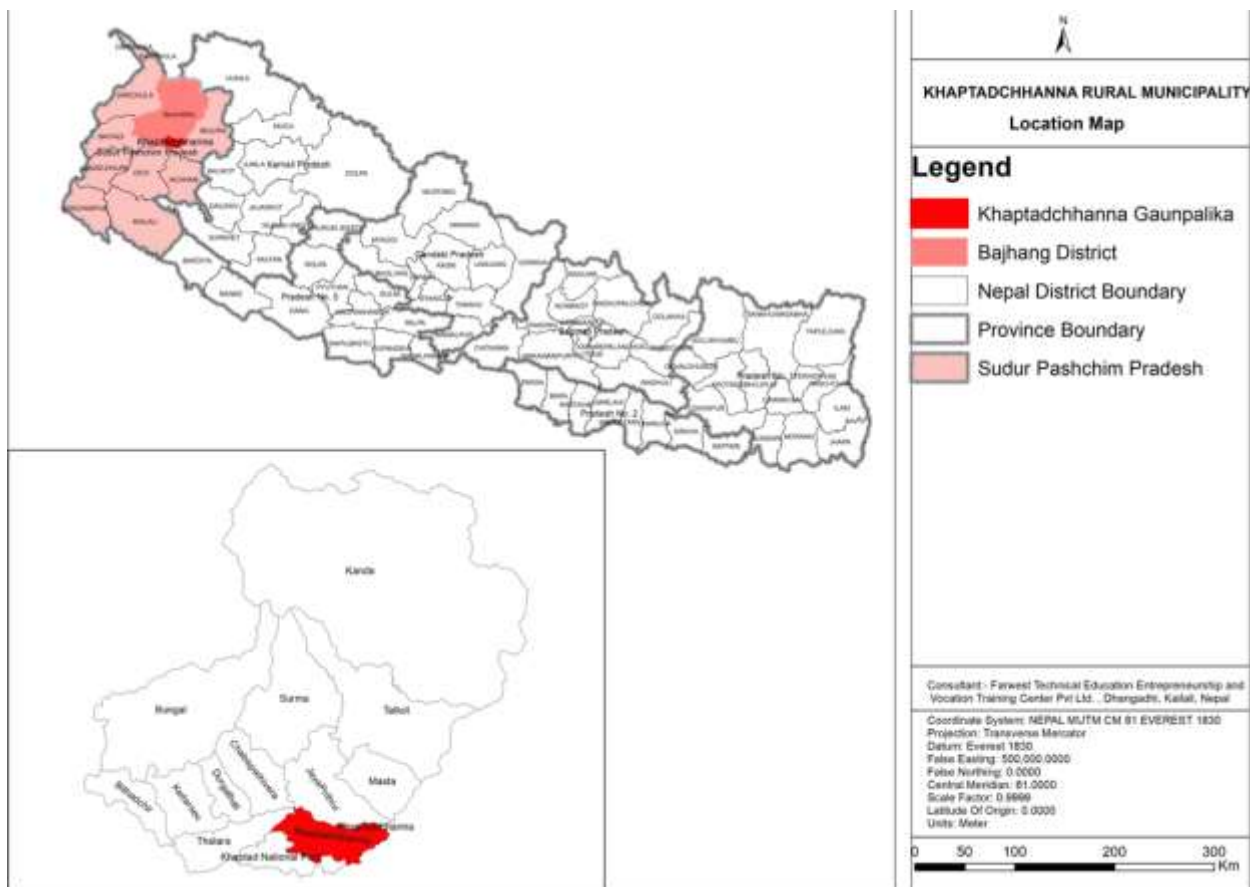
खसडछान्ना गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पसलबगर बझांग
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल
भूमिका

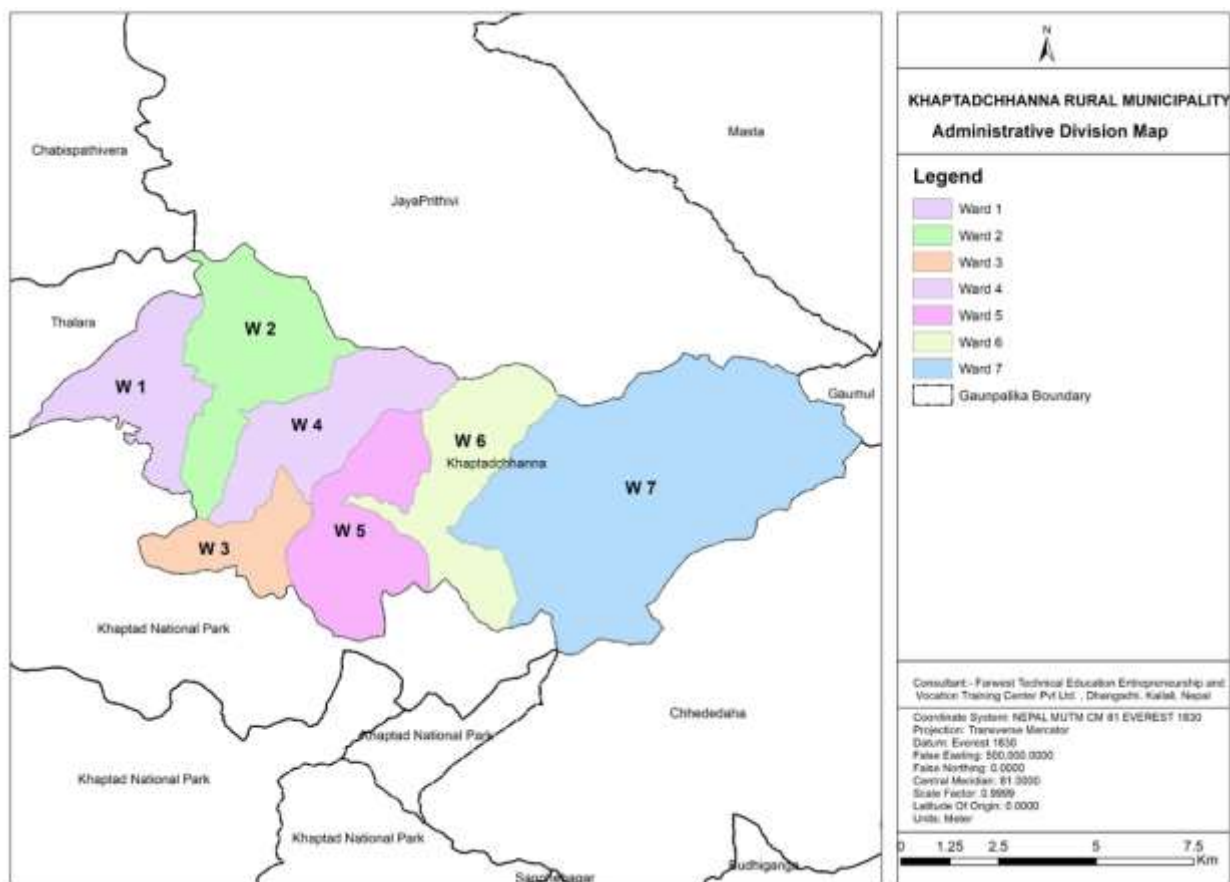

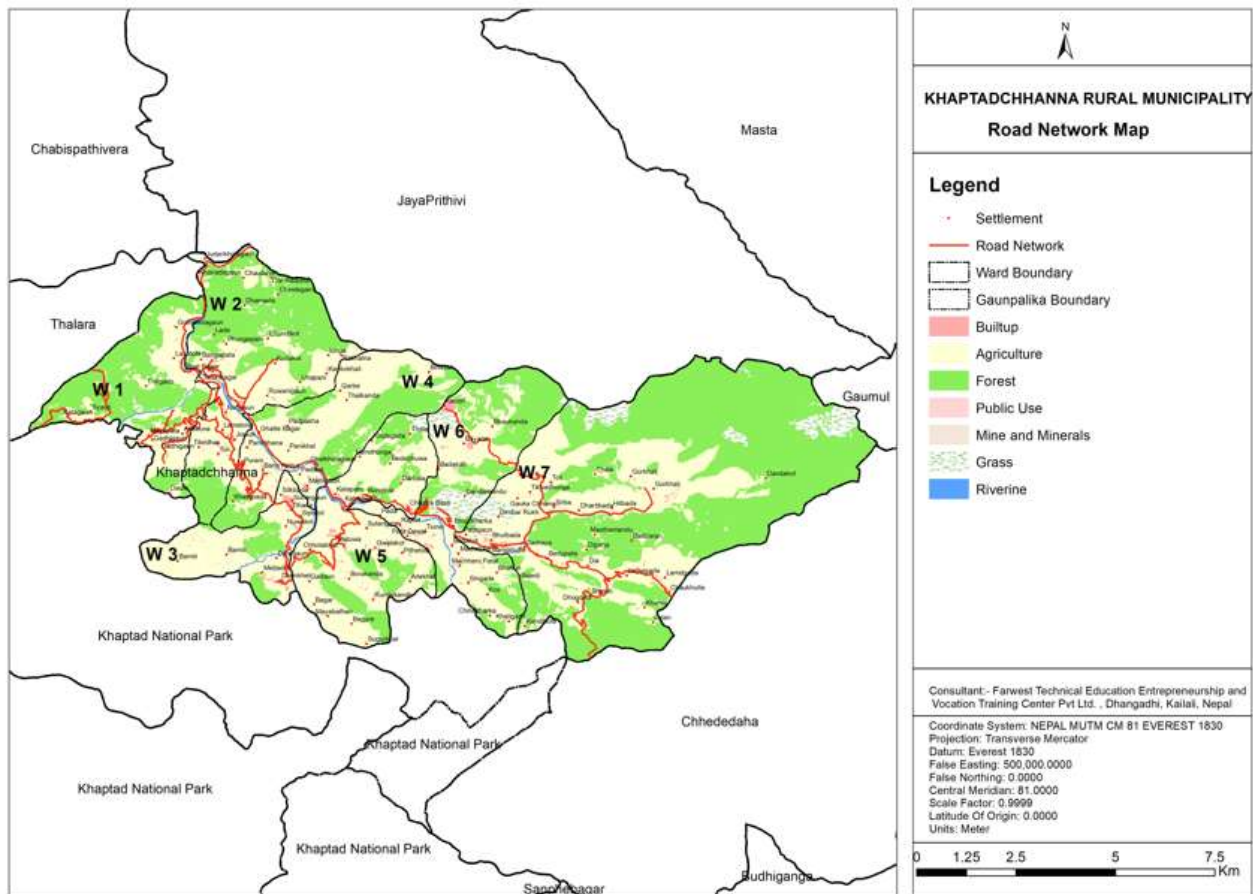
नेपालको संविधानले प्रदत्त गरेको अधिकारको प्रयोग गरी गठन भएका स्थानीय निकायहरूले स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि प्रत्येक स्थानीय तहको समग्र वस्तु स्थिति झल्किने विवरण तयार गरी ५ वर्षमा अद्यावधिक गर्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय निकाय जनताको सबै भन्दा निकटको सरकारका रूपमा स्थानीय शासन सञ्चालन र व्यवस्थापनका लागि नयाँ अनुभवका साथ अगाडी बढिरहेको । विद्यमान कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका अतिरिक्त साधन र स्रोतको सीमा भित्र रहेर शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण कार्यका रूपमा देखिएको छ । जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई सङ्घीय प्रणालीको सुदृढीकरण, दिगो विकास, सुशासन र समृद्धिको आकाङ्क्षा पूरा गर्ने दिशामा महत्त्वपूर्ण जिम्मेवारी स्थानीय निकायमा रहेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले अन्तर्निहित अधिकारको बाँडफाँड र कार्य सम्पादन सम्बन्धी विषय प्रस्ट पार्दै वस्तुगत विवरण तयारी र अद्यावधिक गर्नु पर्ने कुरालाई महत्त्वपूर्ण रूपमा उठान गरेको छ । सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले वस्तुगत विवरण तयारी गर्न जानकारी गराई यसको ढाँचा समेत उपलब्ध गराएको वर्तमान अवस्थामा समग्र गाउँपालिकाको विकासको अवस्था र वस्तुगत स्थिति झल्किने खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको क्षेत्रगत विवरण खुल्ने वस्तुगत विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्दै लैजानु आवश्यक छ । सूचना नै शक्ति हो भन्ने मर्मलाई मनन गरी गाउँपालिका स्तरमा उपलब्ध श्रोत साधन भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा विकास निर्माण सम्बन्धी समग्र झलक प्रस्तुत गरेको गाउँपालिका पार्श्वचित्रको विशेष महत्त्व रहेको हुन्छ । स्थानीय तहको आवश्यकता अनुरूप उपलब्ध हुन सक्ने श्रोत र साधन पहिचान गरी जन सहभागितामा आधारित विकास निर्माण कार्य गर्ने र जनताको जीवन स्तर माथि उठाउने गहन जिम्मेवारी हुन्छ । गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरणले नीति, कानून, मापदण्ड र योजना निर्माणका अतिरिक्त कार्यान्वयन र नीति निर्माणका लागि आवश्यक सूचना प्रदान गर्नेछ । यस विवरणले गाउँपालिकाको विकासमा समन्वय र सहकार्य गर्ने निकाय तथा विकास साझेदार गैसस, निजी क्षेत्रलाई समेत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने अपेक्षा गरेको छ । समय, स्रोत र साधनको सीमितता बाबजुद सरोकारवालासँगको छलफल र द्वितीय तथ्याङ्कको उपयोग गरी तयार गरिएको यस गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको प्रयास सफल भएकोमा खुसी व्यक्त गर्न चाहन्छु । विवरण तयार गर्दा स्रोत साधन र भौगोलिक विकटताको कारणले वस्तुगत विवरणमा हुन सक्ने कमी कमजोरीहरूलाई क्रमशः सुधार र अद्यावधिक गर्दै लगिने छ । अन्त्यमा, वस्तुगत विवरण तयारी कार्यमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने सबै जना प्रतिनिधि ज्यू, कर्मचारी र सबै सरोकारवाला, तथ्याङ्क सङ्कलक तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने फारवेष्ट टेक्निकल एजुकेसन ईन्टरप्रेनरसिप एण्डभोकेशनल ट्रेनिङ सेन्टर प्रा.लि. धनगढी कैलाली धनगढी, कैलालीको प्राविधिक सहयोगकर्ता सबैलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । धन्यवाद !

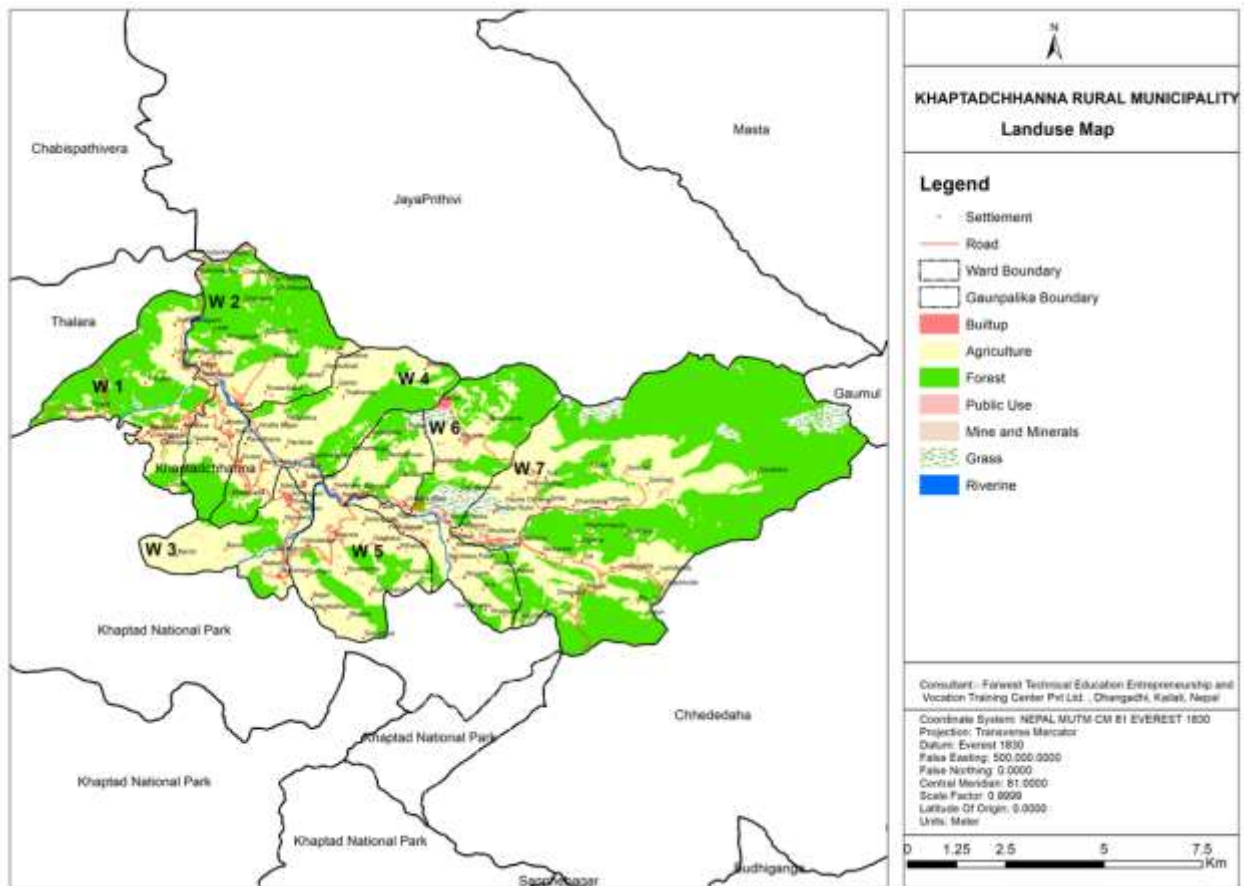
बीर बहादुर नेपाली
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

बिषय सुचि

१. पच्छिद- १: परिचय.....	१
१.१. पृष्ठभूमि :.....	१
१.२. उद्देश्यहरू	२
१.३. कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू	३
१.४. तयारी विधि तथा प्रक्रिया	४
१.४.१. वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण तथा विधि र तयारी गोष्ठी तथा कार्य योजना स्वीकृति.....	४
१.४.२. गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण/तथ्याङ्क सङ्कलन	४
१.४.३. तथ्याङ्क विश्लेषण, प्रस्तुति तथा स्रोत नक्सा तयारी.....	४
१.४.४. वस्तुस्थिति विवरण मस्यौदा तयारी र प्रमाणीकरण कार्यशाला.....	४
१.४.५. वस्तुस्थिति विवरण तयारी र प्रकाशन	४
१.५. वस्तुस्थिति विवरणको सिमा:.....	५
२. परिच्छेद- २: गाउँ/नगरपालिकाको चिनारी.....	६
२.१. पृष्ठभूमि :.....	६
२.१.१. बझाङ जिल्लाको परिचय:.....	६
२.२. खसडछान्ना गाउँपालिकाको सङ्क्षिप्त चिनारी.....	११
२.२.१. भौगोलिक परिचय.....	११
२.२.२. नामकरण.....	१२
२.३. राजनीतिक अवस्थिति.....	१३
२.४. स्थानिय चाड पर्व तथा पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण (धार्मिक / ऐतिहासिक / पुरातात्विक महत्वका स्थलहरूको विवरण).....	१३
२.५. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धि विवरण	१५
२.६. प्राकृतिक सम्पदा	१५
२.७. विकासका सम्भावनाहरू.....	१६

३. परिच्छेद-३: पारिवारिक विवरण तथा जनसंख्याको अवस्था	१७
३.१. बस्ती र घरपरिवार विवरण.....	१७
३.२. जनसंख्या वितरणको अवस्था	१८
३.३. उमेरको आधारमा जनसंख्याको विवरण:	२०
३.४. मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण	२२
३.५. धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण.....	२३
३.६. जातीयताको आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	२३
३.७. लिंग, उमेर र बडाका आधारमा घरमुलीको विवरण.....	२४
३.८. पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण	२५
३.९. आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण	२६
३.१०. अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण.....	२६
३.११. बसाई सराई सम्बन्धी विवरण.....	२८
३.१२. व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण	२८
३.१३. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण	२९
४. परिच्छेद- ४: आर्थिक अवस्था	३१
४.१. प्रमुख आर्थिक विवरण :.....	३१
४.१.१. प्राविधिक सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण.....	३१
४.१.२. मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण (उमेर १६ वर्ष भन्दा माथि)	३१
४.१.३. औसत आम्दानी विवरण	३२
४.१.४. औसत खर्च तथा बचत विवरण	३२
४.१.५. विपन्नता स्तरीकरण विवरण	३३
४.१.६. खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था	३३
४.१.७. आवास संरचना विवरण	३४
४.१.८. गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेको जनसंख्या)	३५
४.१.९. आयात र निर्यातको अवस्था.....	३५

४.१.१०.	औद्योगिक कच्चा पर्दाथ उत्पादनको अवस्था (काठ, खोटा, जडिबुटी).....	३६
४.१.११.	बेरोजगार सम्बन्धी विवरण (उमेर १८ वर्ष भन्दा माथि).....	३६
४.१.१२.	वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको विवरण	३७
४.१.१३.	सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण	३८
४.२.	भू-उपयोग तथा स्वामित्व.....	३८
४.२.१.	वर्तमान भू-उपयोग	३८
४.२.२.	भू-स्वामित्व	३८
४.२.३.	जग्गाको किसिम.....	३९
४.२.४.	खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण.....	३९
४.२.५.	बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण.....	४०
४.२.६.	स्रोत नक्सा.....	४१
४.३.	कृषि तथा पशु बिकास.....	४२
४.३.१.	सिँचाई सुविधाको उपलब्धता र स्रोत सम्बन्धी विवरण	४२
४.३.२.	सिँचाई सुविधाको उपलब्धता र स्रोत सम्बन्धी विवरण	४३
४.३.३.	कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण (वडागत मे.टनका आधारमा).....	४३
४.३.४.	पशुपन्छीजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण.....	४५
४.३.५.	पशुपन्छी पालन सम्बन्धी विवरण.....	४५
४.३.६.	खाद्यान्न वालीमा लाग्ने रोग तथा किरा.....	४६
४.३.७.	फलफुल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा किरा	४६
४.३.८.	पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा.....	४७
४.३.९.	व्यवसायिक कृषि र पशु फर्म सम्बन्धी विवरण	४८
४.३.१०.	कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण.....	५०
४.३.११.	चिस्यान केन्द्र	५१
४.३.१२.	कृषि बजार तथा हाटबजार सम्बन्धी विवरण	५१
४.३.१३.	स्रोत नक्सा.....	५१

४.४. पर्यटन विकास	५९
४.४.१. पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण.....	५९
४.४.२. होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण	६०
४.४.३. धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण	६१
४.४.४. स्रोत नक्शा	६२
४.५. उद्योग, व्यापार तथा वैकिङ्ग.....	६२
४.५.१. औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, निजी र सहकारी..	६२
४.५.२. उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण	६२
४.५.३. मिल तथा संकलन र प्रशोधन सम्बन्धी विवरण.....	६९
४.५.४. व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, थोक , मासु, तरकारी र फलफूल आदि).....	७०
४.५.५. खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण.....	७१
४.५.६. स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको विवरण.....	७२
४.५.७. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण.....	७२
५. परिच्छेद- ५: सामाजिक अवस्था.....	७४
५.१. शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास.....	७४
५.१.१. साक्षरता स्थिति	७४
५.१.२. शैक्षिक स्तर अनुसार जनसंख्या विवरण.....	७५
५.१.३. तहगत रुपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) र विद्यार्थी विवरण ७५	
५.१.४. विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण	७९
५.१.५. विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थहरुमा छात्रवृत्ति वितरणको अवस्थ सम्बन्धि विवरण.....	८२
५.१.६. क्याम्पस तथा प्राविधिक शिक्षालय र अध्ययनरत छात्रछात्राको विवरण	८४
५.१.७. बाल विकास केन्द्रको विवरण.....	८४
५.१.८. सामुदायिक अध्ययन केन्द्र सम्बन्धी विवरण.....	८४
५.१.९. शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण.....	८४

५.१.१०.	आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा पहुँचको अवस्था (प्रमुख वस्तीहरूबाट विद्यालय पुग्न लाग्ने समय)	८५
५.१.११.	शैक्षिक संस्था उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा.....	८६
५.१.१२.	नमूना तथा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध विद्यालय विवरण.....	८८
५.१.१३.	स्थानीय सरकारको शिक्षा क्षेत्रमा लगानी	८९
५.१.१४.	अपाङ्गता तथा विशेष शिक्षा स्रोतकक्षा र विद्यार्थी विवरण.....	८९
५.१.१५.	शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण.....	८९
५.१.१६.	बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण.....	९०
५.१.१७.	विद्यालयको भौतिक अवस्था	९०
५.२.	स्वास्थ्य तथा पोषण	९१
५.२.१.	स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र आयुर्वेद केन्द्र) को विवरण	९१
५.२.२.	स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्य कर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण	९२
५.२.३.	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था (वस्तीहरूबाट स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय)	९२
५.२.४.	परिवारका सदस्यहरू बिरामी हुँदा उपचारको अवस्था.....	९३
५.२.५.	उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधाहरू.....	९३
५.२.६.	आ.व. २०७९/०८०मा पालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाले दिएको खोप सेवाको विवरण	९४
५.२.७.	बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था	९४
५.२.८.	म.स्वा.स्व.से. द्वारा समुदाय स्तरमा गरेका क्रियाकलापहरू	९५
५.३.	खानेपानी तथा सरसफाई.....	९५
५.३.१.	खानेपानी सुविधाको अवस्था	९५
५.३.२.	खानेपानीको स्रोतको विवरण.....	९६
५.३.३.	शौचालय प्रयोगको अवस्था	९६
५.३.४.	सार्वजनिक शौचालय.....	९६
५.३.५.	फोहोरमैला व्यवस्थापन	९६
५.३.६.	ढल व्यवस्थापन	९७

५.४. महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण.....	९७
५.४.१. अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या	९७
अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	९८
५.४.२. वार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित कार्यक्रमतर्फ भएको विनियोजन तथा खर्चको अवस्था	९८
५.४.३. स्रोत नक्शा	९८
५.५. युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन	९९
५.५.१. खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण:	९९
५.५.२. युवा सिर्जनशिलता, उद्यमशिलता र परिचालन विवरण.....	९९
५.६. कला, भाषा तथा संस्कृति	१००
५.६.१. धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थल	१००
५.६.२. विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत छात्र/छात्राको विवरण.....	१००
५.७. शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था.....	१००
६. परिच्छेद- ६ : वन तथा वातावरणीय स्थिति.....	१०१
६.१. वन क्षेत्रका अवस्था	१०१
६.१.१. वनक्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण.....	१०१
६.१.२. वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजीवन) १०२	
६.१.३. वृक्षारोपणका लागि खालि स्थान सम्बन्धी विवरण.....	१०२
६.२. जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्र.....	१०३
६.२.१. प्रमुख जलाधार र उपजलाधारको अवस्था.....	१०३
६.२.२. पानीको मुहान सम्बन्धी विवरण.....	१०३
६.२.३. नदि तथा खोला सम्बन्धी विवरण.....	१०३
६.३. जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा	१०३
६.३.१. वासस्थानका आधारमा महत्वपूर्ण जनावर तथा चराचुरुङ्गीको विवरण महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण १०३	
६.३.२. महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण	१०४

६.३.३. राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्षण, मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र.....	१०४
६.४. विपद जोखिम व्यवस्थापन	१०५
६.४.१. जोखिमयुक्त (संवेदनशील स्थानमा बसोबास गरेका परिवार) विवरण	१०५
६.४.२. विपद प्रकोपबाट भएका मानवीय र भौतिक क्षतिका विवरण.....	१०५
६.४.३. विपदका किसिम अनुसार जोखिमका समय.....	१०६
६.४.४. विपद्बाट क्षतिग्रस्त सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार विवरण	१०७
६.४.५. विपदव्यवस्थापनको पूर्व तयारी	१०७
६.४.६. आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण	१०७
६.४.७. खुला क्षेत्र सम्बन्धी विवरण	१०८
७. परिच्छेद- ७ : भौतिक विकासको अवस्था	१०९
७.१. यातायात पूर्वाधार	१०९
७.१.१. घर सम्म पुग्ने सडक संजालको विद्यमान अवस्था	१०९
७.१.२. सडक संजालको विद्यमान अवस्था	१०९
७.१.३. निर्माणाधीन गाउँ वा नगरस्तरीय सडकहरु	१११
७.१.४. सवारी सुविधा र रुट.....	११२
७.१.५. झोलुङ्गे पुल तथा पुल पुलेसा.....	११२
७.१.६. वसपार्क तथा वस विसौनी सम्बन्धी विवरण	११३
७.२. विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा	११३
७.२.१. इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउन इन्धनका आधारमा घरपरिवार).....	११३
७.२.२. बत्ति बाल्न इन्धनका प्रयोगको आधारमा घर परिवार.....	११३
७.२.३. जलविद्युत, सौर्य उर्जा, वायो उर्जाबाट विद्युत उत्पादन विवरण.....	११४
७.२.४. विद्युत उपलब्ध घरपरिवार विवरण.....	११५
७.२.५. बैकल्पिक उर्जा (लघु जलविद्युत, सोलार, वायोग्यास, सुधारिएको चुल्हो) प्रयोग गर्ने परिवार	११५
७.३. संचार तथा प्रविधि	११५
७.३.१. दुर संचार सम्बन्धी विवरण.....	११५

७.३.२. आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण	११६
७.४. आवास तथा भवन.....	११७
७.४.१. घरको जगको प्रकारका आधारमा घरधुरी.....	११७
७.४.२. घरको तल्लाको प्रकारका आधारमा घरधुरी.....	११७
७.४.३. घरको स्वामित्वका आधारमा घरधुरी.....	११८
७.४.४. गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण.....	११८
७.४.५. सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवनहरूको विवरण	११९
७.४.६. पशु बधशालाको विवरण.....	११९
७.४.७. शव दाह स्थल सम्बन्धी विवरण.....	११९
७.४.८. गाउँपालिकाभित्र रहेका विशेष संरक्षित स्वायत्त क्षेत्र	१२०
८. परिच्छेद- ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	१२१
८.१. संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था.....	१२१
८.१.१. खसडछान्ना गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा	१२१
८.१.२. गाउँ नगर कार्यपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संसाधन.....	१२२
८.१.३. गाउँ/नगरपालिकाको विगत आर्थिक वर्ष (२०७९/०८०) को आयव्यय विवरण.....	१२४
८.१.४. गाउँ/नगरपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण	१२५
८.२. सेवा सुविधा संचालन र व्यवस्थापन	१२९
८.२.१. गैसस तथा अगैससको विवरण	१२९
८.३. ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली	१२९
८.३.१. गाउँपालिका/नगरपालिका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू	१२९
८.३.२. विगत वर्षको प्रमुख आयोजना/कार्यक्रम तथा कार्यसम्पादनको अवस्था	१३१
८.३.३. गाउँपालिका/नगरपालिकाले संचालन गरेका प्रमुख कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू.....	१३३
९. परिच्छेद- ९: गाउँपालिकाका अवसर, चुनौती र समस्याहरू	१३४
९.१. अवसर र चुनौती.....	१३४
९.२. जोखिम पक्ष र यसको पूर्वानुमान.....	१४०

९.३. पालिका विकासका सिद्धान्तहरू	१४१
अनुसूचीहरू	१४३
१. वस्तुस्थिती विवरण तयार गर्न तथ्याङ्क संकलन फारमहरू	१४३
२. कार्यपालिका पदाधिकारीको विवरण.....	१४३
३. पालिकासभा पदाधिकारीको विवरण	१४३
४. गाउँपालिकाबाट वस्तुस्थिती विवरणका लागि छानिएका कार्यदलका सदस्यहरूको विवरण.....	१४५
५. सेवा प्रदायक सरकारी कार्यालयहरू तथा प्रमुखहरूको सम्पर्क विवरण.....	१४५
६. गैर सरकारी संघ/संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण.....	१४५
७. वित्तीय संघ/संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण	१४६
८. गाउँ तथा नगरपालिकाको वडा सिमाना सहितको नक्शा	१४६
९. चालू आ.व. (२०८०/०८१)को बजेट विवरण	१४७
१०. वस्तुस्थिती विवरणका लागि छानिएका तथ्याङ्क संकलनकर्ता गणकहरूको विवरण.....	१४७
सन्दर्भ सामाग्री.....	१४९

तालिका सुचि

तालिका २.१.१.१ बझाङ जिल्लामा रहेका स्थानीय तहको विवरण.....	७
तालिका २.३.१ खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण.....	१३
तालिका नं. २.४.१ खप्तडछान्ना गाउँ पालिका भित्र रहेका पर्यटकिय स्थानको विवरण:	१४
तालिका नं. २.५.१ गाउँपालिकाको भु उपयोगको अवस्था	१५
तालिका ३.१.१ वडाअनुसार मुख्य टोल बस्ती	१७
तालिका ३.२.१ जनसंख्या वितरण	२०
तालिका ३.३.१ उमेर समुहको आधारमा जनसंख्या.....	२०
तालिका ३.३.२ ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या	२१
तालिका ३.४.१ वडा अनुसार भाषागत जन संख्या विवरण.....	२२
तालिका ३.४.२ वडा अनुसार भाषागत घरधुरी.....	२२
तालिका ३.५.१ धर्मका आधारमा घरधुरी.....	२३
तालिका ३.५.२ धर्मका आधारमा घरधुरी.....	२३
तालिका ३.६.१ जातियताका आधारमा घरधुरी	२३
तालिका ३.६.२ जातियताका आधारमा जनसंख्या.....	२४
तालिका ३.७.१ वडा अनुसार घरमुली.....	२५
तालिका ३.७.२ उमेर अनुसार घरमुली	२५
तालिका ३.८.१ पेशाको आधारमा विवरण.....	२५
तालिका ३.९.१ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या (१६ देखि ५९ वर्ष).....	२६
तालिका ३.१०.१ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या	२७
तालिका ३.१०.२ अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्या	२७
तालिका ३.११.१ बसाई सराई विवरण २०७९।०८०.....	२८
तालिका ३.१२.१ ब्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण.....	२८
तालिका ३.१३.१ सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनेको विवरण.....	२९
तालिका ४.१.१.१ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको प्राविधिक जनशक्ति विवरण :.....	३१
तालिका ४.१.२.१ पेशा सम्बन्धि विवरण :	३१
तालिका ४.१.३.१ परिवारको औषत आम्दानी सम्बन्धि विवरण :	३२
तालिका ४.१.४.१ परिवारको औषत खर्च र वचत सम्बन्धि विवरण :	३२
तालिका ४.१.५.१ विपन्नता स्तरीकरण सम्बन्धि विवरण :.....	३३
तालिका ४.१.६.१ खाद्यान्न सुरक्षा सम्बन्धि विवरण :	३३
तालिका ४.१.७.१ घरको संरचना अनुसारको विवरण :	३४

तालिका ४.१.७.२	घरको संरचना ताला अनुसारको विवरण :	३५
तालिका ४.१.८.१	गरिबको दरको आधारमा घरधुरी विवरण :	३५
तालिका ४.१.१०.१	औद्योगिक कच्चा पदार्थको विवरण	३६
तालिका ४.१.११.१	बेरोजगारहरुको विवरण :	३६
तालिका ४.१.१२.१	बैदेशिक रोजगारीमा रहेकाहरुको विवरण	३७
तालिका ४.१.१२.२	बैदेशिक रोजगारीमा प्राप्त रेमिटान्स विवरण	३७
तालिका ४.१.१३.१	खेती योग्य जमिन नभएका परिवारको विवरण	३८
तालिका ४.२.२.१	कृषि योग्य जमिनको स्वामित्व भएका परिवारहरुको विवरण	३८
तालिका ४.२.४.१	खेती योग्य जमिनको आधारमा परिवारहरुको विवरण	३९
तालिका ४.२.४.२	खेती योग्य जमिनको क्षेत्रफल प्रयोगको आधारमा	४०
तालिका ४.३.१.१	सिचाई सुबिधा उपलब्ध घरधुरी विवरण	४२
तालिका ४.३.१.२	सिचाई सुबिधा उपलब्ध क्षेत्रफल (रोपनी)	४२
तालिका ४.३.२.१	गाउँपालिकामा उपलब्ध सिँचाईको विवरण (क्षेत्रफल रोपनी)	४३
तालिका ४.३.३.१	कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (अन्न तथा नगदे बालि)	४३
तालिका ४.३.३.२	कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (तरकारी बालि)	४४
तालिका ४.३.३.३	कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (मसला बालि)	४४
तालिका ४.३.३.४	कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (फलफुल)	४४
तालिका ४.३.४.१	पशुपक्षिहरु जन्म उत्पादनको विवरण	४५
तालिका ४.३.५.१	पशुपालन सम्बन्धि विवरण	४५
तालिका ४.३.६.१	खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा सम्बन्धि विवरण	४६
तालिका ४.३.७.१	फलफुल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा किरा सम्बन्धि विवरण	४७
तालिका ४.३.८.१	पशुपक्षिमा लाग्ने रोग तथा किरा सम्बन्धि विवरण	४७
तालिका ४.३.९.१	गाउँपालिकामा रहेका व्यवसायिक कृषि र पशु फर्म सम्बन्धी विवरण	४८
तालिका ४.३.१०.१	गाउँपालिकामा रहेका कृषक समुह,	५०
तालिका ४.३.१०.२	गाउँपालिकामा रहेका, पशुपालन सम्बन्धि समुह	५६
तालिका ४.३.१०.३	गाउँपालिकामा रहेका सहकारीको विवरण	५७
तालिका ४.४.१.१	गाउँपालिकामा रहेका पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण	५९
तालिका ४.४.२.१	गाउँपालिकामा रहेका होटलहरुको विवरण	६१
तालिका ४.४.३.१	पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण	६१
तालिका ४.५.२.१	गाउँपालिकामा रहेका व्यवसायहरुको विवरण (घरेलु कार्यालयमा दर्ता भएका)	६२
तालिका ४.५.२.२	गाउँपालिकामा रहेका उद्योगको बिस्तृत विवरण (घरेलु कार्यालयमा दर्ता भएका)	६३

तालिका ४.५.३.१	गाउँपालिकामा रहेका मिलहरूको विवरण	६९
तालिका ४.५.४.१	गाउँपालिका दर्ता भएका ब्यावसायको विवरण.....	७०
तालिका ४.५.५.१	पालिका भित्र रहेका खनिज पदार्थको विवरण	७१
तालिका ४.५.६.१	स्थानीय बजारको विवरण	७२
तालिका ४.५.७.१	गाउँपालिकामा रहेका बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूको विवरण.....	७३
तालिका ५.१.१.१	गाउँपालिकाको साक्षरता दर.....	७४
तालिका ५.१.२.१	शैक्षिक स्तर अनुसार जन संख्या विवरण	७५
तालिका ५.१.३.१	शैक्षिक संस्थाहरू तथा अध्यनरत बिद्यार्थिको विवरण	७६
तालिका ५.१.४.१	विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण.....	७९
तालिका ५.१.५.१	विद्यालयहरूमा क्षत्रवृति वितरणको अवसथ सम्बन्धि विवरण	८२
तालिका ५.१.९.१	विद्यालयहरूमा अध्यापन गराईरहेका शिक्षकहरूको विवरण.....	८४
तालिका ५.१.१०.१	विद्यालय पुग्न लाग्ने समयको विवरण.....	८५
तालिका ५.१.११.१	शिक्षण संस्थाहरूमा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधाहरूको विवरण.....	८६
तालिका ५.२.१.१	गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य सेवा दिने संस्था वा इकाईहरूको विवरण	९१
तालिका ५.२.२.१	गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य सेवा दिने जनशक्तिहरूको विवरण.....	९२
तालिका ५.२.३.१	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समयको आधारमा घरधुरी संख्या विवरण..	९२
तालिका ५.२.४.१	परिवारका सदस्यहरू बिरामी हुँदा उपचारको अवस्था	९३
तालिका ५.३.१.१	पालिकाको खानेपानी सुविधाको अवस्थाको विवरण.....	९५
तालिका ५.३.३.१	पालिकाको शौचालयको प्रयोगको अवस्था सम्बन्धि विवरण	९६
तालिका ५.३.५.१	घरबाट निस्कने फोहर व्यवस्थापन सम्बन्धि विवरण.....	९७
तालिका ५.४.१.१	अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या	९७
तालिका ०.१	अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्या	९८
तालिका ५.५.१.१	गाउँपालिकामा रहेका खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्बन्धी विवरण:.....	९९
तालिका ५.५.२.१	उद्यमशिलता तालिम विवरण.....	९९
तालिका ६.१.२.१	गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूको विवरण	१०२
तालिका ६.३.२.१	उपलब्ध औद्योगिक कच्चा पदार्थको विवरण.....	१०४
तालिका ६.३.३.१	जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण	१०४
तालिका ६.४.१.१	प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा रहेका घरधुरीहरू	१०५
तालिका ६.४.२.१	प्राकृतिक जोखिमले भएको मानविय क्षतीको विवरण	१०५
तालिका ६.४.२.२	प्राकृतिक जोखिमले भएको घरको क्षतीको विवरण.....	१०५

तालिका ६.४.२.३	प्राकृतिक जोखिमले भएको पशुपंक्षिको क्षेति.....	१०६
तालिका ६.४.२.४	प्राकृतिक जोखिमले भएको कृषिबालिको क्षेति.....	१०६
तालिका ६.४.३.१	विपद अनुसार जोखिमको समय.....	१०६
तालिका ६.४.४.१	प्राकृतिक जोखिमले भएको पुर्वाधारको क्षेति.....	१०७
तालिका ६.४.६.१	आपतकालिन यातायात साधनको विवरण.....	१०८
तालिका ७.१.१.१	घर पुग्ने बाटो सडकको अवस्था सम्बन्धि विवरण.....	१०९
तालिका ७.१.२.१	गाउँपालिकामा रहेका मुख्य सडकहरूको विवरण.....	१०९
तालिका ७.१.३.१	निर्माणाधीन गाउँ वा नगर स्तरीय सडकहरू.....	१११
तालिका ७.१.५.१	गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेकापुल पुलेसाहरूको विवरण विवरण.....	११२
तालिका ७.२.१.१	खाना पकाउन इन्धनका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धि विवरण.....	११३
तालिका ७.२.२.१	बत्ति बाल्ने इन्धनका श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धि विवरण.....	११४
तालिका ७.२.३.१	लघु जलविधुतको विवरण.....	११४
तालिका ७.२.५.१	उर्जा प्रयोगको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धि विवरण.....	११५
तालिका ७.३.२.१	पालिकाको संचार सुविधा सम्बन्धि विवरण.....	११५
तालिका ७.३.४.१	घरमा प्रयोग हुने सञ्चार साधनका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धि विवरण.....	११६
तालिका ७.४.१.१	घरको जगको आधारमा घरपरिवारको विवरण.....	११७
तालिका ७.४.२.१	आवास संरचनाका आधारमा यस गाउँपालिकाको विष्टृत विवरण.....	११७
तालिका ७.४.३.१	घरको स्वामित्व सम्बन्धि विवरण.....	११८
तालिका ७.४.४.१	गाउँपालिका अन्तरगत रहेका सरकारी भवन सम्बन्धि विवरण.....	११८

चित्र सुचि

चित्र १ उमेर अनुसार जनसंख्या.....	21
चित्र २ जातियताका आधारमा जनसंख्या.....	24

१.पच्छिद- १: परिचय

१.१. पृष्ठभूमि :

नेपालमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना पछि पहिलेको संरचनामा परिवर्तन भई देश सङ्घीयतामा गएको छ। सङ्घीय संरचना अनुसार ७ वटा प्रदेशहरू र स्थानीय स्तरमा महा गाउँपालिका, उप महागाउँपालिका, गाउँपालिका र गाउँपालिकाहरू गठन भएका छन्। स्थानीय स्तरमा सरकार सञ्चालन गर्नका लागि स्थानीय तहको निर्वाचन पनि भइसकेको अवस्था छ। स्थानीय स्तरमा जनतालाई तोकिएको सेवाहरू प्रवाह गर्न महानगरपालिका,

उपमहानगरपालिका र गाउँपालिकाहरूलाई अधिकार सम्पन्न बनाउँदै विगतको केन्द्रीकृत शासन प्रणालीलाई स्थानीय स्तरमा नै ल्याइएको छ। नेपालमा रहेका स्थानीय तह हरूलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न नेपालको संविधानमा व्यवस्था भए अनुसार विभिन्न ऐन, नियम, कानून, नियमावली, निर्देशिकाहरू बनिरहेको विद्यमान अवस्था रहेको छ। यिनै ऐन तथा नियमावलीमा विभिन्न स्थानीय तहहरूमा वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट गर्नुपर्ने अवस्था अनुसार गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण पुस्तिका तयारीका लागि सूचना सङ्कलन र विश्लेषण गर्नु पर्दछ। सङ्कलन गरिएका सूचनालाई यथार्थपरक ढङ्गले राखी वस्तुगत विवरण तयार गर्दा त्यसले गाउँपालिका लगायत अन्य सरोकारवालाहरूलाई विकास क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न अत्यन्त सहयोग पुर्याउछ।

नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ र स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ—आफ्नो कार्य क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक योजना विषय क्षेत्रगत मध्यकालिक र दीर्घकालीन योजनाहरू तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। यसै अनुसार स्थानीय तहको आवधिक, रणनीतिक विषय क्षेत्रगत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजाहरूको अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थिति सहित स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरण तयारी गर्नु अति आवश्यक रहेको छ।

गाउँपालिकाको विकास, निर्माण र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहको भूमिका बढिरहेको सन्दर्भमा गाउँपालिकामा विकास सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन स्थानीय तहले गर्नुपर्ने एक महत्त्वपूर्ण कार्य हो । त्यस कारण थप गरिएको सीमा अनुसार वस्तुगत विवरणहरू तयार पार्नु सबै स्थानीय तहहरूको आवश्यकता हो यसले गाउँपालिकालाई योजना निर्माण र विकास निर्माणका कार्यहरू अगाडि बढाउन निकै सजिलो हुन्छ । गाउँपालिकाका विविध पक्षहरूको वास्तविक स्थितिको तथ्याङ्क र सूचना विना कुनै पनि योजना को सही छनौट हुन सक्दैन । तसर्थ वस्तुगत विवरणको आधारमा प्राथमिकता निर्धारण गरी वास्तविक आवश्यकता र जनताको चाहनामा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तथा भविष्यका लागि पूर्व तयारी गर्न समेत यसले सहयोग पुग्दछ ।

प्रत्येक स्थानीय तहले आफ्नो विकासका लागि आवधिक र वार्षिक विकास योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने प्रावधान अनुसार खसडछान्ना गाउँपालिकाले पनि यो पालिकाको वस्तु स्थिति विवरण पुस्तिका तयार गरेको छ । गाउँपालिकाको वस्तु स्थिति विवरण पुस्तिका तयार पार्दा गाउँपालिकाको भू-बनावट, सम्भाव्यता, स्थानीय आवश्यकता, प्राथमिकता आदी पहिचान गरी दीर्घकालीन विकासको सोच र अवधारणा अनुरूप केन्द्र र प्रदेश सरकारबाट पाउने अनुदान आन्तरिक श्रोत, स्थानीय सामुदायिक समूह, गैर सरकारी संस्था, अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था, विकास साझेदार निकाय तथा निजी क्षेत्रबाट परिचालन हुने श्रोत तथा जनसहभागिताको आधारमा बजेट प्रक्षेपण गरी यो गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण पुस्तिका तयार गरिएको छ ।

१.२. उद्देश्यहरू

गाउँपालिकाको समग्र पारिवारिक, सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक, भौतिक, वातावरणीय र संस्थागत विवरण सहितको वस्तुस्थिति विवरणको दस्तावेज तयार पारी गाउँपालिका र सम्बन्धित सबै सरोकारवाला विकास साझेदारहरूलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित एकीकृत, नतिजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी योजना तर्जुमा, योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्नका लागि महत्त्वपूर्ण आधार प्रदान गर्ने यस पालिका पार्श्व चित्रको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । यस बाहेक यसका अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

- मोबाइल एप्सको प्रयोग मार्फत पारिवारिक तथा संस्थागत विवरण सङ्कलन गरी व्यवस्थित रूपमा राख्ने
- गाउँपालिकालाई सूचनामा आधारित योजना तर्जुमा बनाउन, सेवा प्रवाहलाई सुलभ र सरलीकृत बनाउने ।
- गाउँपालिकाको अल्पकालीन, दीर्घकालीन, तथा विषयगत योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनका लागि खण्डीकृत र एकीकृत तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनु ।
- गाउँपालिकाको विकासमा चासो राख्ने विकास साझेदार निकाय, सङ्घ संस्थाहरू तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई यथार्थ वस्तुपरक सूचना उपलब्ध गराउनु ।
- उपलब्ध तथ्याङ्क हरूको प्रयोगबाट गाउँपालिकामा समावेशी विकास तथा श्रोतहरूको न्यायोचित वितरणमा मद्दत पुऱ्याउनु ।
- पालिकाको भौतिक पूर्वाधार, आय व्यय, सम्पत्ति र जनशक्तिको तथ्याङ्क तयार पार्ने तथा गाउँपालिकाका महत्त्वपूर्ण क्षेत्र, सम्भावना र समस्याहरूको सूचि बनाउने ।

- गाउँपालिकाको अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजना तथा नीति निर्माण गर्न सहयोग पुऱ्याउने र आवधिक योजना तर्जुमा गर्न सघाउने ।
- पालिका आवश्यकता, सम्भाव्यता र प्राथमिकताको आधारमा स्पष्ट लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा कार्यक्रम तयार पारी वार्षिक योजना तर्जुमामा मद्दत गर्ने

१.३. कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

क. नेपालको संविधान : नेपालको संविधानको अनुसूची ५ को क्रमसङ्ख्या १३ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क (राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय मानक र गुणस्तर) लाई सङ्घको अधिकारको सूचीमा राखी नेपाल सरकारले यसको मापदण्ड निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ भने अनुसूची ६ को क्रमसङ्ख्या ६ मा प्रदेश तथ्याङ्कलाई प्रदेशको अधिकारको सूचीमा सूचीकृत गरिएको छ । संविधानको धारा ५७ को उपधारा (४), धारा २१४ को उपधारा (२), धारा २२१ को उपधारा (२), धारा २२६ को उपधारा (१) अनुसार स्थानीय तहको अधिकारको सूची अनुसूची ८ बमोजिम हुनेछ । नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसङ्ख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसङ्ख्या १७ मा बेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ ।

ख. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन : नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विस्तृतीकरणले केन्द्रीय तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानुन, मापदण्ड, राष्ट्रिय तथ्याङ्क प्रणालीको व्यवस्थापन र गुणस्तर निर्धारण, राष्ट्रिय स्तरको गणना र सर्वेक्षण व्यवस्थापन, नेपाल स्ट्याण्डर्ड वर्गीकरण र मापदण्ड विकास र प्रयोग तथा तथ्याङ्कसम्बन्धी सल्लाहकारी भूमिका बारे उल्लेख गरेको छ । यसै गरी प्रदेश तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानुन तथा मापदण्ड, नेपाल स्ट्याण्डर्ड वर्गीकरण र मापदण्ड अनुसार प्रादेशिक तहको तथ्याङ्क व्यवस्थापन, प्रदेश तहको तथ्याङ्कको सूचना प्रणाली व्यवस्थापन तथा प्रादेशिक तथ्याङ्कीय अभिलेख संरक्षण र व्यवस्थापन आदि उल्लेख गरेको छ ।

संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको एकल अधिकारको विस्तृतीकरणले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड तर्जुमा, बेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क व्यवस्थापन, तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ ।

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ अनुसार दिग्दर्शनको दफा ८.२ मा गाउँपालिका वा गाउँपालिकाले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयार वा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ । अद्यावधिक वस्तुस्थिति विवरण आफ्नो वेवसाईट मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

१.४. तयारी विधि तथा प्रक्रिया

१.४.१. वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण तथा विधि र तयारी गोष्ठी तथा कार्य योजना स्वीकृति सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको गाउँ/पालिका वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, अनुसार पारिवारिक तथा संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि तयार पारिएको प्रश्नहरूका बारेमा गाउँपालिकासँग छलफल (मिति २०८१ । १ । २० गते) गरी सल्लाह सुझाव सङ्कलन गरियो । सो छलफलबाट आएका सुझावहरू समेट्दै प्रश्नहरूलाई Kobo collect tool box द्वारा गाउँपालिकाका नाममा मोबाइल एप्स सभै फाराम तयार पारियो ।

१.४.२. गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण/तथ्याङ्क सङ्कलन
खसडछान्ना गाउँपालिका र वडा कार्यालयको सहयोग र सिफारिसमा पालिकाका ७ वटै वडाहरूबाट आवश्यकता अनुसार ८ जना गणकहरू छनौट गरियो । गणकहरूलाई मोबाइल Kobo collect बाट तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि १ दिनको (मिति २०८१ । १ । २१) तालिमको आयोजना गरियो र खसडछान्ना गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण र द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न फिल्डमा पठाइयो ।

१.४.३. तथ्याङ्क विश्लेषण, प्रस्तुति तथा स्रोत नक्सा तयारी
खसडछान्ना गाउँपालिकाको पालिका पार्श्व चित्र निर्माणका लागि प्राथमिक तथ्याङ्क घरधुरी सर्वेक्षण सम्पन्न भइसकेपछि सर्वेक्षणबाट आएका तथ्याङ्कलाई विज्ञहरू द्वारा तथ्याङ्कको विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयारी गरियो । गाउँपालिकाको सम्पूर्ण पारिवारिक तथ्याङ्क मोबाइल एड्सबाट आउने र अनलाइन डाटामा बस्ने भएका कारण सूचना तथा प्रविधिमा दक्ष व्यक्तिले तथ्याङ्कको प्रशोधन, विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयार पार्ने मुख्य जिम्मेवारी दिई स्रोत नक्सा तयार पारियो ।

१.४.४. वस्तुस्थिति विवरण मस्यौदा तयारी र प्रमाणीकरण कार्यशाला
तथ्याङ्क सङ्कलनका क्रममा कतिपय तथ्याङ्कहरू छुटेका पनि हुन सक्छन्, कतिपय, नमिलेका पनि हुन सक्छन् त्यसैले छुटेका कुरालाई अद्यावधिक गर्ने, सङ्कलित तथ्याङ्कमा सम्बन्धित सबैको सल्लाह सुझाव सङ्कलन गरी वस्तुस्थिति विवरणलाई अन्तिम रूप दिनका लागि मस्यौदा प्रतिवेदन तयार पारी कार्यपालिका सदस्य, गाउँपालिका र विषयगत कर्मचारीहरूबिचमा एक दिन मिति २०८१ । ३ । १८ प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण गरियो ।

१.४.५. वस्तुस्थिति विवरण तयारी र प्रकाशन
मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरणबाट आएका सल्लाह सुझावहरू अनुसार गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणलाई अन्तिम रूप दिई र गाउँपालिकासँगको सम्झौता अनुसार वस्तुस्थिति विवरणको प्रिन्ट गरी गाउँपालिकामा अन्तिम प्रतिवेदन पेस गरियो छ । ।

१.५. वस्तुस्थिति विवरणको सिमा:

गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणमा सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको गाउँ/पालिका वस्तुस्थिति विवरण तयारी (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०७८, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ र नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएको अनुसूची ८ बमोजिम

स्थानीय सरकारका एकल अधिकारमा उल्लेख भए बमोजिम, विगतमा भइरहेका अभ्यास र वर्तमान गाउँपालिकाका आवश्यकता अनुसार यो वस्तुस्थिति विवरण सङ्कलन गरिएको छ । यस विवरणमा पारिवारिक तथ्याङ्क पूर्णतया प्राथमिक तथ्याङ्क सङ्कलन प्रणाली अनुसार मोबाइल एप्सको प्रयोगद्वारा सङ्कलन गरिएको छ भने संस्थागत विवरण द्वितीय तथ्याङ्कमा आधारित छ । जसमा सरकारी, गैरसरकारी, संस्थानहरू, गाउँपालिकाका विभिन्न शाखा, उपशाखा र वडाहरूबाट तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको । साथै यस वस्तुस्थिति विवरणमा विभिन्न श्रोत नक्साको प्रयोग पनि गरिएको ।

२. परिच्छेद- २: गाउँ/नगरपालिकाको चिनारी

२.१. पृष्ठभूमि :

स्थानीय सरकार सञ्चालन र स्थानीय तहको सम्भाव्यताको आधारमा विकास निर्माणका कार्यहरूलाई अगाडी बढाउन हरेक पालिकाले आफ्नो पालिकाको समग्र विकासका लागि तथ्याङ्क सङ्कलन गरी स्थानीय तहको वस्तुस्थिति झल्कने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयारी गर्नुपर्ने आजको अपरिहार्य आवश्यकता हो । यही वस्तुस्थिति विवरणको सूचनामा आधारित भई आवधिक एवं वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने हुन्छ । भरपर्दो एवं विश्वसनीय तथ्याङ्क र सूचनाबाट वस्तुगत र वैज्ञानिक योजना बन्न सक्छ र फल स्वरूप ठोस उपलब्धि हासिल हुनका साथै स्रोतको प्रभावकारी परिचालन सम्भव हुन्छ । यस गाउँपालिकाको सन्दर्भमा तथ्याङ्क र सूचनाको निकै अभाव रहेको देखिएको छ । यस खण्डमा गाउँपालिकाको वस्तु स्थिति विवरण यस प्रकार प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.१.१. बझाङ जिल्लाको परिचय:

बझाङ जिल्ला नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेशको उत्तरी भागमा अवस्थित छ । ऐतिहासिक रूपमा बझाङ जिल्ला नेपालका राजा रजौटा चौबिसे राज्य मध्येको एउटा थियो । यस जिल्लामा सिंह ठकुरीहरूले राज्य गरेका थिए । बझाङ्गी राजाहरूमा सिंह ठकुरी वंशीय पहिलो राजा शक्ति सिंहदेखि अन्तिम राजा ओमजंग बहादुर सिंहसम्म राज्य गरेका थिए । नेपालको शैक्षिक इतिहासका अग्रणी तथा सु प्रख्यात मानवतावादी राजा जयपृथ्वी बहादुर सिंह पनि बझाङ्गी राजा मध्येका एक थिए । उनले नेपाली भाषाको पहिलो पाठ्यपुस्तक अक्षराङ्क लेखी नेपालको शैक्षिक इतिहासमा ठुलो योगदान पुऱ्याएका थिए । हालको बझाङ जिल्लाभित्र चौबिसे राजाका रूपमा थलारी

राज्य समेत रहेको थियो । थलारी राज्यमा समेत सिंह ठकुरी वंशीय राजाहरूले शासन गरेका थिए । तत्कालीन अवस्थामा बझाङ राज्यको बलियो चौबिसे राज्यको रूपमा नेपाल राज्य तथा मूलतः शाह वंशीय खानदानसँग नजिकको सम्बन्ध रहेको मानिन्छ ।

यस जिल्लाको नाम कसरी बझाङ रह्यो भन्ने सम्बन्धमा एक ऐतिहासिक रोचक कथन छ । बझाङ्गी राजाका पूर्वजहरूले हालको छबिसपाथिभरे गाउँपालिका (साबिकको ब्यासी गा.वि.स.) अन्तर्गत राजाको दरबार (कोट) बनाइ सोही ठाउँबाट शासन सञ्चालन गर्थे । उक्त ठाउँमा दरबार (कोट) बनाउने क्रममा त्यहाँ एउटा अचम्मको कालो चिल्लो दर्शनीय शिला(ढुङ्गा)फेला परेछ । उक्त शिलालाई त्यस कोटबाट तल खोलामा फ्याँक्दा बारम्बार साबिककै ठाउँमा आएर बसेको देखेपछि कामदारहरूले यसको बेलिबिस्तार राजाकोमा लगाएछन् राजाले गुरु पुरोहितको सल्लाहमा उक्त शिलालाई कालभैरवको रूपमा स्थापित गरी पूजा गर्ने परम्परा बसालेछन्। पछि कुनै समयमा उक्त अग्लो कोटमा निकै ठुलो चट्याङ्ग वा बज्र परेछ । तर कालभैरवको प्रभावले उक्त बज्र प्रभावहीन भई दरबारमा कुनै क्षति नपुगेकोले

त्यस ठाउँलाई बजरङ्ग भनिएछ । कालान्तर पछि उक्त शब्द अपभ्रंश भई बझाङ हुन गएको हो भन्ने ऐतिहासिक मान्यता रही आएको छ ।

यस जिल्लाका पूर्वमा बाजुरा र हुम्ला जिल्ला ,पश्चिममा बैतडी र दार्चुला जिल्ला ,उत्तरमा हुम्ला जिल्ला र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत तथा दक्षिणमा डोटी र अछाम जिल्ला रहेका छन्। यस जिल्लाको सदरमुकाम चैनपुर हो भने यस जिल्लामा १० वटा गाउँपालिका र २ वटा पालिकापालिका , प्रतिनिधि सभाका लागि संसदीय निर्वाचन क्षेत्र १ र प्रदेश सभाका लागि संसदीय निर्वाचन क्षेत्र २ निर्धारण गरिएका छन्। यस जिल्लाको भौगोलिक अवस्था उत्तरी अक्षांश २९° २९' देखि ३०° ०९' उत्तरी अक्षांशसम्म र ८०° ४६' पूर्वी देशान्तरदेखि ८१° ३४' पूर्वी देशान्तरसम्म उचाइ समुद्री सतहबाट ९०० मिटर (३००० फिट) केदारस्यूँ गाउँपालिका (साविकको रायल गा.वि.स.)को देउरा देखि ७०३५ मिटर (२३००० फिट) सैपाल गाउँपालिका (साविकको काँडा गा.वि.स.) को सैपाल हिमालसम्मको उचाइसम्म जिल्लाको भूगोल अवस्थित छ ।

बझाङ जिल्लालाई राजनैतिक तथा प्रशासनिक हिसाबले समग्रमा प्रतिनिधि सभाका लागि १ वटा संसदीय निर्वाचन क्षेत्र , प्रदेश सभाका लागि २ वटा संसदीय निर्वाचन क्षेत्र , १० वटा गाउँपालिका र २ वटा नगरपालिकामा विभाजन गरिएको छ ।

तालिका २.१.१.१ बझाङ जिल्लामा रहेका स्थानीय तहको विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	समावेश गाविस / गाउँपालिका	वडा संख्या	जनसंख्या	क्षेत्रफल(वर्ग कि.मी.)	प्रस्तावित केन्द्र
१	जयपृथ्वी पालिकापालिका	जयपृथ्वी गाउँपालिका र कैलाश गा.वि.स.	११	२२१९१	१६६.७९	साविक जयपृथ्वी पालिकापालिका कार्यालय
२	बुंगल पालिकापालिका	दहबगर, खिरातडी, देउलीकोट, पीपलकोट र कफलसेरी गा.वि.स.	११	३३२२४	४४७.५९	साविक खिरातडीगा.वि.स. कार्यालय
३	तलकोट गाउँपालिका	सुनिकोट, धमेना, मेलविसौना र दाँतोला गा.वि.स.	७	११५५७	३३५.२६	साविक मेलविसौना गा.वि.स. कार्यालय

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	समावेश गाविस / गाउँपालिका	वडा संख्या	जनसंख्या	क्षेत्रफल(वर्ग कि.मी.)	प्रस्तावित केन्द्र
४	मष्टा गाउँपालिका	कोटदेवल, मष्टा, भातेखोला र रीलु गा.वि.स.	७	१४९५१	१०९.२४	साबिक भातेखोला गा.वि.स. कार्यालय
५	खसडछान्ना गाउँपालिका	पौवागढी, लामातोला, माझीगाँउ, कालुखेती, पाटादेवल र गडराय गा.वि.स.	७	१५८९३	११३.५२	साबिक माझीगाँउगा.वि.स. कार्यालय
६	थलारा गाउँपालिका	दंगाजी, पाराकाट्ने, कोटभैरव, कोइरालाकोट र मालुमेला गा.वि.स.	९	१७९५२	१०५.५१	साबिक कोटभैरव गा.वि.स. कार्यालय
७	वित्थडचिर गाउँपालिका	सुनकुडा, स्याँडी र देउलेख गा.वि.स.	९	१७१५४	८६.१५	साबिक देउलेख गा.वि.स. कार्यालय
८	सूर्मा गाउँपालिका	समावेश भएका साबिक गा.वि.स. वा न.पा.वा गाविस/नपाका वडाहरु: दौलीचौर र सूर्मा गा.वि.स.	५	९०२२	२७०.८	साबिक दौलीचौर गा.वि.स कार्यालय
९	छबिसपाथिभेरा गाउँपालिका	मटेला, कंडेल, ब्याँसी र लेकगाउँ गा.वि.स.	७	१६२९६	११६.३४	साबिक ब्याँसीगा.वि.स. कार्यालय
१०	दुर्गाथली गाउँपालिका	चौधारी, मौलाली र सैनपसेलागा.वि.स.	७	१२९७२	६१.८३	साबिक चौधारी गा.वि.स. कार्यालय

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	समावेश गाविस / गाउँपालिका	वडा संख्या	जनसंख्या	क्षेत्रफल(वर्ग कि.मी.)	प्रस्तावित केन्द्र
११	केदारस्युँ गाउँपालिका	रायल, बाँझ, भौमचौर र भैरवनाथ गा.वि.स	९	२१३०७	११३.९१	साबिक रायलगा.वि.स कार्यालय
१२	साइपाल गाउँपालिका	काँडा गा.वि.स	५	२१८२	१४६७.२७	साबिक काँडा गा.वि.स कार्यालय
	जम्मा		१४	१९४७०१	३३९४.२१	

स्रोत: संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको वेबसाईट

यस जिल्लाका प्रमुख तालहरूमा सुर्मा सरोवर, टिमादह, खप्तड ताल, लोकुण्डा ताल, माझा ताल, खापर दह, निलसिरी कुण्ड, उराई लेकको राम्चा दह हुन । साना नदीहरू मातारुगाड, बाहुलीगाड, सुनीगाड, तलकोटीगाड, थलारीगाड, जडारीगाड, भ्यागुतेगाड, लिस्तीगाड, घाटगंगा, डिलगाड, विडीगाड, गनईगाड हुन । सेती नदी र कालंगा ठुला नदीहरूमा पर्दछन् । यस जिल्लाका प्रमुख झरनाहरूमा दहचौर झरना, दाँतोला झरना, गोर्खाली झरना (गडराय), चनकेली ढुङ्गे झरना, मेकुने झरना, कोइरालाकोट छडगाउँको झरना, सुनकडा झरना, पाल्तीछडा, वारिलछडा, चिडकाको झरना, धदिवन झरना, गुरायल झरना, आदि हुन् ।

जिल्लाका प्रमुख हिमशिखरहरूमा निम्नबमोजिम शिखरहरू रहेका छन् ।

१ साइपाल हिमाल ७०२५ मिटर

२ आर्य हिमाल ७००० मिटर

३ नाम्पा हिमाल ६०५४ मिटर

४ योगा हिमाल ६६४८ मिटर

५ व्यास ऋषि हिमाल ५६३८ मिटर

६ उराई भन्ज्याङ हिमाल ५२०७ मिटर

७ जेठीबहुरानी हिमाल

८ राक्से हिमाल

९ दुवै भन्ज्याङ

१० राडुदुंगी भन्ज्याङ

११ गुरेल

जिल्लाका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण –

पर्यटकीय ,धार्मिक एवं ऐतिहासिक स्थल ,मठ मन्दिर एवं प्राकृतिक मनोरम स्थल प्रशस्त

मात्रामा रहेको यस वझाङ जिल्लामा पर्यटन विकासको सम्भाव्यता प्रशस्त रहको छ । पर्यटकीय एवं धार्मिक दृष्टिकोणले महत्त्वपूर्ण स्थलहरूको नाम एवं विशेष

१ खसड राष्ट्रिय निकुञ्ज प्राकृतिक सुन्दरता

२ सुर्मा सरोवर ताल हिन्दुहरूको पवित्र धार्मिक स्थल

३ साइपाल,योगा ,नाम्पा हिमाल हिमाल चढ्न तथा नाउर सिकार गर्न

४ भाटे सागु थली देवीको शक्तिले भिम नदी बगेको

५ वान्नीकोट मन्दिर मेला वझाङ राजाको दरबार र राजकाज गर्ने स्थल

६ कैलाश गुफा शिव पार्वती बस्ने तथा खेल्ने स्थल

७ केदार लेक पर्यटकहरूलाई सूर्यको सलामी पाउने स्थान

८ पाथीभरा लेक सिलाजित चाट्न नाउरको बथान हेर्ने स्थल

९ जयपृथ्वी पालिका मानवतावादी राजाको पुर्ख्यौली घर

१० विजगड शिव मेला शिवको दर्शन गरे स्वर्ग गइन्छ भन्ने किंवदन्ती

११ वातालेक पहिलो वज्र परेकोले त्यहाँ वाट दर्शन गरे मुक्ति पाउने

१२ तपोवन ज्वाला मेला पाप मुक्ति पाइने(तातो पानीको मूल)

१३ खापरमन्दिर मेला देवता र राक्षस लडाइँमा देवीको जीत भएका ठाउँ

१४ ऋषि कुण्ड मेला शिवको पानी खाने ठाउँ

१५ सुडिल मेला पितृहरू स्वर्ग पठाउने ठाउँ

१६ बड्ढि ज्यावन विशेषता नखुलेको

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को जनसाङ्ख्यिक विवरण अनुसार यस जिल्लाको कूल जनसङ्ख्या १८९०८५ रहेको छ जसमा महिलाको सङ्ख्या १००६१५ पुरुषको जनसङ्ख्या ८८४७० रहेको छ । कूल घरपरिवार सङ्ख्या ३८०४८ रहेको छ भने औसत परिवार सदस्य सङ्ख्या ४.९ छ यहाँको खेती प्रणाली केहीमा सिचाई र धेरैजसो वर्षाको भरमा निर्भर रहेको छ ।

यस जिल्लामा मुख्य बालिहरू धान, गहुँ, मकै, मुसुरो, भटमास, तोरी, आलु, विभिन्न किसिमका तरकारी फलफूलमा आँप, अम्बा, केरा, कागती आदी र मसला बालीमा लसुन, प्याज, खुर्सानी, बेसार, धनियाँको साथै माछा पालन जस्ता कार्यहरू सञ्चालन गरिएका छन् । ।

२.२. खसडछान्ना गाउँपालिकाको सङ्क्षिप्त चिनारी

२.२.१. भौगोलिक परिचय

भौगोलिक विभाजन अनुसार खसडछान्ना गाउँपालिका नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेशको सेती अञ्चल अन्तर्गत बझाङ जिल्लाको दक्षिण भागमा रहेको मध्य स्तरको आबादी भएको गाउँपालिका हो यसले कूल क्षेत्रफल ११३.५२ वर्ग किलो मिटर रहेको छ र यो गाउँपालिका बझाङका १२ वटा स्थानीय तह मध्ये क्षेत्रफलको हिसाबले सातौँ ठुलो गाउँपालिका हो । यो पालिका भौगोलिक हिसाबले हिमाली भेगमा पर्दछ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा बाजुराको खप्तडछेडेदह , पश्चिममा थलारा गाउँपालिका, उत्तरमा जयपृथ्वी पालिकापालिका र दक्षिणमा खसड राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ । यहाँको हावापानी समशीतोष्ण खालको रहेको छ । भौगोलिक एवम् प्राकृतिक विविधतायुक्त यस पालिका क्षेत्रले ऐतिहासिक महत्त्व पनि राख्दछ । पर्यटकीय हिसाबले पनि पालिका

अत्यन्तै सुन्दर एवम् मनमोहक देखिन्छ । खसड राष्ट्रिय निकुञ्जको प्रवेश द्वार पनि भएकोले पर्यटकीय हिसाबले यो पालिका धेरै सम्भावना बोकेको ठाउँ हो ।

नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम नेपाल सरकारको मिति २०७३/११/२२ गतेको निर्णयअनुसार देश भरी गठन भएका ७५३ स्थानीय तह मध्येको एउटा स्थानीय तह हो ।

खसडछान्ना गाउँपालिकामा पर्याप्त सम्भावना हुँदाहुँदै पनि सबै वडाहरूको न्यायोचित विकास नहुँदा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि रहेको छ । २०७८ सालको जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या १३४१९ रहेको छ भने जम्मा घरधुरी सङ्ख्या ३१०२ रहेको छ । खसडछान्ना गाउँपालिकाको जनघनत्व राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार ११८ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको पाइन्छ ।

गाउँपालिकाले हालै गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्या २१४११ पुगेको छ, जसमा १०४५५ महिला, १०९५६ पुरुष रहेका छन् । भने घरधुरी सङ्ख्या ३२६२ रहेको यस गाउँपालिकाको जनघनत्व १८९ प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ । यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा अझै यातायात, सञ्चार, बाटोघाटोको सुविधामा जनताको पहुँच पुगेको पाइँदैन । मुख्य पेसा कृषि, व्यापार, व्यवसाय र पशुपालन रहेको यहाँका मानिसहरू अन्य सेवाहरू जस्तै सरकारी जागिर, व्यवसायीक खेती, होटेल, आदीमा संलग्न रहेका छन् । यहाँ स्वास्थ्य उपचारको लागि ६ वटा स्वास्थ्य चौकी, ५४ जना महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरू र ३ वटा फार्मसी तथा प्राइभेट क्लिनिक औषधी पसल रहेका छन् भने प्रसूति सेवा समेत सञ्चालनमा रहेका छन् । शिक्षाका लागि यस गाउँपालिकामा क्याम्पस, माध्यमिक र आधारभूत विद्यालयहरू र निजी स्तरमा सञ्चालित विद्यालयहरू रहेका छन् । पर्याप्त सिचाई सुविधाको अभाव तथा उन्नत खेतीको बारेमा उचित ज्ञान नहुँदा यहाँका कृषकहरूले आशा गरे अनुरूप उत्पादन गर्न सकेका छैनन् । बेरोजगारी, अशिक्षा जनचेतनाको कमीबाट यो गाउँपालिका पनि अछुतो रहन सकेको छैन ।

यस गाउँपालिकामा जम्मा ७ वडाहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा थापा, रोकाया, खड्का, जोशी, सिंह, आग्री, रावल, खत्री, सार्की, सुनार, गिरि, रावत, पाध्या, खाती, चौहान, कामी, जेठारा, दमाई, नेपाली, कार्की, बोगटी, ओखेडा, बोहरा, चदारा, भण्डारी, भट्टराइ, कठायत, कार्की, साकी, दास, जैसी, हमाल, एर, पाण्डे, बिष्ट, बम, उपाध्या, चनारा, चौहान, बि क, शाही, साउद, साहु, बम्म, भुल, सावद, नेपाली, नेवार, पण्डित र वनगरी लगायतका विविध जातजाति, धर्म र वर्णका मानिसहरूको मिश्रित बसोबास रहेको छ । समुन्द्री सतहदेखि १५५ देखि ३००० मि.को उचाइमा रहेको छ । पालिकाको अधिकतम तापक्रम जेठ असारतिर २० देखि ३५ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्म र पौष—माघतिर तल्लो क्षेत्रमा न्यूनतम २ देखि अधिकतम १८ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्म रहेको पाइन्छ ।

२.२.२. नामकरण

नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेशको ९ वटा जिल्ला मध्ये बझाङ जिल्ला अन्तर्गत पर्ने ६ नं. इलाकाभित्रका गडराय, पाटादेवल, कालुखेती, माझीगाउँ, लामातोला र पौवागढी गरी ६ वटा साविकका गा.वि.स.लाई समेटी खसडछान्ना गाउँपालिका नामकरण गरिएको छ । यस क्षेत्रको बिच भागमा बग्ने छान्ना गाडको दायाँबायाँ रहेका बस्ती र खेतका फाँटका साथै अग्ला तथा होचा डाँडाहरूमा रहेका अनेकौँ हरियाली फाँटहरूले यो क्षेत्र रमणीय देखिन्छ

। नेपालकै महत्त्वपूर्ण पर्यटकीय गन्तव्य स्थलमध्ये पर्ने खप्तड पर्यटकीय क्षेत्रको केही भू-भाग यसै गाउँपालिकाभित्र रहेकोले यसको थप गरिमा बढाएको छ ।

एक जना अछामी वृद्ध छान्नाको विभिन्न ठाउँ घुम्दै गढी गाउँ, जिम्कोट, माझगाउँ, पुजारी गाउँ, बिडासम्म पुगी ६ अन्नको खाना खाई घरतिर लाग्दा बाटोमा खाना खाएको हो भनी सोध्दा वृद्धले ६ अन्न खाएँ भनी बताए छन् । जसभित्र थापा चिनी, हंसराज, चिउडी, टागमारो, मासी, राते धानको भात खाएको रहेछ । जसबाट छ अन्न भएको शब्द अपभ्रंश भई छान्ना रहन गएको कुरा बुढापाकाहरूको भनाई पाइन्छ

२.३. राजनीतिक अवस्थिति

यस गाउँपालिका भित्र नेपाल सरकारका स्थानीय स्तरका विभिन्न कार्यालयहरू स्थापित एवम् सञ्चालित रहेका छन् । संसदीय निर्वाचन क्षेत्र विभाजनका हिसाबले बझाङका १ वटा निर्वाचन क्षेत्र र २ वटा प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रमध्ये यो गाउँपालिका १ न. क्षेत्रमा पर्दछ । यस पालिकामा ७ वटा वडाहरू रहेका छन् । २०७३ सालमा देहायका साविकका गा.वि.स. हरू र वडाहरू समावेश गरी गठन गरिएको गाउँपालिका हो । साविकको माझगाउँ गा. वि. स. को कार्यालय यस गाउँपालिकाको कार्यालय रहेको छ ।

तालिका २.३.१ खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण

वार्ड नं	समावेश भएका साविकका गा. वि. स.	साविकका वार्ड नं
१	पौवागढी	१ देखि ९
२	लामातोला	१ देखि ९
३	माझीगाउँ	१ देखि ५
४	माझीगाउँ	६ देखि ९
५	कालुखेती	१ देखि ९
६	पटादेवल	१ देखि ९
७	गडराय	१ देखि ९

२.४. स्थानिय चाड पर्व तथा पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण (धार्मिक / ऐतिहासिक / पुरातात्विक महत्वका स्थलहरूको विवरण)

खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा पहाडी समुदायको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा बाहुन, क्षेत्री तथा दलित समुदायहरूको पनि बसोबास रहेको छ । यहाँ बसोबास गर्ने अधिकांश मानिसहरूले माझगाउँ दसैं, तिहार, फागु, गौरा, शिवरात्रि, कृष्ण जन्माष्टमी, सैन्डाडा मेला आदी लगायतका चाडपर्वहरू मनाउने गरेको पाइन्छ । पर्यटकीय हिसाबले हेर्दा यस गाउँपालिकामा गुरेल झरना, कैलाश गुफा, थामलेक, लिंगापाटन, विप्रा क्षेत्र, वामिली क्षेत्र, विनायक क्षेत्र, वगुडा भलाना, खालीगडा, कुँडौन, रौलेखाद, वागदुला, तुनालेक, भँडारसैन, थलाचौर, ठूलाचौर, सुगरखाल, ग्वानी दरवला, वासुधारा तीर्थस्थल, काँडाकोट, खालदुरा, ओखरपानी गन्तव्यहरू हुन ।

यस गाउँपालिकामा जातिगत र सांस्कृतिक विविधता रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिका बासिन्दाहरूले मनाउने प्रमुख चाडपर्व र मेलाहरूमा पनि विविधता रहेको छ । विजया दशमी, दीपावली, माघी, होली, राम नवमी, माघे सङ्क्रान्ति, विसु, तिज, गौरा पर्व, जनै पूर्णिमा, कृष्ण जन्माष्टमी, बुद्ध जयन्ती आदि प्रमुख चाडपर्वहरू र एकादशी यात्रा, विवाह पञ्चमी तथा मेलाहरूले गाउँपालिकाको सांस्कृतिक वैभवलाई उच्च राख्न मद्दत गरेका छन् । खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा विभिन्न किसिमका चाडपर्व, जात्रा मेलाहरू मनाइने गरिन्छ । यिनीहरू मध्ये सबै भन्दा बढी श्रावण, भाद्र, र माघ महिनामा मनाइने रहेछन् । त्यसै गरी वैशाख, असार र कार्तिकमा पनि धेरै चाडपर्वहरू रहेको देखियो, स्थानीय चाडपर्व जात्रा र मेलाको विवरण निम्न बमोजिम रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. २.४.१ खप्तडछात्रा गाउँ पालिका भित्र रहेका पर्यटकिय स्थानको विवरण:

क्र सं	पर्यटकिय स्थान	वाड नं
१	खप्तड क्षेत्र	खप्तड रा.नि.
२	गुरेल झरना	७
३	कैलास गुफा	७
४	थामलेक	७
५	लिंगापाटन	४
६	विप्रा क्षेत्र	४
७	वामिली क्षेत्र	४
८	विनायक क्षेत्र	६
९	वगुडा भलाना	५
१०	खिखालीगडा	६
११	कुँडौन	६
१२	रौलेखाद	६
१३	वागदुला	२
१४	तुनालेक	६
१५	भँडारसैन	६
१६	थलाचौर	२
१७	ठूलाचौर	५
१८	सुगरखाल	५
१९	ग्वानी दरबला	५
२०	वासुधारा तीर्थस्थल	६
२१	काँडाकोट	५
२२	खालदुरा	५
२३	ओखरपानी	५

२.५. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धि विवरण

बझाङ जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल मध्ये सातौं ठुलो भूगोल ११३.५३ वर्ग किमी क्षेत्रफल ओगटेको खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने अधिकांश मानिसहरूको पेसा कृषि र पशुपालन हो । अधिकांश जमिन वन जङ्गल तथा नदी खोलाहरूले ओगटेको यो गाउँपालिकामा कृषि र कृषिको व्यवसायीकरणका लागि अति नै उपयुक्त रहेको छ । यस गाउँपालिकाको अधिकांश पहाडी र बलौटे माटो भएको जग्गा जमिन यहाँ रहेको छ । यस गाउँपालिकामा रहेको विभिन्न खोला, खोपा खोल्सा र सेती नदी र खोलाहरूले यस क्षेत्रको जमिनलाई कटान गरिरहेको अवस्था रहेको छ । यस गाउँपालिकामा खास गरी खाद्यान्न बालीहरूमा धान, गहुँ, मकै, विभिन्न तरकारीहरू तथा नगदे बालीहरू फलफूल, दलहन, तेलहन आदी उत्पादनका लागि माटो उपयुक्त रहेको छ ।

तालिका नं. २.५.१ गाउँपालिकाको भु उपयोगको अवस्था

जमिनको किसिम	क्षेत्रफल हे	प्रतिशत
वन भूमि	४५०१.१६	४०%
खेती गरिएको जमिन	३३३०.८७	२९%
घाँस भूमि	२००५.९२	१८%
झाडी / झाडी जग्गा	१२४२.८७	११%
बालुवा र बजरी	७९.९९	१%
बाँझो भूमि	४२.०८	०%
नदी/खोला	१९.३	०%
तटबन्ध / चट्टान	४.६८	०%
पोखरी/ताल	०	०%
कुल	११३५२.४१	

श्रोत: खप्तडछान्ना गाउँपालिका गरू योजना २०७५

२.६. प्राकृतिक सम्पदा

खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको कूल क्षेत्र मध्ये सबै भन्दा बढी ७७५० (६८ प्रतिशत) भू-भाग वन जङ्गलले ढाकेको छ । यहाँ वन, जङ्गल, प्रशस्त मात्रामा रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको चारैतिर वन जङ्गल रहेको छ, भने पहाडी क्षेत्रमा पाइने ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, ग्राभेल, रोडा, वनजन्य काठ, दाउरा, जडीबुटीहरू प्राकृतिक रूपमा उपलब्ध छ । यस गाउँपालिका नदीजन्य, वनजन्य, कृषिजन्य उद्योग धन्दा सञ्चालनको प्रचुर सम्भावना रहेको छ । यस गाउँपालिकाको मुख्य पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा रहेको खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा पाइने प्रजातिका वनस्पति, जडीबुटी र चरा, तथा विभिन्न प्रजातिका जङ्गली जनावरहरू पाइन्छन् ।

२.७. विकासका सम्भावनाहरू

खसडछात्रा पालिकामा रहेको भौगोलिक विविधताको कारणले विकासको सम्भावनालाई बढाएको छ। यस गाउँपालिकाको कृषि क्षेत्रको उर्वर भूमिले आर्थिक विकासको सम्भावनालाई फराकिलो बनाएको छ । यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने मुख्य अन्न बालीहरू धान, मकै, गहुँ, दलहन बालीमा मास, मुसुरो, केराउ, चना तेलहन बालीमा तोरी, अर्सी, तिल, तरकारीमा आलु, प्याज, काउली, भिण्डी, लसुन, नगदे बालीमा उखु, केरा पशुपालन तर्फ गाई, भैँसी, बाख्रा, सुँगुर, बङ्गुर, हाँस, कुखुरा आदीबाट कृषि तथा पशुजन्य उद्योग र व्यापारको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ, त्यसै गरी यस गाउँपालिकामा रहेका २१ वटा सामुदायिक वनहरूमा जडीबुटी खेती गरी लडीबुडीमा आधारित उद्योगको विकास गर्दै वन जङ्गल र वन जन्य पैदावारमा आधारित व्यवसायहरूको स्थापना र प्रवर्द्धन गरी रोजगार तथा रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । पालिका क्षेत्रभित्रका विभिन्न मठ मन्दिरहरू, खसडछात्रा लगायतका अन्य ताल तलैयाहरू यस गाउँपालिकामा पर्ने भएकाले यसलाई समेत पर्यटन विकासको मुख्य आधारको रूपमा हेर्न र लिन सकिन्छ । स्थानीय सांस्कृतिक चालचलनकला संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन तथा बस्तीहरूलाई होम स्टेका रूपमा विकसित गरी आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटक भित्र्याउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

३. परिच्छेद-३: पारिवारिक विवरण तथा जनसंख्याको अवस्था

३.१. बस्ती र घरपरिवार विवरण

यस गाउँपालिका भित्र नेपाल सरकारका स्थानीय स्तरका विभिन्न कार्यालयहरू स्थापित एवम् सञ्चालित रहेका छन् । संसदीय निर्वाचन क्षेत्र विभाजनका हिसाबले बझाङका १ वटा निर्वाचन क्षेत्र र २ वटा प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रमध्ये यो गाउँपालिका १ न. क्षेत्रमा पर्दछ । खसडछान्ना गाउँपालिकाको भौगोलिक विविधता अनुसार पहाडी क्षेत्रकामा बस्तीहरू रहेका छन् भने केही बस्तीहरू जङ्गल किनार तथा खोला क्षेत्रमा जोखिमपूर्ण रूपमा बस्ती बसेको देखिन्छ ।

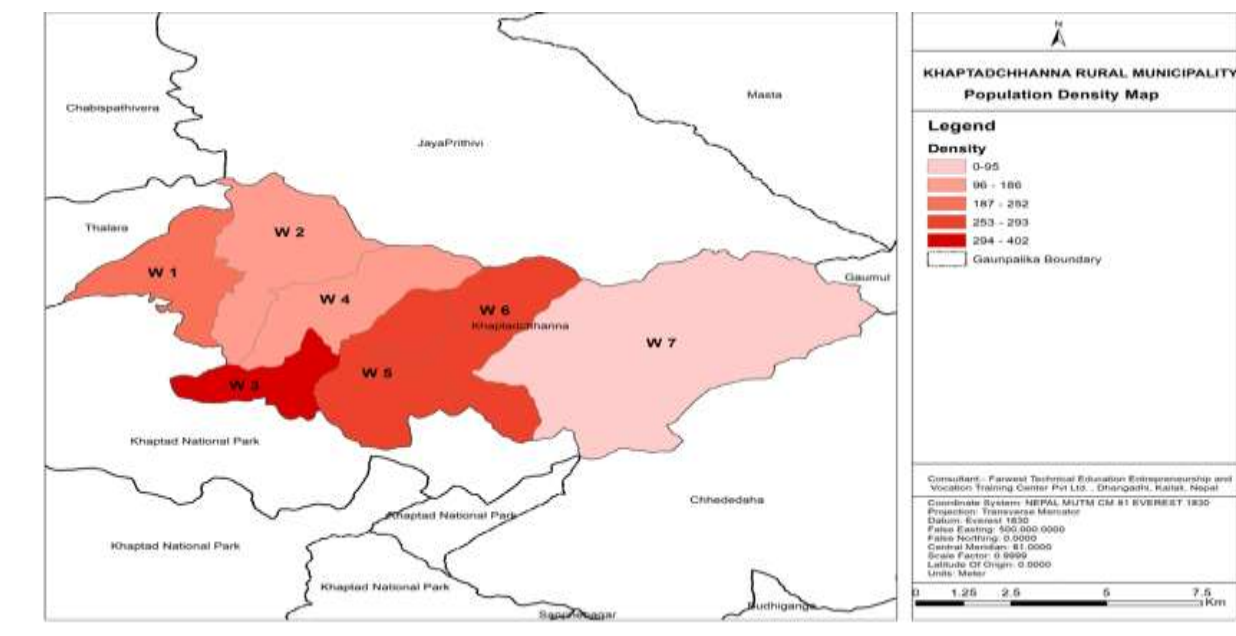
हालै गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकामा जम्मा घरधुरी सङ्ख्या ३२६२ रहेको छ, भने जम्मा कुल जनसङ्ख्या २१४११ देखिएको छ । पालीका क्षेत्र भित्रको परिवारको औसत आकार ६.५ रहेको छ । यो राष्ट्रिय स्तरको परिवारको औसत आकार भन्दा बढी रहेको छ । वडागत रूपमा बस्तीको नाम, घर सङ्ख्या र परिवार सङ्ख्या विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३.१.१ वडाअनुसार मुख्य टोल बस्ती

वडा नं.	मुख्य टोलरबस्तीको नाम	बस्ती संख्या	घरधुरी संख्या	जनसंख्या
१	आडेकुला, ऐर टोल, कडालगाउ, करिगाउ, खातिगाउ, खोलाघर, गढिगाउ, गढिगाउ, गोटखोला, डाडागाउ, निनारि, पाण्डेटोल, भाटगाउ, भाटबगर, मायापाट, मुसुराडि, हितनगाउ	१८	३५५	२५७७
२	अचेलि, जिम्कोट, तल्लाबगर, तल्लो अचेलि, तोलि, देहलि, धर्तिवाडा, निम, फुलबारी, बागापाटा, बोगटिबाडा, रनिगाउँ, लामातोला	१३	२७७	२३२४

३	कुमाई बाडा, जुकेना , जौराला, ढुङखेत , थाउलिकोट, धडा, नुवाकोट, बामिलि, डिकोटला मेलतडि, साउने गाउ , सिप्टिकोट, सिल्काबाडा, सुनार गाउ , दारूगाँउ	१५	३६४	२५३३
४	खत्री वडा, डिमुरि, नेटाकाटिया, परिकाटे, परिछाना, पसलबगर , पुरानि, बाँसकाटिया, माझिगाउँ, ओखटा वडा, चौनाला, डिम्टोला	१२	४४१	२१८२
५	कालुखेती, खन्याला, छात्रवस्टि, छोटाखेत, पिठातोला, बारा, बोराकाडा, मतुवा, वारा, सुतारी गाउँ, बुगौतोला	११	५२९	३७७६
६	कोसेडि खेत, खोडिखेल्ला, घट्टे खेत, चट्टिउन, टिका, डुङ्गि बयाना, ताजकोट, तिउने, पाटादेबल, पुजारी गाउँ , बडाकोट, बयाना, भट्टिउन, मछानि पातल, माडिचौर, राजकोट, वडाकोट, सुतारि गाउँ	१८	५७६	३८६९
७	अदाला, , काटिया, किमरुख, गडराय, गोर्खाली, गोलकाबाडा, डाडाबाडा, तिखा ढुङ्गा, धर्तिवाडा, पाटागाउ, बेडुपाटा , लामागडा	१२	६२०	४१५०
		९९	३२६२	२१४११

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.२. जनसंख्या वितरणको अवस्था

यस गाउँपालिकाको जम्मा जनसंख्या २१४११ रहेको छ । । जसमध्ये महिला जनसंख्या १०४५५ (४८।८ प्रतिशत) र पुरुष जनसंख्या १०९५६ (५१.२) प्रतिशत) रहेको छ । यसरी हेर्दा महिलाको भन्दा पुरुषको

जनसंख्या २।३ प्रतिशतले बढी छ । यसैगरी लैङ्गिक अनुपात ९५।४ रहेको छ । तथ्यांकले देखाए अनुसार सबैभन्दा बढि जनसंख्या वडा नं. ७ मा र सबैभन्दा कम जनसंख्या वडा नं. १ मा रहेको छ । गाउँपालीकामा रहेका परिवारको औषत आकार ६.५ रहेको छ, जुन राष्ट्रिय स्तरको परिवारको औषत आकार भन्दा बढि रहेकोछ । यसैगरी लैङ्गिक अनुपात ९५।४ रहेको छ । वडागत जनसंख्या वितरणको अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३.२.१ जनसंख्या वितरण

वार्ड	घरधुरी	महिला	पुरुष	जम्मा	औषत परिवार संख्या	महिला पुरुष अनुपात	वडागत जनसंख्या प्रतिसत
१	३५५	१२४५	१३३२	२५७७	७.२६	९३.४७	१२.०%
२	३७७	११२७	११९७	२३२४	६.१६	९४.१५	१०.९%
३	३६४	१२५६	१२७७	२५३३	६.९६	९८.३६	११.८%
४	४४१	११०५	१०७७	२१८२	४.९५	१०२.६०	१०.२%
५	५२९	१८१०	१९६६	३७७६	७.१४	९२.०७	१७.६%
६	५७६	१९००	१९६९	३८६९	६.७२	९६.५०	१८.१%
७	६२०	२०१२	२१३८	४१५०	६.६९	९४.११	१९.४%
जम्मा	३२६२	१०४५५	१०९५६	२१४११	६.५६	९५.४३	१००.०%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.३. उमेरको आधारमा जनसंख्याको विवरण:

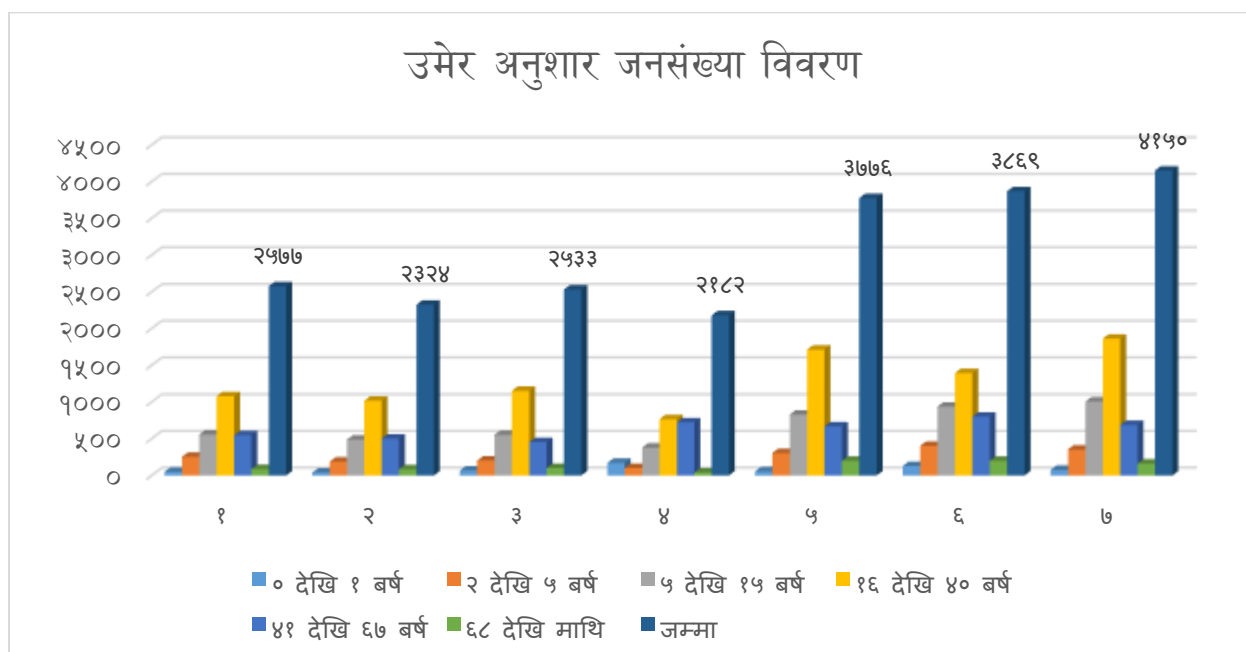
यस तालिकामा उमेर तथा लिङ्गका आधारमा गाउँपालिकामा रहेको जनसङ्ख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।
यस अनुसार उमेरका आधारमा सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या १६ देखि ४० वर्ष सम्मका रहेका छन् ।

तालिका ३.३.१ उमेर समुहको आधारमा जनसंख्या

वार्ड न	० देखि १ वर्ष	२ देखि ५ वर्ष	५ देखि १५ वर्ष	१६ देखि ४० वर्ष	४१ देखि ६७ वर्ष	६८ देखि माथि	जम्मा
१	४९	२५५	५५८	१०८०	५४८	८७	२५७७
२	३९	१८९	४८९	१०१९	५०३	८५	२३२४
३	६८	२०४	५५४	११५२	४५४	१०१	२५३३
४	१७३	१०२	३७९	७६६	७२३	३९	२१८२
५	५७	३०६	८२९	१७१५	६६८	२०१	३७७६
६	१३०	४०५	९३८	१३९४	८०२	२००	३८६९
७	७६	३५४	१००८	१८६३	६८८	१६१	४१५०
जम्मा	५९२	१८१५	४७५५	८९८९	४३८६	८७४	२१४११

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

चित्र १ उमेर अनुसार जनसंख्या

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ३.३.२ ५ बर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या

वार्ड न	० देखि ४ महिना सम्मका महिला	० देखि ४ महिना सम्मका पुरुष	५ देखि ६ महिना सम्मका महिला	५ देखि ६ महिना सम्मका पुरुष	७ देखि १२ महिना सम्मका महिला	७ देखि १२ महिना सम्मका पुरुष	१ देखि ५ वर्ष सम्मका महिला	१ देखि ५ वर्ष सम्मका पुरुष	जम्मा
१	१०	१	०	१	१०	२७	११३	१४२	३०४
२	७	२	३	७	१३	७	९१	९८	२२८
३	२१	१७	४	२	१३	११	९९	१०५	२७२
४	३६	५	१५	४८	४४	२५	२५	७७	२७५
५	८	८	३	४	१६	१८	१४४	१६२	३६३
६	५०	२२	२१	४	१२	२१	१९२	२१३	५३५
७	१९	२२	१३	१	५	१६	१७४	१८०	४३०
जम्मा	१५१	७७	५९	६७	११३	१२५	८३८	९७७	२४०७

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.४. मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकाको तथ्याङ्क अनुसार, सबै भन्दा बढी प्रयोग हुने भाषा बझाडी ९८.२ प्रतिशत र दोस्रो भाषामा बाजुरेली १.६ प्रतिशत रहेको देखिएको । यस गाउँपालिकामा प्रयोग हुने मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३.४.१ वडा अनुसार भाषागत जन संख्या विवरण

वार्ड नं	बझांगी	बाजुरेली	अन्य	अछामी	जम्मा
१	२५७१	०	०	६	२५७७
२	२३०९	०	१५	०	२३२४
३	२५३३	०	०	०	२५३३
४	२१७९	०	०	३	२१८२
५	३७७६	०	०	०	३७७६
६	३८६९	०	०	०	३८६९
७	३७९७	३५३	०	०	४१५०
जम्मा	२१०३४	३५३	१५	९	२१४११
प्रतिसत	९८.२	१.६	०.१	०.०४	१००

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

खसडछान्ना गाउँपालिकाको तथ्याङ्क अनुसार, सबै भन्दा बढी प्रयोग हुने भाषा बझाडी ९८.२ प्रतिशत र दोस्रो भाषामा बाजुरेली १.६ देखिएको छ । यस गाउँपालिकामा प्रयोग हुने मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३.४.२ वडा अनुसार भाषागत घरघुरी

वार्ड नं	बझांगी	बाजुरेली	अन्य	अछामी	जम्मा
१	३५४			१	३५५
२	३७४		३		३७७
३	३६४				३६४
४	४४०			१	४४१
५	५२९				५२९
६	५७६				५७६
७	५६३	५७			६२०
जम्मा	३२००	५७	३	२	३२६२

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.५. धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिका भित्र सत प्रतिशत हिन्दु धर्ममा आस्था राख्नेहरूको जनसङ्ख्या रहेको छ ।

तालिका ३.५.१ धर्मका आधारमा घरधुरी

वार्ड नं	हिन्दु	बौद्ध	जम्मा
१	३५४	१	३५५
२	३७७		३७७
३	३६४		३६४
४	४४१		४४१
५	५२९		५२९
६	५७५	१	५७६
७	६२०		६२०
जम्मा	३२६०	२	३२६२

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ३.५.२ धर्मका आधारमा घरधुरी

धर्म	घरधुरी संख्या	जनसंख्या
बौद्ध	२	२०
हिन्दु	३२६०	२१३९१
जम्मा	३२६२	२१४११

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.६. जातीयताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकामा विशेष गरी मुख्य रूपमा ८ किसिमका जातीय समुदायहरू बसोबास गर्दै आइरहेका छन्, ती मध्ये बहुसङ्ख्यक क्षेत्री ६१.४ प्रतिशत, ब्राह्मण १२.९ प्रतिशत र दलित, १२.६ प्रतिशत रहेका छन् । अन्य जातीय समुदायमा क्रमशः ८.४ ठकुरी, २.६ दशनामी रहेका छन् भने नेवार र दास जातीहरू अल्पसङ्ख्यक रूपमा रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकामा रहेका सबै जातजातिहरूको जातियताको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ३.६.१ जातियताका आधारमा घरधुरी

वार्ड नं	क्षेत्री	ब्राह्मण	दलित	ठकुरी	दशनामि	चौहान	दास	नेवार	जम्मा
१	१५५	१४४	५०	६	०	०	०	०	३५५
२	१८१	६२	४०	४४	४९	१	०	०	३७७
३	२१०	३१	१२०	०	०	३	०	०	३६४
४	३६२	५०	२८	०	०	०	०	१	४४१

५	२०७	८६	५९	१३४	४३	०	०	०	५२९
६	५१५	३	४२	०	०	०	१६	०	५७६
७	४५५	१४	३०	७८	०	४३	०	०	६२०
जम्मा	२०८५	३९०	३६९	२६२	९२	४७	१६	१	३२६२

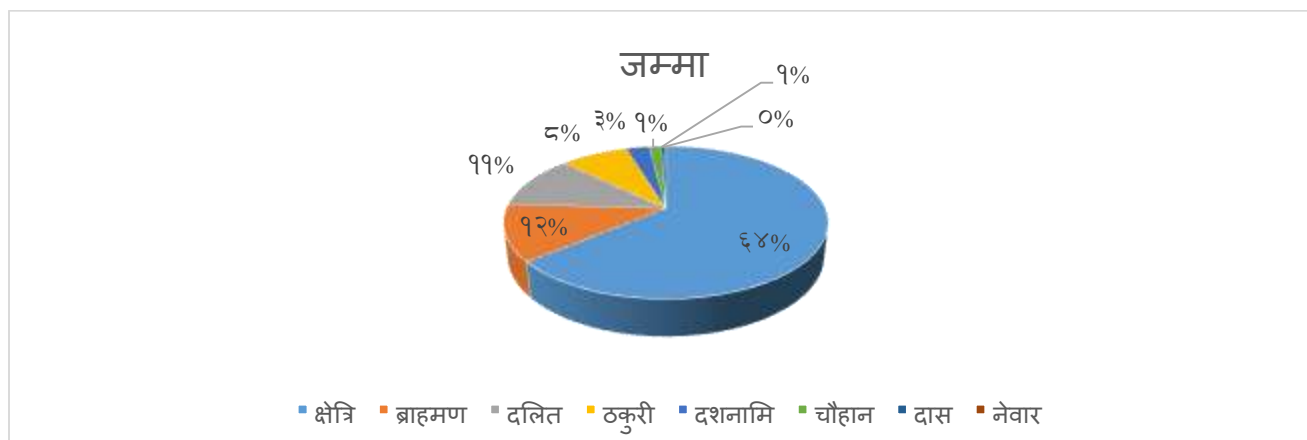
श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ३.६.२ जातियताका आधारमा जनसंख्या

जात	क्षेत्रि	ब्राहमण	दलित	ठकुरी	दशनामी	चौहान	दाश	नेवार	जम्मा
१	१०९८	१०२१	४०८	५०	०	०	०	०	२५७७
२	११४४	३७१	२८६	२३५	२८३	५	०	०	२३२४
३	१४२६	१७८	९०९	०	०	२०	०	०	२५३३
४	१७३७	३०१	१३१	७	०	०	०	६	२१८२
५	१३१८	७६३	४५०	९७२	२७३	०	०	०	३७७६
६	३४३७	२४	३०९	०	०	०	९९	०	३८६९
७	२९९१	१०३	२०३	५३०	०	३२३	०	०	४१५०
जम्मा	१३१५१	२७६१	२६९६	१७९४	५५६	३४८	९९	६	२१४११

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसड छान्ना गाउँपालिका २०८१

चित्र २ जातियताका आधारमा जनसंख्या

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.७. लिंग, उमेर र वडाका आधारमा घरमुलीको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा जम्मा ३२६२ घर मुलीहरू मध्ये पुरुष घर मुलीको सङ्ख्या २५३० जना ७७.६ प्रतिशत रहेको छ भने महिला घर मुलीको सङ्ख्या ७३२ जना १२.४ प्रतिशत रहेको पाइन्छ । घर मुली प्रतिशतको आधारमा हेर्दा पारिवारिक संरचनामा पुरुष प्रधानताको अनुपात अझै पनि निकै बढी रहेको छ ।

जसमध्ये सबैभन्दा बढी घर मुली सङ्ख्यामा २१५७ देखि ३१ देखि ५९ वर्ष उमेर भएकाहरू रहेका छन् । लिङ्ग, उमेर र वडाका आधारमा घर मुलीको विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ३.७.१ वडा अनुसार घरमुली

वार्ड नं	पुरुष	महिला	जम्मा
१	३०३	५२	३५५
२	३४०	३७	३७७
३	२८७	७७	३६४
४	२६३	१७८	४४१
५	४४५	८४	५२९
६	४०९	१६७	५७६
७	४८३	१३७	६२०
जम्मा	२५३०	७३२	३२६२

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ३.७.२ उमेर अनुसार घरमुली

वार्ड नं	१२ देखि २० वर्ष	२१ देखि ३०वर्ष	३१देखि ५९ वर्ष	६० देखि -७० वर्ष	७० भन्दा माथि	जम्मा
१	२	१७	२२६	८५	२५	३५५
२	२	१८	२७७	६२	१८	३७७
३	१	६	२३३	९२	३३	३६५
४	१	५४	३४५	३९	२	४४१
५	३	२५	३१२	१२१	६८	५२९
६	४	३२	३६४	१२३	५३	५७६
७	३	५६	४००	१०७	५३	६१९
जम्मा	१६	२०८	२१५७	६२९	२५२	३२६२

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.८. पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने १६ वर्ष भन्दा माथिका व्यक्तिहरू मध्ये ९८७९ जना कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न रहेको पाइएको छ भने सोही उमेर समूहका ७२८६ जनसङ्ख्या वैदेशिक रोजगारमा रहेको पाइएको छ भने पेसागत आधारमा जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३.८.१ पेशाको आधारमा विवरण

	१६ वर्ष माथिका जनसंख्या	कृषि पशुपालन	ज्याला मजदुर	सरकारी नोकरी	वैदेशिक रोजगार	व्यापार	अन्य	उद्योग
१	१७१५	१६४०	१३१४	३५५	६१	१९	०	०
२	१६०७	१३५१	३९८	१६७	५६८	५८	९६०	९
३	१७०७	१२२७	३०३	२५९	६८१	१३६	०	०
४	१५२८	१३६७	१०७५	३०४	७३१	४८४	३८	५
५	२५८४	१६१६	१५०२	१०४०	२२८०	९७	१७	७
६	२३९६	१०५२	२४३	१४३	८६०	१३९	७५	९
७	२७१२	१६२६	११७३	६१८	२१०५	४७६	९	१०
	१४२४९	९८७९	६००८	२८८६	७२८६	१४०९	१०९९	४०

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.९. आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा जनसङ्ख्या वितरणमा सामान्यतया १६ देखि ५९ वर्षको उमेर समूह आर्थिक रूपले सबल जनसङ्ख्या मानिन्छ भने १६ वर्ष देखि कम उमेरका बालबालिका तथा ६० वर्ष भन्दा माथिका वृद्ध वृद्धा आश्रित समूहमा पर्दछन् जसको जनसङ्ख्या क्रमशः ७१६२ र ५२६० अर्थात् ३४ र ७ प्रतिशत हुन आउँछ । तालिका अनुसार, जम्मा जनसङ्ख्याको आधा भन्दा बढी ५९ प्रतिशत भाग १६ देखि ५९ वर्षको उमेर भित्रका जनसङ्ख्याले ओगटेको देखिएको छ । त्यसै गरी १४ वर्ष भन्दा मुनी र ६० वर्ष भन्दा माथिका व्यक्तिहरूको सङ्ख्या पनि उल्लेखनीय रहेको छ र यी जनसङ्ख्याको हेरचाह तथा विकासका कार्यक्रमहरू गाउँपालिका स्तरमा रहनुपर्ने देखिएको छ ।

तालिका ३.९.१ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (१६ देखि ५९ वर्ष)

वार्ड न	महिला	पुरुष	जम्मा
१	७६५	७५३	१५१८
२	६६१	७९६	१४५७
३	७७०	७७५	१५४५
४	७२२	६६७	१३८९
५	१०५९	१२०५	२२६४
६	९५३	११११	२०६४
७	११९७	१२६३	२४६०
	६१२७	६५७०	१२६९७

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.१०. अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा वडागत रूपमा अपाङ्गताको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण हेर्दा कुल १३१ जना मध्ये ६० प्रतिशत पुरुष र ४० प्रतिशत महिला रहेका छन् । प्राय सबै वडाहरूमा उल्लेखनीय सङ्ख्यामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेको देखिएको छ भने तुलनात्मक रूपमा सबैभन्दा बढी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू क्रमशः वडा नम्बर ५ बढी रहेको देखिएको छ । अपाङ्गताको आधारमा वडागत जनसङ्ख्या विवरण निम्नअनुसार रहेको छ ।

तालिका ३.१०.१ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

वार्ड नं	महिला	पुरुष	जम्मा
१	०	४	४
२	२	७	९
३	५	६	११
४	९	१	१०
५	१७	२७	४४
६	६	१९	२५
७	१३	१५	२८
जम्मा	५२	७९	१३१

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या, १३१ जना मध्ये सबै भन्दा बढी २६.७२ प्रतिशतमा बहू अपाङ्गता भएको र २१.३७ प्रतिशतलाई बहिरोपनको अपाङ्गता भएको देखिएको छ । अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसङ्ख्याको वडागत विस्तृत विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३.१०.२ अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्या

प्रकार	महिला	पुरुषा	जम्मा
अटिजम्	०	१	१
अनुवंशीय जन्मजात	७	११	१८
बहिरोपन	२	१	३
दृष्टिविहीन	८	७	१५
न्यून दृष्टियुक्त	७	६	१३
बहिरोपन	१२	१६	२८
बहुअपाङ्गता	११	२४	३५
बौद्धिक अपाङ्गता	३	७	१०
मनोसामाजिक अपाङ्गता	२	६	८
Grand Total	५२	७९	१३१

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

३.११. बसाई सराई सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका बसाई सराई गरेर आएका जनसङ्ख्या र यस पालीकाबाट बाहिर गएका जनसङ्ख्या तथा विभिन्न बसाई सम्बन्धी व्यवस्थाका आधारमा परिवारहरूको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यस गाउँपालिका पालीकाबाट बाहिर गएकाको सङ्ख्या १०४ जना रहेको छ । अन्यत्रबाट यस गाउँपालिकामा बसाई सराई गरी आएका परिवार कुनै पनि छैन , यस गाउँपालिकाबाट बाहिर गएका परिवारको विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको ।

तालिका ३.११.१ बसाई सराई विवरण २०७९।०८०

वडा नं.	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने	
	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या
१	०	०	२	३
२	०	०	३	७
३	०	०	४	८
४	०	०	२	२
५	०	०	८	२५
६	०	०	६	३०
७	०	०	८	२९
जम्मा	०	०	३३	१०४

श्रोत : खसडछान्ना गाउँपालिका पंजिकरण शाखा

३.१२. व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८०को व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त आर्थिक वर्षमा ८५४ जना बालबालिकाहरूको जन्म दर्ता भएको छ भने ४० जनाको मृत्यु दर्ता भएको देखिएको छ । बसाई सराई ३३ दर्ता भएको छ भने १०४ जना बसाई सराई गरी गएका छन् । विवाह दर्ता ७१ जोडीले गरेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा बसाइसराइ गरी आएको सङ्ख्या शून्य रहेको छ ।

खसडछान्ना पालिकापालिको आर्थिक वर्ष २०७९/०८०को व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त आर्थिक वर्षमा वार्ड नं. ७ मा सबै भन्दा बढी २२८ जना बालबालिकाहरूको जन्म दर्ता भएको छ भने वार्ड नं. १ मा सबै भन्दा बढी १२ जनाको मृत्यु दर्ता भएको देखिएको छ । बसाई सराई गरी जानेको सङ्ख्या वार्ड नं. ६ मा सबै भन्दा बढी ३० जनाको दर्ता भएको पाइएको छ, व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी वडा अनुसारको व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ३.१२.१ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

वडा नं.		१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
जन्म	पुरुष	२५	३०	६०	४४	६३	१०१	१२२	४४५
	महिला	२६	२८	५७	५०	७४	७८	१०६	४१९
	तेश्रो लिङ्ग								०
	जम्मा	५१	५८	११७	९४	१३७	१७९	२२८	८६४
मृत्यु	पुरुष	७	२	१	७	२	६	१	२६
	महिला	५	१	१	२		५		१४
	तेश्रो लिङ्ग								०
	जम्मा	१२	३	२	९	२	११	१	४०
सम्बन्ध बिच्छेद	जम्मा			१					१
विवाह	जम्मा	६	५	७	८	१५	१९	११	७१
बसाई सरी आएको	दर्ता संख्या								०
	सदस्यको संख्या								०
बसाई सरी जाने	दर्ता संख्या	२	३	४	२	८	६	८	३३
	सदस्यको संख्या	३	७	८	२	२५	३०	२९	१०४
बेवारिसे	जम्मा								०
जम्मा		७१	६९	१३१	११३	१६२	२१५	२४८	१००९

श्रोत : खसडछान्ना गाउँपालिका पंजिकरण शाखा

३.१३.सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण

यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्दै आइरहेका सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने ज्येष्ठ नागरिक, दलित ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आर्थिक वर्ष २०७९/०८०अनुसारको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यस प्रकारको सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्नेको सङ्ख्या १००३० रहेको छ ।

तालिका ३.१३.१ सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनेको विवरण

वडा	लिखित समुह	अन्य जेष्ठ नागरिक	दलित जेष्ठ नागरिक	जेष्ठ नागरिक एकल महिला	विधवा	पुर्ण अपाङ्गता	अति अशक्त अपाङ्गता	क्षेत्र तोकिएका बालबालिका	दलित बालबालिका
१	महिला	७४	५	१७	३२	०	४	७५	७
	पुरुष	४८	११	०	०	२	७	१०४	१६
	जम्मा	१२२	१६	१७	३२	२	११	१७९	२३
२	महिला	१०२	३	१९	२७	४	४	४७	२
	पुरुष	३९	७	०	०	४	५	५९	५
	जम्मा	१४१	१०	१९	२७	८	९	१०६	७
३	महिला	९६	१६	२०	३५	०	३	५६	३७
	पुरुष	४४	२१	०	०	०	३	६५	२५
	जम्मा	१४०	३७	२०	३५	०	६	१२१	६२
४	महिला	१२१	४	१५	४५	२	५	८०	३
	पुरुष	५६	५	०	०	१	६	१०४	३
	जम्मा	१७७	९	१५	४५	३	११	१८४	६
५	महिला	१६५	११	२३	३९	०	४	६७	९
	पुरुष	८०	१३	०	०	२	६	८५	१६
	जम्मा	२४५	२४	२३	३९	२	१०	१५२	२५
६	महिला	१४९	१३	१५	४६	२	४	८६	२४
	पुरुष	७०	२०	०	०	५	४	११०	२३
	जम्मा	२१९	३३	१५	४६	७	८	१९६	४७
७	महिला	१२९	१२	२३	४७	२	३	१४३	८
	पुरुष	६५	१५	०	०	२	९	१५६	२०
	जम्मा	१९४	२७	२३	४७	४	१२	२९९	२८
जम्मा	महिला	८३६	६४	१३२	२७१	१०	२७	५५४	९०
	पुरुष	४०२	९२	०	०	१६	४०	६८३	१०८
	जम्मा	१२३८	१५६	१३२	२७१	२६	६७	१२३७	१९८

श्रोत : खसडछान्ना गाउँपालिका पंजीकरण शाखा

४. परिच्छेद- ४: आर्थिक अवस्था

४.१. प्रमुख आर्थिक विवरण :

४.१.१. प्राविधिक सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकाको समग्र विकासका लागि प्राविधिक सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको यकिन तथ्याङ्क राखेर उचित परिचालन गर्न जरुरी देखिन्छ । हाल यस गाउँपालिमा घरधुरी सर्वेक्षण गर्दा वडा अनुसारका मानव संसाधनको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ४.१.१.१ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको प्राविधिक जनशक्ति विवरण :

वार्ड	कृषि र पशु	मेडिकल	खाद्य प्रशोधन	वन	इञ्जिनियर	वकिल	पत्रकार	जम्मा
१	६७	२८	१०	२	३	०	८	११८
२	९	७	०	१	०	०	०	१७
३	१	१३	०	५	५	१	१	२६
४	९७	३	२	२७	९	५	०	१४३
५	१०	३८	८	०	२३	३	४	८६
६	३०	२०	०	२५	४०	१६	०	१३१
७	२५	२७	८७	२७	२	२४	१८	२१०
जम्मा	२३९	१३६	१०७	८७	८२	४९	३१	७३१

४.१.२. मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण (उमेर १६ वर्ष भन्दा माथि)

खसडछान्ना गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने १६ वर्ष भन्दा माथिका व्यक्तिहरू मध्ये ९८७९ जना कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न रहेको पाइएको छ भने सोही उमेर समूहका ४६५३ जनसङ्ख्या वैदेशिक रोजगारमा रहेको पाइएको छ । भने पेसागत आधारमा जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ४.१.२.१ पेशा सम्बन्धि विवरण :

वार्ड नं	१६ वर्ष माथिका जनसंख्या	कृषि पशुपालन	ज्याला मजदुर	सरकारी नोकरी	वैदेशिक रोजगार	व्यापार	अन्य	उद्योग
१	१७१५	१६४०	१३१४	३५५	६१	१९	०	०
२	१६०७	१३५१	३९८	१६७	५६८	५८	९६०	९
३	१७०७	१२२७	३०३	२५९	६८१	१३६	०	०
४	१५२८	१३६७	१०७५	३०४	७३१	४८४	३८	५
५	२५८४	१६१६	१५०२	१०४०	२२८०	९७	१७	७
६	२३९६	१०५२	२४३	१४३	८६०	१३९	७५	९
७	२७१२	१६२६	११७३	६१८	२१०५	४७६	९	१०
	१४२४९	९८७९	६००८	२८८६	७२८६	१४०९	१०९९	४०

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.३. औसत आम्दानी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा रहेका ३२६१ परिवार सङ्ख्या मध्ये ४६.७२ प्रतिशतको वार्षिक आम्दानी रु ५०००० भन्दा कम रहेको पाइएको छ र ५०००० देखि २ लाख आम्दानी हुनेको सङ्ख्या २९.४६ प्रतिशत रहेको छ, २ लाख भन्दा बढी आम्दानी हुनेको प्रतिशत जम्मा २३.८२ रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाको औसत वडागत आम्दानीको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ४.१.३.१ परिवारको औषत आम्दानी सम्बन्धि विवरण :

वडा	परिवार संख्या		रु ५०००० भन्दा कम		५०००० देखि १ लाख		१ देखि २ लाख		२ देखि ५ लाख		५ लाख भन्दा बढी	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	३५५	१०.९%	१६६	५.१%	१४३	४.४%	२१	०.६%	२३	०.७%	२	०.१%
२	३७७	११.६%	३६९	११.३%	७	०.२%	०	०.०%	०	०.०%	१	०.०%
३	३६४	११.२%	५३	१.६%	६८	२.१%	१३७	४.२%	१०२	३.१%	४	०.१%
४	४४१	१३.५%	२७९	८.६%	४४	१.३%	३४	१.०%	८१	२.५%	३	०.१%
५	५२९	१६.२%	१०३	३.२%	३३	१.०%	४७	१.४%	२०२	६.२%	१४४	४.४%
६	५७६	१७.७%	६३	१.९%	८२	२.५%	२२५	६.९%	१८१	५.५%	२५	०.८%
७	६२०	१९.०%	४९१	१५.१%	१०१	३.१०%	१९	०.६%	७	०.२%	२	०.१%
जम्मा	३२६२	१००%	१५२४	४६.७२%	४७८	१४.६५%	४८३	१४.८१%	५९६	१८.२७%	१८१	५.५५%

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.४. औसत खर्च तथा बचत विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकाको जम्मा आम्दानी रु. ६४७,३६२,५००.०० र जम्मा खर्च रु. ५२७,२२४,३८३.०० भई वार्षिक रु १२०,१३८,११७.०० बचत भएको देखिन्छ । यो रकमलाई उत्पादन मूलक कार्यक्रममा परिचालन गर्न सके आर्थिक संवृद्धि हासिल गर्न सहज हुने देखिन्छ ।

तालिका ४.१.४.१ परिवारको औषत खर्च र बचत सम्बन्धि विवरण :

वार्ड न	औषत वार्षिक आम्दानीर रु	औषत वार्षिक खर्च रु	बचत
१	४९,७२९,०००.००	३१,४०४,०००.००	१८,३२५,०००.००
२	१०,२८६,०००.००	५,४३९,०००.००	४,८४७,०००.००
३	६३,७१९,०००.००	५५,५८५,९००.००	८,१३३,१००.००
४	९७,५५१,०००.००	४६,४७१,०००.००	५१,०८०,०००.००
५	२२५,६८९,०००.००	२११,५४३,९९१.००	१४,१४५,००९.००
६	१३६,२०७,०००.००	१३२,५५८,९९२.००	३,६४८,००८.००
७	६४,१८१,५००.००	४४,२२१,५००.००	१९,९६०,०००.००
जम्मा	६४७,३६२,५००.००	५२७,२२४,३८३.००	१२०,१३८,११७.००

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.५. विपन्नता स्तरीकरण विवरण

खसडछान्ना पालिकामा बसोबास गरिरहेका घर परिवारहरूको विपन्नता स्तरीकरणका आधारमा जनसङ्ख्या विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यहाँ विपन्नता स्तरीकरण गणना गर्दा आफ्नो उत्पादनले ३ महिना पनि खान नपुग्ने अति गरिब, आफ्नो उत्पादनले ३ देखि ६ महिना खान पुग्ने गरिब, आफ्नो उत्पादनले ७ देखि ९ महिना खान पुग्ने मध्यम र आफ्नो उत्पादनले ९ देखि १२ महिना वा खाद्यान्न विक्री गर्ने लाई सम्पन्नको सूचिमा वर्गीकरण गरिएको छ । तथ्याङ्क अनुसार अति गरिबको जनसङ्ख्या कुल जनसङ्ख्याको ३७ प्रतिशत र गरिबको जनसङ्ख्या २२.६ प्रतिशत रहेको छ । यो तथ्याङ्क खाद्यान्न पर्याप्तताका आधारमा विपन्नता स्तरीकरण गरिएको हो ।

तालिका ४.१.५.१ विपन्नता स्तरीकरण सम्बन्धि विवरण :

वार्ड नं	अति गरिब	प्रतिसत	गरिब	प्रतिसत	मध्यम	प्रतिसत	सम्पन्न	प्रतिसत	आफ्नो उत्पादन नभई किनेर खाने	प्रतिसत
१	२४	०.७%	४७	१.४%	२२६	६.९%	४९	१.५%	९	०.३%
२	३५२	१०.८%	८	०.२%	१७	०.५%	०	०.०%		०.०%
३	५६	१.७%	११६	३.६%	१०२	३.१%	४६	१.४%	४४	१.३%
४		०.०%	८	०.२%	९०	२.८%	३०३	९.३%	४०	१.२%
५	२५१	७.७%	१४५	४.४%	४७	१.४%	५०	१.५%	३६	१.१%
६	२१९	६.७%	२२८	७.०%	९२	२.८%	१९	०.६%	१८	०.६%
७	३०५	९.४%	१८६	५.७%	५१	१.६%	७७	२.४%	१	०.०%
जम्मा	१२०७	३७.०%	७३८	२२.६%	६२५	१९.२%	५४४	१६.७%	१४८	४.५%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.६. खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था

यस गाउँपालिकाको कुल ३२६२ परिवारको विश्लेषण गर्दा खाद्यान्न पर्याप्तताको आधारमा वर्गीकरण गर्दा ३ महिना भन्दा कम खाद्यान्न प्राप्त गर्ने ३७ प्रतिशत घरधुरी, ४ देखि ६ महिना भन्दा कम खाद्यान्न प्राप्त गर्ने २२.६ प्रतिशत घरधुरी, ९ महिना भन्दा कम खाद्यान्न प्राप्त गर्ने १९.२ प्रतिशत घरधुरी, र वर्षभरिलाई खाद्यान्न प्राप्त गर्ने १५.८ प्रतिशत घरधुरी, र आफ्नो खेतबारीको उत्पादनबाट खान पुगेर बेचबिखन गर्ने घरपरिवार ०.८ प्रतिशत र आफ्नो उत्पादन नभएको किनेर खाने ४.५ प्रतिशत रहेको देखिएको छ । विपद्को समय हुनसक्ने खाद्य अभावलाई परिपूर्ति गर्ने गरी खाद्यान्नको सुरक्षा तथा भण्डारणको लागि संस्थागत रूपमा व्यवस्थापन नगरिएको अवस्था छ ।

तालिका ४.१.६.१ खाद्यान्न सुरक्षा सम्बन्धि विवरण :

क्र सं	खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरण	जम्मा	प्रतिसत
१	३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार	१२०७	३७.०%
२	४ देखि ६ महिना खान पुग्ने परिवार	७३८	२२.६%

३	७ देखि ९ महिना खान पुग्ने परिवार	६२५	१९.२%
४	१० देखि १२ महिना खान पुग्ने परिवार	५१७	१५.८%
५	आफ्नो खेतवारीको उत्पादनबाट खान पुगेर बेच विखन गर्ने परिवार	२७	०.८%
६	आफ्नो उत्पादन नभएको किनेर खाने परिवार	१४८	४.५%
	जम्मा	३२६२	१००.०%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.७. आवास संरचना विवरण

गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक, आर्थिक अवस्था के कस्तो छ भनी हेर्न त्यहाँ अवस्थित घरको बनौट महत्त्वपूर्ण हुन्छ । घरको तल्लाको प्रकारको आधारमा विश्लेषण गर्दा अधिकांश घरधुरी ५७.४ प्रतिशत पक्की ढुङ्गाले बनेको घर, ३३.२ प्रतिशत कच्ची घर ९.२ प्रतिशत पक्की सिमेन्टको घर र ०.२ प्रतिशत घर फुसले बनेका घर रहेका छन् । आवास संरचनाका आधारमा यस गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.१.७.१ घरको संरचना अनुसारको विवरण :

वार्ड	कच्ची घर	पक्की ढुङ्गाले बनेको घर	पक्की सिमेन्टको घर	फुसको घर	जम्मा
१	१	३०५	४९		३५५
२	१	२८२	९४		३७७
३	१३६	२१३	१५		३६४
४	१२	३५५	७४		४४१
५	४६५	३१	२८	५	५२९
६	४५४	११२	९	१	५७६
७	१४	५७६	३०		६२०
जम्मा	१०८३	१८७४	२९९	६	३२६२

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

घरको तल्लाको प्रकारको आधारमा विश्लेषण गर्दा अधिकांश घरधुरी ९ प्रतिशत भुईँ तल्ला, २७ प्रतिशत एक तल्लाको घर छन् भने दुई तल्ला ६२ प्रतिशत र १ प्रतिशत ३ तले घर रहेका छन् । आवास संरचनाका तालाको यस गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.१.७.२ घरको संरचना ताला अनुसारको विवरण :

वार्ड नं	भुईतला	एक ताला	दुईताला	तिनताला	चारताला वा सो भन्दा माथि	जम्मा
१		१४	३३९	२		३५५
२	२६६	८१	३०			३७७
३	१२	२००	१५०	१	१	३६४
४	१९	६९	३१३	४०		४४१
५	६	१६८	३५४	१		५२९
६	३	९४	४७९			५७६
७	१	२६७	३५२			६२०
जम्मा	३०७	८९३	२०१७	४४	१	३२६२

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.८. गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेको जनसंख्या)

वार्षिक आमदानी एक लाख भन्दा कम भएको तथा आफ्नै उब्जनीबाट ६ महिना भन्दा कम खान पुग्ने परिवारलाई गरिबीको रेखा मुनी भएको परिवारलाई आधार मान्दा यस गाउँपालिकाको गरिबीको दर ५९.६ प्रतिशत देखिएको छ । सबै भन्दा बढी गरिबी दर वार्ड ६ मा र सबै भन्दा कम वार्ड ११ मा रहेको देखिन्छ । गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या) आधारमा वडागत विवरण निम्न अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.१.८.१ गरिबिको दरको आधारमा घरधुरी विवरण :

वार्ड नं	जम्मा घरधुरी	गरिबिको रेखामुनि रहेका घरधुरी	प्रतिसत
१	३५५	७१	२०.०%
२	३७७	३६०	९५.५%
३	३६४	१७२	४७.३%
४	४४१	८	१.८%
५	५२९	३९६	७४.९%
६	५७६	४४७	७७.६%
७	६२०	४९१	७९.२%
जम्मा	३२६२	१९४५	५९.६%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.९. आयात र निर्यातको अवस्था

खसडछान्ना गाउँपालिकाको आयात र निर्यातको अवस्था विश्लेषण गर्दा निर्यात भन्दा ७५ प्रतिशत भन्दा बढी आयात देखिन्छ जसले गर्दा समृद्धिको सपना सकार हुन आयात भन्दा निर्यात बढाउन कृषि, पर्यटन क्षेत्रको विकासमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकाको आयात निर्यातको अवस्था निम्न अनुसार रहेको पाइन्छ ।

४.१.१०. औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था (काठ, खोटा, जडिबुटी)

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्रमा औद्योगिक कच्चा पदार्थको रूपमा विशेष गरी काठ दाउरा र ढुङ्गा, गिटी, बालुवालाई लिन सकिन्छ । जसको उच्चतम उपयोग गर्न सकिएमा यस गाउँपालिकाको आर्थिक समृद्धिमा निकै ठुलो टेवा पुग्न जाने देखिन्छ । औद्योगिक कच्चा पदार्थ र उत्पादनको अवस्थालाई विस्तृत रूपमा देहाय बमोजिम उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ४.१.१०.१ औद्योगिक कच्चा पदार्थको विवरण

सि.नं	वार्ड न	वार्ड न	कच्चा पदार्थको विवरण
१	गडराय	७	लोक्ता, अल्लो , जडीबुटी, रामभास, लौठसल्ला, केरा, वावियो र भिमल
२	पाटादेवल	६	केतुकी, अल्लो, भिमल, कमेरो, रिठा, लौठसल्ला, केरा, वाविया पोक्सील
३	कालुखेती	५	सल्लेपिर, अल्लो, लोक्ता, रिठा, लौठसल्ला, केरा, वाविया, पोक्सील र वडु
	माझीगाउँ	४	भिमल, वडु, लोक्ता अल्लो , रातोमाटो, जडीबुटी, रिठा मकैका ढोड
४	माझीगाउँ	३	भिमल, वडु, लोक्ता अल्लो , रातोमाटो, जडीबुटी, रिठा मकैका ढोड
५	लामातोला	२	अल्लो, केतुकी, काफल, कागती, अमिलो, भिमल, रिठा मकैका ढोड र जैतुन
६	पौवागढी	१	अमला, सल्लेपिर, अल्लो, लोक्ता, कमेरा, रिठा, मकैका ढोड

श्रोत: खसडछान्ना गाउँपालिका गरू योजना २०७५

४.१.११. बेरोजगार सम्बन्धी विवरण (उमेर १८ वर्ष भन्दा माथि)

खसडछान्ना गाउँपालिकाको २१४११ जनसङ्ख्या मध्ये ९३४१ जना १८ वर्ष भन्दा माथिका व्यक्तिहरू बेरोजगार रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । जसमा ४६३९ जना पुरुष र ४७०२ जना महिलाहरू रहेका छन् । वडागत आधारमा बेरोजगार जनसङ्ख्याको विस्तृत विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ४.१.११.१ बेरोजगारहरूको विवरण :

१८ वर्ष माथिका बेरोजगार			
वार्ड न	महिला	पुरुष	जम्मा
१	५९५	६२३	१२१८
२	५८५	६३१	१२१६
३	६११	५९६	१२०७
४	४५	४४	८९
५	९१५	९२९	१८४४
६	११७३	११००	२२७३
७	७७८	७१६	१४९४
जम्मा	४७०२	४६३९	९३४१

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.१२. वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकाबाट विभिन्न देशहरूमा रोजगारीको लागी जानेहरूको सङ्ख्या उल्लेख्य मात्रामा रहेको देखिन्छ । २०८१ सालको घरघुरी सर्वेक्षण अनुसार विभिन्न देशमा रोजगारीको लागी जानेको सङ्ख्या ४६५३ जना रहेको छ । यसरी रोजगारीका लागी जाने मुख्य देशहरू मध्ये सबैभन्दा बढी भारत जानेहरूको सङ्ख्या ४४२८ जना रहेको, खाडी मुलुक (संयुक्त अरब, मलेसिया, दुबई, कतार, बहराइन, साउदी अरेबिया, कुवेत, ओमन आदि) जानेहरूको सङ्ख्या ५७ जना रहेको, ३० जना अमेरिका गएका, ७७ जना जापान, ४७ जना दक्षिण कोरिया, ३ जना अस्ट्रेलिया, ११ जना अन्य मुलुकहरूमा रहेको तथ्याङ्क रहेका छ । रोजगारीमा गएका कामदारहरूको सङ्ख्या तालिका नं ४.१.१२.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ यसै गरी गाउँपालिका भित्र भित्रने विदेशी आम्दानी (रेमिटेन्स) को अनुमानित तथ्याङ्क तालिका नं ४.१.१२.२ मा रहेको छ ।

तालिका ४.१.१२.१ वैदेशिक रोजगारीमा रहेकाहरूको विवरण

देश	महिला	पुरुष	जम्मा
भारत	१९०२	२५२६	४४२८
जापान	२९	४८	७७
कोरिया	७	४०	४७
खाडी मुलुख	१७	४०	५७
अमेरिका	१५	१५	३०
अस्टेलिया	०	३	३
रोमनिया	०	३	३
क्यानडा	१	१	२
न्युजिल्यान्ड	१	१	२
बुल्गोरिया	०	२	२
पोल्यान्ड	०	१	१
बेलायत	०	१	१
	१९७२	२६८१	४६५३

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ४.१.१२.२ वैदेशिक रोजगारीमा प्राप्त रेमिटान्स विवरण

वार्ड नं	वैदेशिक रोजगार बाट प्राप्त विप्रेषण (रेमिटान्स) रु
१	८४५०००
२	४२८९०००
३	१३६९००००
४	७२८५७१०
५	३४९०९०००
६	३५०००८

७	८५६३०००
जम्मा	६९९३१७१८

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.१.१३. सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

यस पालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण गर्दा ३२ परिवार सँग खेती योग्य जमिन नभएको पाइयो जसको विवरण यस प्रकार छ ।

तालिका ४.१.१३.१ खेती योग्य जमिन नभएका परिवारको विवरण

वार्ड न्	जम्मा घरधुरी	खेती योग्य जमिन न भएका परिवार
१	३५५	०
२	३७७	०
३	३६४	३
४	४४१	१७
५	५२९	१
६	५७६	१०
७	६२०	१
जम्मा	३२६२	३२

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.२. भू-उपयोग तथा स्वामित्व

४.२.१. वर्तमान भू-उपयोग

बझाङ जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल मध्ये सातौँ ठुलो भूगोल ११३.५२ वर्ग किमि क्षेत्रफल ओगटेको खसडछान्ना गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने अधिकांश मानिसहरूको पेसा कृषि र पशुपालन हो । खसडछान्ना गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफलको २९ प्रतिशत जमिन खेती योग्य रहेको छ, भने ६८ प्रतिशत भू-भाग वन तथा चरण क्षेत्रले ओगटेको देखिन्छ, त्यसै गरी १ प्रतिशत क्षेत्रफल नदी नाला, रहेको छ ।

४.२.२. भू-स्वामित्व

यस गाउँपालिकाको भू-स्वामित्वको तथ्याङ्क हेर्दा, ३३३०।८७ (२९. प्रतिशत) परिवारको खेती योग्य जमिन रहेको देखिएको छ । त्यसै गरी खेती योग्य जमिन हुने परिवार ३२३० (९९ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ । भू-स्वामित्व सम्बन्धी बढागत विवरण निम्नअनुसार रहेको छ ।

तालिका ४.२.२.१ कृषि योग्य जमिनको स्वामित्व भएका परिवारहरूको विवरण

जमिनको किसिम	क्षेत्रफल हे	प्रतिसत
वन भूमि	४५०१.१६	४०%
खेती गरिएको जमिन	३३३०.८७	२९%
घाँस भूमि	२००५.९२	१८%
झाडी / झाडी जग्गा	१२४२.८७	११%
बालुवा र बजरी	७९.९९	१%
बाँझो भूमि	४२.०८	०%
नदी/खोला	१९.३	०%
तटबन्ध / चट्टान काट्ने	४.६८	०%
पोखरी/ताल	०	०%
कुल	११३५२.४१	

श्रोत: खप्तडछान्ना गाउँपालिका गुरू योजना २०७५

४.२.३. जग्गाको किसिम

४.२.४. खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको भू-स्वामित्वको तथ्याङ्क हेर्दा, १ प्रतिशत परिवारको नाममा खेती योग्य जमिनको भू-स्वामित्व नरहेको देखिएको छ । खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफल मध्ये सबै भन्दा बढी १२९९० रोपनी खेतवारी भएको जमिन देखिन्छ भने पाखो जमिन ७२३८ रोपनी, वारी ५५८१ रोपनी र घर घडेरीको लागि ४१७२ रोपनी प्रयोग भएको तथ्याङ्कले देखाएको छ । वडागत रूपमा खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.२.४.१ खेती योग्य जमिनको आधारमा परिवारहरूको विवरण

वार्ड न्	जम्मा घरधुरी	खेति योग्य जमिन न भएका परिवार	खेति योग्य जमिन भएका परिवार
१	३५५	०	३५५
२	३७७	०	३७७
३	३६४	३	३६१
४	४४१	१७	४२४
५	५२९	१	५२८
६	५७६	१०	५६६
७	६२०	१	६१९

जम्मा	३२६२	३२	३२३०
-------	------	----	------

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ४.२.४.२ खेती योग्य जमिनको क्षेत्रफल प्रयोगको आधारमा

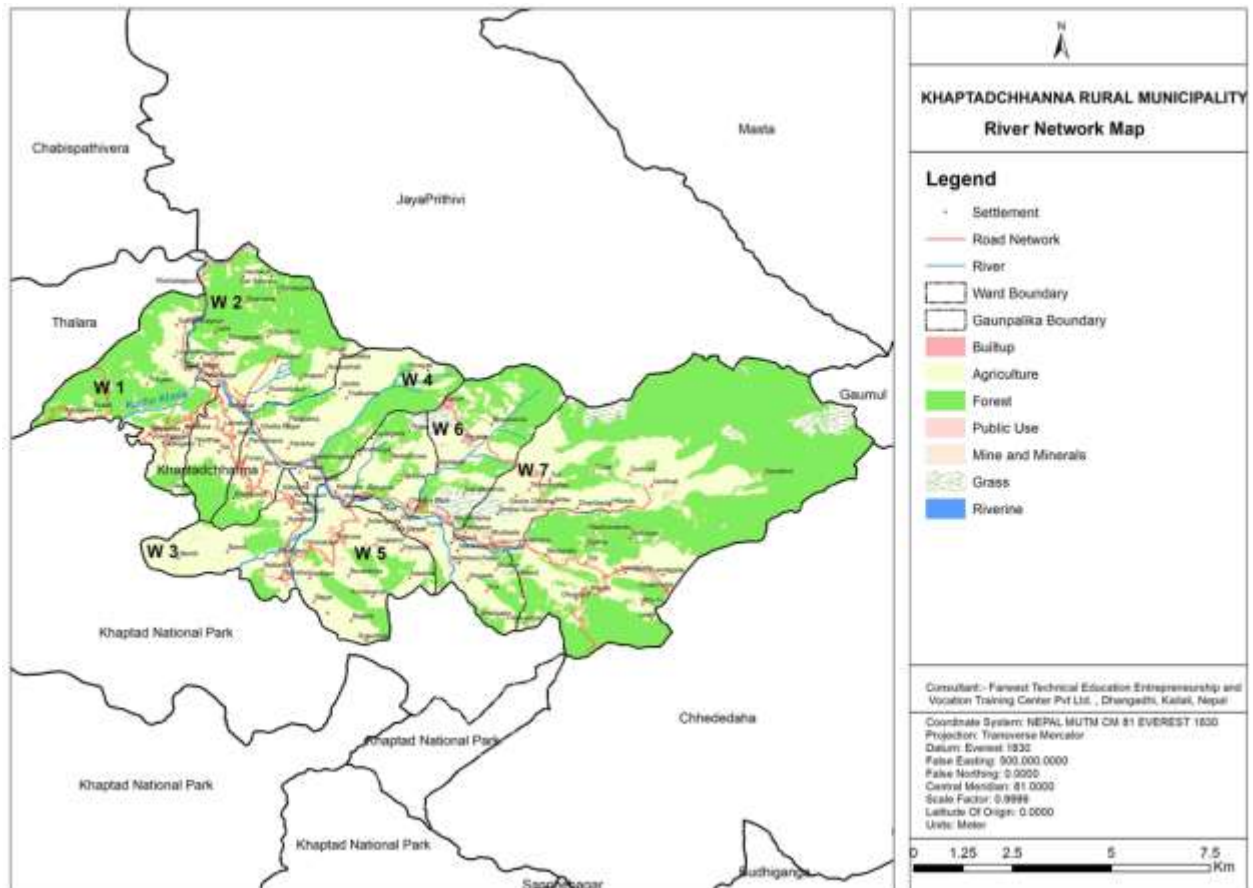
वार्ड	घर घडेरी जग्गा.(रोपनी.)	पाखो (रोपनी.)	खेत (रोपनी.)	बारी (रोपनी.)
१	३७३	१९४	१००३	३७२
२	३८०	४१८	४७५	४१५
३	४३०	४४३	१६५२	३९७
४	५५५	७४८	५२९२	११२८
५	५०५	९५१	११६६	२१२
६	५१८	८७५	८३९	५८९
७	१४११	३६०९	२५६३	२४६८
जम्मा	४१७२	७२३८	१२९९०	५५८१

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.२.५. बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा प्राय सबैजसो जमिनमा खेती गरिएको पाइएको छ भने गाउँपालिकामा बाँझो जमिन ०।३७ प्रतिशत रहेको छ ।

४.२.६. स्रोत नक्सा

४.३. कृषि तथा पशु बिकास

४.३.१. सिँचाई सुविधाको उपलब्धता र स्रोत सम्बन्धी विवरण

खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा धेरै जसो घरपरिवारले सिँचाईका लागि खोला र कुलो नहर र पोखरी प्रयोग गरिरहेको देखिएको छ । यस पालिका भित्र सिँचाई सुविधा पुगेका घरधुरीको सङ्ख्या २७३६ रहेको छ जुन कुल घरधुरी सङ्ख्याको ८४ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ४.३.१.१ सिँचाई सुविधा उपलब्ध घरधुरी विवरण

वार्ड न	घरधुरी
१	३३७
२	३६९
३	३१३
४	३७३
५	४७०
६	३६१
७	५१३
जम्मा	२७३६

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खप्तडछान्ना गाउँपालिका २०८१

निम्न बमोजिमका क्षेत्रहरूबाट यस गाउँपालिकामा सिँचाई सुविधा प्राप्त भइरहेको र सिँचाई सुविधा उपलब्ध भएको क्षेत्रफल निम्न अनुसार रहेको छ

तालिका ४.३.१.२ सिँचाई सुविधा उपलब्ध क्षेत्रफल (रोपनि)

वार्ड न	सिँचाई सुविधा भएको क्षेत्रफल
१	९३३
२	४२९
३	१५१२
४	२५६४
५	१२३५
६	६१२
७	३५७४
जम्मा	१०८५९

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खप्तडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.३.२. सिँचाई सुविधाको उपलब्धता र स्रोत सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा धेरै जसो घरपरिवारले सिँचाईका लागि कुलो नहर पोखरी प्रयोग गरिरहेको देखिएको छ । निम्न बमोजिमका क्षेत्रहरूबाट यस गाउँपालिकामा सिँचाई सुविधा प्राप्त भइरहेको र सिँचाई सुविधा उपलब्ध हुनसक्ने सम्भाव्य क्षेत्रको रूपमा रहेको देखिन्छ ।

तालिका ४.३.२.१ गाउँपालिकामा उपलब्ध सिँचाईको विवरण (क्षेत्रफल रोपनी)

वार्ड न	कुलो	नहर	अन्य	पोखरी	जम्मा
१	१०३	८२८	२		९३३
२	३६७	६१		१	४२९
३	१०८०	४२८	३	१	१५१२
४	२१६७	३८०	१७		२५६४
५	१२०८	२०	७		१२३५
६	५१५	४०	४७	१०	६१२
७	३३४९	२२५	०		३५७४
जम्मा	८७८९	१९८२	७६	१२	१०८५९

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.३.३. कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण (वडागत मे.टनका आधारमा)

यस गाउँपालिकाको कृषि उत्पादनको क्षेत्रमा मुख्य बालीको रूपमा धान प्रति वर्ष ३७६७.७ मे.टन, गहुँ प्रति वर्ष ६४२.८० मे.टन, मकै प्रति वर्ष ५८ मे.टन, कोदो १५२ मे.ट. दलहन १७१.७ मे.टन, आलु २१८ मे.टन, तेलहन ७.१७ मे.टन., तरकारी ४४०.८ मे.टन.उत्पादन फलफूल ३२.१ मे.टन, भएको पाइन्छ भने मसला बाली ५४.९ मे.टन, उत्पादन भएको पाइन्छ । वडागत रूपमा कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण (वडागत मे.टनका आधारमा) तलको तालिकाबाट विस्तृतीकरण गरिएको छ ।

तालिका ४.३.३.१ कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (अन्न तथा नगदे बालि)

वार्ड नं	वार्षिक उत्पादन धान (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन गहुँ (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन मकै (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन कोदो (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन भटमास (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन अन्य दाल (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन सिमी (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन चना (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन तोरी/सरसु (मे. ट.)	वार्षिक उत्पादन मुसुरो (मे. ट.)
१	१४४.६६	१२२.९४	६.७४	२७.७७	८.९६	०.६७	०.८०	०.०४	०.०१	३.४१
२	४०.८१	७३.२०	६.०१	५.०६	३.३३	२.६८	०.२५	०.११	०.२४	२.९१
३	४११.८६	१४३.५७	०.९१	१९.२१	२१.८९	२.२८	०.१६	०.०२	०.८६	०.४७
४	४४९.५३	५९.२९	८.६९	१६.२२	२५.८३	३९.०२	४.०५	४.५६	१.८१	३.५९
५	२,३८९.४५	९३.७९	१४.३७	२२.३८	१.४९	१३.४२	०.०२	०.०१	०.१३	३.२४
६	१६५.५०	८८.४१	४.६२	३१.०३	१०.४८	४.६७	०.३४	०.०५	०.०९	१.१२
७	१६५.९७	६१.६०	१६.६६	३०.३५	१५.२३	१०.२५	१.०५	०.०६	४.०४	८.९१
जम्मा	३,७६७.७७	६४२.८०	५८.००	१५२.०१	८७.२१	७२.९७	६.६६	४.८४	७.१७	२३.६५

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ४.३.३.२ कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (तरकारी बालि)

वार्ड नं	आलु (मे. ट.)	काँक्रो, लौका, फर्सी (मे. ट.)	बन्दा/का उली/रायो (मे. ट.)	गोलभेंडा (मे. ट.)	अन्य तरकारी (मे. ट.)	बोडी (मे. ट.)
१	१७.५४	१२.४९	५.४६	१.५७	०.५९	०.४०
२	९.५१	२.६३	२.४६	१.७६	१.४८	१.६७
३	४७.३७	३४.५४	१.४२	०.३७	१.७६	०.०९
४	२.६६	२३.८९	२.५६	०.६२	२.६३	०.४३
५	५५.०९	१६.२१	३१.७५	१७.८०	३.७१	०.०३
६	५२.७८	९.००	२.०४	०.७६	२.५८	०.३८
७	३३.१९	१७.४६	४.६९	५.४६	११.९१	०.१०
जम्मा	२१८.१३	११६.२३	५०.३८	२८.३३	२४.६६	३.०९

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ४.३.३.३ कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (मसला बालि)

वार्ड	अन्य मसला (मे. ट.)	प्याज/लसुन (मे. ट.)	अदुवा/वेसार (मे. ट.)
१	०.४	५.८	२.३
२	१.०	५.८	१.१
३	३.०	४.२	०.२
४	३.४	५.९	१.८
५	०.५	४.७	०.५
६	०.२	०.५	०.४
७	४.८	४.६	३.९
जम्मा	१३.३	३१.५	१०.१

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

तालिका ४.३.३.४ कृषि उत्पादन सम्बन्धि विवरण (फलफुल)

वार्ड नं	उत्पादन स्याउ (किलो)	उत्पादन सुन्तला (किलो)	उत्पादन कागती (किलो)
१	०.०	०.१	२.५
२	०.०	०.०	०.२
३	२.२	०.८	१.३
४	१.१	०.४	०.७

५	०.१	०.१	३.८
६	१५.०	०.४	०.३
७	१.१	०.५	१.६
जम्मा	१९.४	२.४	१०.४

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.३.४. पशुपन्छीजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा पशुपन्छी तथा सोबाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्बन्धी विश्लेषण गर्दा वार्षिक रूपमा मासु २६१७७ के.जी., दूध ११४३२९९ लिटर, र अण्डा ३७९५३ गोटा र उन ७२ किलो मात्र उत्पादन हुने देखिएको छ । पशुपन्छीजन्य उत्पादन सम्बन्धी वडागत विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.३.४.१ पशुपक्षिहरू जन्य उत्पादनको विवरण

वार्ड न	वार्षिक अण्डा (संख्या)	मासु उत्पादन (के.जि.)	वार्षिक दुध उत्पादन (लिटर)	उन (के.जि.)
१	८	८२०	१९५११६	८
२	०	०	१२७५६	०
३	१५५२	२३८०	१०८९४९	१०
४	३४६	१८३७	५६१८०५	१
५	३३	३८६०	९४२१९	८
६	६७०	४	१९३०३	२४
७	१०३८	७४२	१५११५१	२१
जम्मा	३७९५३	२६१७७	११४३२९९	७२

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.३.५. पशुपन्छी पालन सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा पशुपन्छी पालनको अवस्था हेर्दा सबैभन्दा बढी पशुपालनमा गाई गोरु ९७०१ वटा) देखिएको छ । त्यसै गरी बाखाको सङ्ख्या ९२४७ वटा रहेको छ । वडागत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढी गाई गोरु पाल्ने वडा नं. ७ मा १९४५ सङ्ख्यामा रहेको देखिन्छ भने, बाखा पनि सबैभन्दा धेरै वडा नं. ७ मा रहेको छ, जसको सङ्ख्या २८५६ रहेको छ, भने गाउँपालिकामा ५४८ वटा मौरी घर रहेको देखिन्छ । पशुपन्छी पालन सम्बन्धी वडागत विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.३.५.१ पशुपालन सम्बन्धि विवरण

वार्ड न	चौपाया तथा पशुपक्षी संख्या-गाइगोरु /बाच्छाबाच्छी संख्या	बाखा/भेडा, खसी/बोका संख्या	कुखुरा/हाँस संख्या	राँगाभैसी/पाडापाडी संख्या	मौरि घर संख्या	सुँगुर/वंगुर संख्या

१	१३५८	४७१	८	७१	१७	२४
२	१०२५	१४९९	७	२१	१५	१३
३	१०४३	६४७	९३	५३	६९	०
४	१४०९	११०३	१५४	१३९	११७	२६
५	१४५०	१२५४	१२३	६७	२१	३८
६	१४७१	१४१७	३१७	५७	१७२	३०
७	१९४५	२८५६	४३१	२१६	१३७	३७
जम्मा	९७०१	९२४७	११३३	६२४	५४८	१६८

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.३.६. खाद्यान्न वालीमा लाग्ने रोग तथा किरा

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्रमा खाद्यान्न वालीको प्रबल सम्भावना देखिएको भएता पनि समय समयमा विभिन्न रोग तथा किराहरूको सङ्क्रमणबाट वालीनालीमा समस्या हुने गरेको यस क्षेत्रमा खाद्यान्न वालीमा लाग्ने प्रमुख रोगको रूपमा मरुवा र डाँठ कुहिने रोगको विशेष सङ्क्रमण हुने गरेको छ भने मुख्य किराको रूपमा गभारो र लाही किरा देखा पर्ने गरेको छ । खाद्यान्न वालीमा लाग्ने रोग तथा किराहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ४.३.६.१ खाद्यान्न वालीमा लाग्ने रोग तथा किरा सम्बन्धि विवरण

क्र सं	खाद्यान्न वालीमा लाग्ने रोग	क्र सं	खाद्यान्न वालीमा लाग्ने किरा	क्र सं	खाद्यान्न वालीमा लाग्ने किरा
१	अगौटे	११	खुम्रे	२१	सेतो पुतली
२	पछौटे,	१२	फेद कटुवा	२२	कालो पेकी गबारो
३	डढुवा,	१३	लाही किरा	२३	खण्टे किरा
४	डाँठ कुहिने,	१४	फौजी किरा	२४	लिब ब्लाष्ट
५	पाउडरी मिल्ड्यू	१५	गुजगुजे	२५	पेट कोकर
६	सिथ ब्लाईट	१६	पात बेरुवा	२६	तुरतुरा
७	मरुवा	१७	पउडिङग मिल(ऊखुमा)	२७	रातो गबारो,
८	फड्के	१८	गुवारो, खैरो,	२८	शङ्केकिरा
९	औसा किरा,मावा,	१९	गबारो	२९	सिन्दुरे
१०	हरियो फट्याङ्ग्रा	२०	घुन, तुसारा	३०	नेक ब्लाष्ट

श्रोत : कृषि ज्ञान केन्द्र

४.३.७. फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा किरा

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्रमा फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोगहरू मध्ये विशेष गरी पाउडरी मिल्ड्यू, क्याङ्कर र गोमोसिस मुख्य रोगको रूपमा रहेको छ भने फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने मुख्य किराको फुट

फलाही तथा फेद कटुवा पर्ने गर्दछन् । फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा किराहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ४.३.७.१ फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग तथा किरा सम्बन्धि विवरण

क्र सं	फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने रोग	क्र सं	फलफूल तथा तरकारीमा लाग्ने किरा
१	क्याङ्कर, गोमेसिस,	११	फ्रुट फ्लाही
२	पछौटे,	१२	डाठमा प्वाल पार्ने
३	डटुवा,	१३	गवारो
४	डाँठ कुहिने,	१४	पात खाने झुसिलिकरा
५	पाउडरी मिल्ड्यू	१५	फेद कटुवा
६	डाउनी मिल्ड्यू	१६	खुम्मे
७	बेर्ना ओइल्याउने	१७	खबटे किरा
८	नेमाटोड	१८	लाहीकिरा
९	टुसी	१९	लुम्लेकिरा
१०	रातो कमिरा	२०	प्लाष्टर

श्रोत : कृषि ज्ञान केन्द्र

४.३.८. पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्रमा पशुपन्छीमा लाग्ने रोगहरू मध्ये विशेष गरी नाम्ले जुका, फिभर, पिपिआर र थुनेलो मुख्य रोगको रूपमा रहेको छ भने पशुपन्छीमा लाग्ने मुख्य किराहरूमा नाम्ले जुका, जुम्रा, भाइरल र ब्याक्टेरिया पर्दछन् । पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किराहरूको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका ४.३.८.१ पशुपक्षिमा लाग्ने रोग तथा किरा सम्बन्धि विवरण

क्र सं	पशुपन्छीमा लाग्ने रोग	क्र सं	पशुपन्छीमा लाग्ने किरा
१	नाम्ले जुका, फित्ते जुका	११	जुम्रा, किर्ना, उपियाँ
२	फिभर	१२	नाम्ले जुका
३	खोरेत	१३	जुका
४	पिपिआर	१४	भाइरल
५	भ्यागुते	१५	ब्याक्टेरियल
६	पेट फुल्ने	१६	रेविज
७	चर्चर	१७	थुनेलो
८	अपच	१८	लुतो

९	पिसाब बन्द हुने	१९	साल अडिकने
१०	भडाँलो फर्कने	२०	रानी खेत, गमबारो, सि.आर.डि.

श्रोत : कृषि ज्ञान केन्द्र

४.३.९. व्यवसायिक कृषि र पशु फर्म सम्बन्धी विवरण

घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयको २०७९।८०को तथ्याङ्क अनुसार खप्तडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्र भित्र ३५ वटा बहु उद्देशिय कृषि फर्म, १६ वटा बाखा फर्महरू, २ वटा कुखुरा फर्महरू, १ वटा फलफूल फर्महरू दर्ता भएको देखिन्छ । पालिका क्षेत्र भित्र दर्ता नभएका र सञ्चालनमा रहेका कृषि तथा पशु फर्महरूको यकिन तथ्याङ्क भेटिँदैन । खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा पुरुषको तुलनामा महिला व्यावसायिहरूको सङ्ख्या कम रहेको पाइन्छ । व्यवसायिक फर्म सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा दिइएका छ ।

तालिका ४.३.९.१ गाउँपालिकामा रहेका व्यवसायिक कृषि र पशु फर्म सम्बन्धी विवरण

क्र सं	उद्योगको नाम	वार्ड नं (वडा नं.)	महिला जनशक्ति संख्या	पुरुष जनशक्ति संख्या	ज म्मा	वार्षिक उत्पादन क्षमता
१	स्वस्तिका कृषि बहुउद्देशिय फर्म	१	२	२	४	२३७५०००
२	कालिका बहुउद्देशिय कृषि फर्म	१	१	३	४	२२५००००
३	लाली गुराँस बहुउद्देशिय कृषि फर्म	१	२	२	४	२३७५०००
४	स्वस्तिका कृषि बहुउद्देशिय फर्म	१	१	१	२	२३७५०००
५	रिदम के.सि बाखा तथा कृषि फर्म	१	२	३	५	२२५००००
६	श्रीराम पन्धरा कृषि फर्म	१	१	१	२	१२५००००
७	सिद्धकालिका बहुउद्देशिय कृषि फर्म	१	२	३	५	२३७५०००
८	जयमष्टा बाखा फर्म	१	२	२	४	१२५००००
९	मष्टा बहुउद्देशिय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	१	३	३	६	२३७५०००
१०	सुमन कार्की बाखा फर्म	१	१	३	४	१२५००००
११	खापर बहुउद्देश्य कृषि फर्म	१	३	३	६	२३७५०००
१२	प्रगतीसील बाखा फर्म	१	१	१	२	१२५००००
१३	एकिकृत बाखा पालन फर्म	१	२	३	५	१८७५०००
१४	वाल्मीकि बाखा पालन फर्म	१	२	१	३	१२५००००
१५	प्रेम पोल्ट्री फर्म	१	१	१	२	६२५०००
१६	महालिङ्ग पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	२	२	२	४	२२५००००

१७	तल्लाबगर बहुउद्देश्य कृषि फर्म	२	३	३	६	२३७५०००
१८	भैरव बाखा फर्म	२	१	२	३	१२५००००
१९	वामिली कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	३	२	३	५	२२५००००
२०	डि.के एन बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	३	३	२	५	२३७५०००
२१	सूर्यवंशी कृषि पशुपंक्षीतथा बहुउद्देश्य फर्म	३	३	२	५	२३७५०००
२२	होमस्टे एगो कृषि तथा पर्यटन फर्म	३	०	१२	१२	६२५००००
२३	जोगी कृषि तथा पशुपन्छी बहुउद्देश्यीय फर्म	४	२	३	५	२२५००००
२४	जय महालिड बहुउद्देश्यीय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	४	२	४	६	२३७५०००
२५	आरुषी बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४	३	२	५	२३७५०००
२६	प्रगति बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४	३	३	६	२३७५०००
२७	दिपेन्द्र बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४	३	३	६	२५०००००
२८	अनिस बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४	३	४	७	२३७५०००
२९	कैलाश बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	४	३	४	७	२३७५०००
३०	खसड बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	४	२	४	६	२२५००००
३१	नरेन्द्र कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	४	३	३	६	२२५००००
३२	डि बि पशुपन्छी फर्म	४	१	२	३	१२५००००
३३	पार्वती कृषि तथा पशुपालन फर्म	४	३	२	५	२२५००००
३४	श्री मष्टा बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	४	३	२	५	२३७५०००
३५	कैलाश बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४	१	१	२	२३७५०००
३६	लाली गुराँस उन्नत बाखा फर्म	५	१	२	३	१२५००००
३७	मष्टा भगवती बाखा विकास फर्म	५	२	१	३	१२५००००
३८	अर्जुन स्मृती कृषि तथा पशुपंक्षी विकास फर्म	५	२	२	४	२३७५०००
३९	आदित्य बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	५	२	६	८	१८७५०००
४०	बाँठवाला पशुपंक्षी फर्म	५	२	४	६	१२५००००
४१	आयन बाखा फर्म	५	१	२	३	६२५०००

४२	भवी बहुउद्देश्य कृषि फर्म	६	२	३	५	२२५००००
४३	एकिकृत बाख्रा विकास फर्म	६	१	२	३	१२५००००
४४	चन्द्रहिरा बहुउद्देश्य कृषि फर्म	७	३	३	६	२२५००००
४५	गडराय बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपन्छी विकास फर्म	७	३	३	६	२५०००००
४६	कालिका बाख्रा पालन फर्म	७	२	१	३	१२५००००
४७	खुशी फलफुल नर्सरी फर्म	७	२	२	४	१२५००००
४८	सत्यनारायण बहुउद्देश्य पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	७	२	४	६	२२५००००
४९	विजय बहुउद्देश्य कृषि फर्म	७	३	३	६	२५०००००
५०	अजय विजय कुखुरा पालन फर्म	७	१	१	२	१२५००००
५१	लामागडा बाख्रा पालन फर्म	७	१	१	२	८७५०००
५२	ओडखेनी बाख्रा पालन फर्म	७	२	३	५	६२५०००
५३	भगवती बाख्रा पालन फर्म	७	१	२	३	३७५०००
५४	श्री कुशल बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपन्छी फर्म		३	३	६	२३७५०००

श्रोत: घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बझांग

४.३.१०. कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण

खसडछात्रा गाउँपालिकामा जम्मा १५८ कृषक समूहहरू रहेका छन् जस मध्ये सबैभन्दा बढी वडा नं ४ मा २६ वटा र सबैभन्दा कम वडा नं ७ मा १२ वटा रहेको छ । त्यसै गरी पालिका जम्मा २९ वटा पशुपालन समूह रहेका छन् जसमा सब भन्दा बढी वडा नं १ र ७ मा ४ । ४ वटा पशुपालन समूह, वडा नं २, ५, ६ मा २।२ वटा पशु पालन समूह रहेका छन् । भने पालिका भरि २९ वटा सहकारी संस्थाहरू रहेका छन् ।

तालिका ४.३.१०.१ गाउँपालिकामा रहेका कृषक समुह,

क्र. सं	समूहको नाम	वार्ड नं
१	थापाथली तरकारी तथा फलफुल कृषक समूह	६
२	लालीगुरास धान खेती उत्पादन कृषक समूह	५
३	लालीगुरास खाद्यान्न उत्पादन कृषक समूह	६
४	श्री सयपत्री खाद्यान्न उत्पादन कृषक समूह	६
५	श्री जगनाथ खाद्यान्न उत्पादन कृषक समूह	६
६	श्री साइपाल खाद्यान्न उत्पादन कृषक समूह	६

७	मष्टेश्वरी आय आर्जन कृषक समूह	६
८	न्यू तल्लो ऐचेली कृषक समूह	६
९	न्यू हरियाली कृषक समूह	२
१०	बमेवेताल आय आर्जन कृषक समूह	६
११	दुर्गा आलुखेती कृषक समूह	४
१२	बेमौसमी तरकारी उत्पादन कृषक समूह	४
१३	भैरव आय आर्जन कृषक समूह	५
१४	साइपाल तरकारी उत्पादन कृषक समूह	५
१५	कालिका उत्पादन समूह	५
१६	गुलाफ आयआर्जन कृषक समूह(गुलाफ तरकारी उत्पादन कृषक समूह नाम परिवर्तन गरेको)	५
१७	सिलका वाडा पशु तथा कृषक समूह	३
१८	दुदिर महिला कृषक समूह	५
१९	वमोली स्याउ उत्पादन समूह	४
२०	बाठपाला कृषक समूह	४
२१	भाग्य रेखा कृषक समूह	४
२२	मल्लो वामिली स्याउ उत्पादन कृषक समूह	४
२३	जयमहालिङ्ग माहुरि पालन कृषक समूह	४
२४	ऐचेली शिवशक्ति कृषक समूह	२
२५	कैलाश देव महिला कृषक समूह	४
२६	प्रगतिशिल हरियाली कृषक समूह	४
२७	श्यामदेव कृषक समूह	४
२८	संगम कृषक समूह	३
२९	प्रतिक्षा दलित कृषक समूह	४
३०	पसलवगर महिला कृषक समूह	४
३१	सामानता कृषक समूह	४
३२	डाँडाबाघ तरकारी उत्पादन कृषक समूह	५
३३	सल्लेसी पाटन घरायसी खाद्यान उत्पादन कृषक समूह	७
३४	श्री मष्टादेवी घरायसी कृषि उत्पादन कृषक समूह	७

३५	श्री मङ्गा महिला कृषक समूह	१
३६	गुरेल तरकारी उत्पादन कृषक समूह	५
३७	दुदिर तरकारी कृषक समूह	४
३८	प्रगतिशिल कृषि उत्पादन कृषक समूह	७
३९	प्रगतिशिल कृषक समूह	५
४०	श्री भगवती आमा कृषक समूह	७
४१	महालिङ्ग वाठपाला कृषक समूह	२
४२	महिला जागरण तरकारी उत्पादन कृषक समूह	७
४३	श्री जगदम्बा कृषक समूह	१
४४	श्री खापर देव कृषक समूह	१
४५	मष्टा दुदरि कृषक समूह	७
४६	छोटाखेत तरकारी उत्पादन कृषक समूह	५
४७	खसड तरकारी उत्पादन कृषक समूह	६
४८	सन्तोषी तरकारी उत्पादन कृषक समूह	६
४९	दुर्गा देवी उत्कृष्ट महिला कृषक समूह	४
५०	मष्टा मछानीपातल कृषक समूह	६
५१	जनचेतना महिला कृषक समूह	४
५२	खसड उपज कृषक समूह	२
५३	त्रिवेणी तरकारी उत्पादन कृषक समूह	६
५४	खसड तरकारी उत्पादन कृषक समूह	६
५५	मष्टादेव कृषि समूह	२
५६	निम खाना कृषक समूह	२
५७	जनकल्याण कृषि समूह	२
५८	जय दुर्गा भवानी कृषक समूह	४
५९	डाँफिमुनाल कृषक समूह	५
६०	जजागरण तरकारी खेती महिला कृषक समूह	४
६१	मेल्टडज कृषक समूह	३
६२	तल्ला पाल कृषक समूह	२
६३	श्री जयवाँठपाला कृषक समूह	२

६४	भाटकार कृषक समूह	१
६५	श्री दुर्गा कृषक समूह	४
६६	श्री कालीका देवी कृषक समूह	६
६७	श्री जयकृष्ण कृषक समूह	१
६८	श्री सिमपानी कृषक समूह	१
६९	मेलतडी कृषक समूह	३
७०	लालीगुरास कृषक समूह	३
७१	खसड कृषक समूह	३
७२	मष्टा कृषक समूह	३
७३	निम कृषक समूह	२
७४	प्रगतिशिल युवा कृषक समूह	३
७५	प्रगतिशिल कृषक समूह	२
७६	आयआर्जन कृषक समूह	१
७७	जगदम्बा कृषक समूह	१
७८	जनकल्याण कृषि समूह	२
७९	बगापाट कृषक समूह	२
८०	कल्याकारी कृषक समूह	१
८१	ढुङखेत कृषक समूह	३
८२	मष्टेश्वरी आलु उत्पादन कृषक समूह	७
८३	त्रिवेणी कृषक समूह	५
८४	श्री खपरेश्वरी कृषक समूह	५
८५	श्री एनी गाउ कृषक समूह	३
८६	श्री कालीका भगवती बहुउद्देशीय कृषक समूह	७
८७	आयआर्जन कृषक समूह	१
८८	हरियाली महिला कृषक समूह	२
८९	मालीका घरायसी खाद्यान्न उत्पादन कृषक समूह	५
९०	वेताल कृषक समूह	१
९१	सरस्वती कृषक समूह	५
९२	श्री प्रगतिशिल कृषक समूह	६

९३	सृजनशिल घरायसी खाद्यान्न उत्पादन कृषक समूह	५
९४	श्री दुदीर कृषक समूह	५
९५	प्रगतिशिल कृषक समूह	२
९६	गताडी अन्नवाली कृषक समूह	
९७	सिस्नोपाउडर सिर्जनशिल लघुउद्यमि कृषक समूह	
९८	जनचेतना महिला कृषक समूह	
९९	प्रभावशिल युवा कृषक समूह	
१००	आधुनिक कृषक समूह	४
१०१	नमुना कृषक समूह	
१०२	धुव्रतारा तरकारी खेती कृषक समूह	
१०३	कलिका बहुउद्देशीय कृषक समूह	
१०४	खापर देव कृषक समूह	
१०५	श्री प्रगतिशिल महिला कृषक समूह	
१०६	चन्द्रज्वती महिला कृषक समूह	
१०७	पडीकोट महिला कृषक समूह	
१०८	वि.पि. कृषक समूह	
१०९	धौलपुरो बोगटी वन्डा कृषक समूह	
११०	श्री गोर्खाली किमसैन टोल कृषक समूह	
१११	श्री मष्टा कृषक समूह	
११२	श्री जनजागृति कृषक समूह	१
११३	सौडेनी कृषक समूह	४
११४	श्री मष्टा देवता कृषक समूह	६
११५	श्री कालीका कृषक समूह	१
११६	श्री शैलेश्वरी कृषक समूह	१
११७	श्री माईकोस्थान कृषि समूह	१
११८	धौला टोली बहुउद्देशीय कृषक समूह	
११९	शिवशक्ती कृषक समूह	
१२०	श्री खसड बहुउद्देशीय कृषक समूह	
१२१	श्री भगवती कृषक समूह	

१२२	श्री गजम कुश कृषक समूह	४
१२३	श्री खसड त्रिवेणी कृषि तथा पशुपालन समूह	६
१२४	सम्झना कृषक समूह	२
१२५	बाठबाला कृषक समूह	२
१२६	श्री नवदेव बहुउद्देशीय कृषि समूह	१
१२७	श्री आधुनिक कृषि औजार उत्पादन कृषक समूह	१
१२८	श्री कार्की बहुउद्देशीय कृषक समूह	१
१२९	बाठपाला कृषक समूह	४
१३०	श्री जय महालिङ्ग उद्यमशिल कृषक समूह	४
१३१	श्री कालीका देव कृषक समूह	३
१३२	श्री जयमस्टा कृषक समूह	१
१३३	जसुदेव हरियाली बहुउद्देशीय कृषक समूह	
१३४	श्री मष्टा आलुबाली कृषक समूह	७
१३५	श्री भारपवाज कृषक समूह	२
१३६	श्री प्रगतिशिल कृषक समूह	१
१३७	थाप्लीकोट कृषक समूह	३
१३८	श्री लाडगादेव बहुउद्देशीय कृषक समूह	१
१३९	जनजागरण बहुउद्देशीय कृषक समूह	५
१४०	बाठपाला बहुउद्देशीय कृषक समूह	७
१४१	कठायत बहुउद्देशीय कृषक समूह	२
१४२	आधुनिक अन्न बालि तथा तरकारी कृषक समूह	४
१४३	थिरकाडाँ कृषि तथा पशुपन्थी संरक्षण समूह	
१४४	कृषि लघुउद्यम बहुउद्देशी महिला समूह	५
१४५	जय मष्टा कृषक समूह	१
१४६	बेण्ट लामातोला कृषक समूह	२
१४७	श्री चदारवडा दलित बहुउद्देशी कृषक समूह	
१४८	लोकेक कल्याण कृषक समूह	५
१४९	साहारा कृषक समूह	७
१५०	तोलीनि तल्लो गडौन फलफुल तथा तरकारी उत्पादन कृषक समूह	

१५१	दुर्गा देवी कृषक समूह	४
१५२	गुरेल कृषक समूह	६
१५३	श्री गणेश देव बहुउद्देशीय कृषक समूह	
१५४	नमाखेत बहुउद्देशीय कृषक समूह	
१५५	श्री घटाल कृषक समूह	३
१५६	श्री पिठातोला बहुउद्देशीय कृषक समूह	५
१५७	श्री चौहान बहुउद्देशीय कृषि समूह	७
१५८	श्री समान पंच महिला विकास आय आर्जन समूह	

श्रोत : खसडछात्रा गाउँपालिका कृषि शाखा २०८१

तालिका ४.३.१०.२ गाउँपालिकामा रहेका, पशुपालन सम्बन्धि समुह

क्र. सं	दर्ता मिति	नाम	वार्ड न.
१	२०७५/०५/२५	श्री भवानी वाखा पालन समूह	३
२	२०७५/०९/०२	श्री मेलत्तडी वाखा पालन समूह	३
३	२०७५/१०/१८	श्री तेडी मष्टा वाखा पालन समूह	३
४	२०७५/१०/१८	श्री प्रगतीशिल उत्पादन वाखा पालन समूह	३
५	२०७५/१०/२०	श्री लवाचौर गाई पालन कृषक समूह	४
६	२०७५/१०/०४	श्री छात्रा वंगुर पालन कृषक समूह	४
७	२०७५/१०/२२	श्री जय मष्टा वाखा पालन कृषक समूह	१
८	२०७५/११/२६	श्री कालीका वाखा पालन समूह	५
९	२०७५/११/२६	श्री खसड डेरी तथा दुग्ध उत्पादन समूह	५
१०	२०७६/०२/१४	श्री कालीधिन ककुखुरा पालन समूह	४
११	२०७६/०३/०९	श्री गोर्खाली भैसी पालन कृषक समूह	७
१२	२०७६/०८/०८	श्री मष्टा देव पशुपन्छी पालन समूह	४
१३	२०७६/०९/०२	श्री ककुखुरा पालन कृषक समूह	७
१४	२०७६/१०/०५	श्री डि यसपोल्ट्री फर्म समूह	४
१५	२०७६/१०/०५	कालक्षेन वाठपाला वाखा पालन समूह	६
१६	२०७७/०८/२३	जय माहालिङ्ग वाखा पालन कृषक समूह	
१७	२०७७/०८/२३	वाठपाला पशुपन्छी पालन समूह	३
१८	२०७७/०९/१९	श्री दुदिर मष्टा महिला वाखा पालन समूह	६

१९	२०७७/०९/२६	श्री कालीढुङगां वाखा पालन कृषक समूह	१
२०	२०७७/१०/०५	श्री पौवागदी वाखा किसान समूह	१
२१	२०७८/०१/१०	श्री धमाकाचरन खर्क विकास भेडा वाखा पालन समूह	२
२२	२०७८/०३/२०	श्री लिंगाखर्क विकास भेडा वाखा पालन समूह	२
२३	२०७८/०६/१२	श्री कालीका वाखा पालन समूह	१
२४	२०७८/०९/१२	श्री मुसुराठी कुखुरा पालन कृषक समूह	१
२५	२०७८/०९/१२	श्री मुसुराठी वाखा पालन कृषक समूह	१
२६	२०७८/१०/१६	श्री कृषि तथा वाखा पालन दलित समूह	७
२७	२०७८/०७/०६	श्री जय महालिङ्ग बहुउद्देशीय कृषक समूह	४
२८	२०७९/०७/०६	श्री लामागाउँ कामिनी बहुउद्देशीय कृषक समूह	४
२९	२०७९/०६/०७	श्री भाचपाटा वाखा पालन कृषक समूह	१

श्रोत : खसडछान्ना गाउँपालिका पशु सेवा शाखा २०८१

तालिका ४.३.१०.३ गाउँपालिकामा रहेका सहकारीको विवरण

क्र.स.	नाम ठेगाना	किसिम	सदस्य संख्या		
			महिला	पुरुष	जम्मा
१	श्री कल्याणकारी महिला बहुदेशिय सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना गा.पा.-१	बहुदेशिय	४५९	१०	४६९
२	श्री सयपत्री महिल बहुदेशिय सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना -२	बहुदेशिय	३००	३०	३३०
३	गोल्ड स्टार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-२	कारोबार	५०	६१	१११
४	कालिका कृषि सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-५	कृषि सहकारी	२११	१९९	४१०
५	संगम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना -४	बचत तथा ऋण सहकारी	१३१९	१०२१	२३४०
६	खसड सहस्रलिङ्ग बहुदिशय सहकारी सं लि खसडछान्ना -६	बहुदेशिय	२००	१३०	३३०
७	श्री मष्टागुरेल स्वावलम्बन कृषि सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-७	कृषि सहकारी	२७	१०३	१३०
८	महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-७	बचत तथा ऋण सहकारी	७६४		७६४

९	छात्रा हरियाली कृषि सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-३	कृषि सहकारी	४६	९६	१४२
१०	खसड जडिबुटी उत्पादन तथा वितरण किसान बहुदेशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-३	बहुदेशिय	९०	१०५	२१५
११	दुदिर मष्टा महिला बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-७	बहुदेशिय	३३		३३
१२	श्री दुदिर कृषि सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-२	कृषि सहकारी	४	२६	३०
१३	श्री पुँवारवंशी कृषि महिला सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-६	कृषि सहकारी	३३		३३३
१४	हिमशिखर बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-५	बहुदेशिय	१०	२०	३०
१५	श्री महिला स्वावलम्बन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-६	बचत तथा ऋण सहकारी	३०		३०
१६	श्री महिला स्वावलम्बन विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-५	बचत तथा ऋण सहकारी	३०		३०
१७	राम जानकी स्वावलम्बन बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-७	बहुदेशिय	२४	७	३१
१८	श्री एकता स्वावलम्बन बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-४	बहुदेशिय	३०	१	३१
१९	श्री खसड स्वावलम्बन बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-३	बहुदेशिय	२२	८	३०
२०	श्री छात्रा गढी कृषि स्वावलम्बन बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-१	बहुदेशिय	२२	८	३०
२१	श्री लाली गुराँस कृषि सहकारी संस्था लि. खसडछात्रा-२	कृषि सहकारी	३२	३	३५
२२	त्रिवेणी बचत तथा ऋण सहकारी खसडछात्रा ५	बचत तथा ऋण सहकारी			२८
२३	खापरेश्वर ग्रामिण विद्युत सहकारी सं. खसडछात्रा ६			२५	२५
२४	नवजनचेतना बहुदेशिय सहकारी सं. खसडछात्रा ३	बहुदेशिय	२	२४	२६
२५	खसड त्रिवेणी बचत तथा ऋण सहकारी खसडछात्रा ५	बचत तथा ऋण सहकारी	२	४५	४७

२६	गडराय प्रगतिशिल बहुदेशिय सहकारी सं खसडछान्ना ७	बहुदेशिय	५	२९	३४
२७	लामातोला उपभोक्ता सहकारी संस्था लि खसडछान्ना २	उपभोक्ता	५१	५१	१०२
२८	कृषि बचत तथा ऋण सहकारी	बचत तथा ऋण सहकारी	११		११
२९	खसड हिमाल उपभोक्ता सहकारी	उपभोक्ता	४	३२	३६

श्रोत : खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

४.३.११. चिस्यान केन्द्र

खसडछान्ना गाउँपालिकामा हाल हाल कुनै पनि चिस्यान केन्द्र रहेको छैन ।

४.३.१२. कृषि बजार तथा हाटबजार सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा हाल हाल कुनै पनि कृषि उपज हाटबजार तथा संकलन केन्द्र रहेको सुचना प्राप्त भएन ।

४.३.१३. स्रोत नक्शा

४.४. पर्यटन विकास

४.४.१. पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक रूपमा महत्त्वपूर्ण पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन् । गाउँपालिकामा रामसार सुचीमा सूचीकृत भएको एस पालिकाको गहनाको रूपमा रहेको प्राकृतिक महत्त्वको खसडछान्ना ताल लगायत विभिन्न मठ मन्दिरहरूको उपलब्धताले यस गाउँपालिकाको पर्यटकीय सम्भावनालाई प्रचुर बनाएको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा भएका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसार र उक्त स्थलहरूमा पर्यटन पूर्वाधारको विकास गर्न सकेमा दैनिक रूपमा सयौंको सङ्ख्यामा पर्यटक भित्रन सक्ने देखिन्छ, । यस गाउँपालिकामा रहेका महत्त्वपूर्ण पर्यटकीय स्थलहरू सम्बन्धी विवरण निम्न तालिकामा देखाइएको छ । यी पर्यटकीय स्थलहरूको प्रवर्द्धन गर्न एकदमै जरुरी छ ।

तालिका ४.४.१.१ गाउँपालिकामा रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

क्र सं	पर्यटकिय स्थान	वाड नं
१	खसड क्षेत्र	खसड रा.नि.
२	गुरेल झरना	७

३	कैलास गुफा	७
४	थामलेक	७
५	लिंगापाटन	४
६	विप्रा क्षेत्र	४
७	वामिली क्षेत्र	४
८	विनायक क्षेत्र	६
९	वगुडा भलाना	५
१०	खालीगडा	६
११	कुँडौन	६
१२	रौलेखाद	६
१३	वागदुला	२
१४	तुनालेक	६
१५	भँडारसैन	६
१६	थलाचौर	२
१७	ठूलाचौर	५
१८	सुगरखाल	५
१९	ग्वानी दरवला	५
२०	वासुधारा तीर्थस्थल	६
२१	काँडाकोट	५
२२	खालदुरा	५
२३	ओखरपानी	५

श्रोत: खप्तडछात्रा गाउँपालिका गुरू योजना २०७५

४.४.२. होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको पर्यटकहरूको आवतजावत वृद्धि भइरहेको पाइन्छ, जसले गर्दा नयाँ नयाँ होटल, तथा रेस्टुरेन्ट खोल्ने क्रम सुरु भएको छ । गाउँपालिका खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज सँग जोडिएको र सो निकुञ्जमा पुग्ने सडक मार्गको सब भन्दा छोटो दुरीको बाटो यही पालिका भएर जाने हुँदा पर्यटन विकासको प्रशस्त सम्भावना रहेको पालिका पर्ने भएकोले प्राकृतिक महत्वको थुप्रै स्थान अवलोकन गर्न पर्यटकहरू बढाउन व्यवस्थित होटल तथा होम स्टे को विस्तार गरी दैनिक आयआर्जन गर्न सकिने भएकोले होटल व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्ने योजनाहरू तर्जुमा गर्नु पर्ने देखिन्छ यस गाउँपालिकामा दर्ता भएका होटल, तथा रेस्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण निम्न अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.४.२.१ गाउँपालिकामा रहेका होटलहरूको विवरण

क्र सं	उद्योगको नाम	वार्ड नं	उद्यमिको नाम
१	आशा होटल	४	कलक बहादुर खत्री
२	न्यू खत्री होटल	४	बलराम खत्री
३	खत्री होटल	४	समिता कुमारी खाती खत्री
४	गिरी बा होटल	२	पुष्पा कुमारी गिरी
५	भुपेन्द्र होटल	४	सिला देवी कडायत
६	खडका होटल एण्ड लज	३	राज कुमार खड्का
७	श्रेष्ठ होटल एण्ड खाजा घर	४	राज कुमार श्रेष्ठ
८	विशाल होटल एण्ड लज	४	दिपा देवि रोकाया
९	उजला होटल	३	बिरेन्द्र ब. रावल
१०	होटल रवासैनी	४	राजेन्द्र ब. रोकाया

श्रोत घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बझांग

४.४.३. धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेक मुख्य पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ४.४.३.१ पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण

क्र सं	पर्यटकिय स्थान	वार्ड नं	
१	खप्तड क्षेत्र	खप्तड रा.नि.	खप्तड रा.नि.
२	गुरेल झरना	७	गडराय
३	कैलास गुफा	७	गडराय
४	थामलेक	७	गडराय
५	लिंगापाटन	४	माझीगाउँ
६	विप्रा क्षेत्र	४	पौवागढी
७	वामिली क्षेत्र	४	माझीगाउँ
८	विनायक क्षेत्र	६	पाटादेवल
९	वगुडा भलाना	५	कालुखेत
१०	खालीगडा	६	पाटादेवल
११	कुँडौन	६	पाटादेवल
१२	रौलेखाद	६	पाटादेवल
१३	वागदुला	२	लामातोला

14	तुनालेक	६	पौवागढी
15	भँडारसैन	६	”
16	थलाचौर	२	लामातोला
17	ठूलाचौर	५	कालुखेती
18	सुगरखाल	५	कालुखेति
19	ग्वानी दरवला	५	कालुखेति
20	वासुधारा तीर्थस्थल	६	पाटादेवल
21	काँडाकोट	५	कालुखेती
22	खालदुरा	५	कालुखेती
23	ओखरपानी	५	कालुखेती

४.४.४. स्रोत नक्श

४.५. उद्योग, व्यापार तथा वैकिङ्ग

४.५.१. औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, निजी र सहकारी

४.५.२. उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण

घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बझाङको तथ्याङ्क अनुसार खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्र भित्र १९१ जनाले उद्योग दर्ता गरेको पाइन्छ जसमा सबै भन्दा बढी वार्ड नं. ४ मा ४३ जनाले उद्योग गरेका छन् भने सबै भन्दा कम वार्ड नं. २ मा २३ जनाले व्यवसाय गरेको पाइन्छ जसमध्ये ५४ वटा कृषि फर्म रहेको , १० वटा होटल व्यवसायी ९ वटा टेलर्स व्यवसायी छन् भने केही अन्य साना व्यवसायीहरू रहेको पाइन्छ । उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी वडागत रूपमा विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.५.२.१ गाउँपालिकामा रहेका व्यवसायहरूको विवरण (घरेलु कार्यालयमा दर्ता भएका)

वार्ड नं	उद्योगको संख्या
१	३१
२	२३
३	२४
४	४३
५	२२
६	२४

७	२४
जम्मा	१९१

श्रोत: घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बझांग

तालिका ४.५.२.२ गाउँपालिकामा रहेका उद्योगको विस्तृत विवरण (घरेलु कार्यालयमा दर्ता भएका)

क्र सं	उद्योगको नाम	वार्ड नं
१	स्वस्तिका कृषि बहुउद्देशिय फर्म	१
२	रामचन्द्र कुटानी पिसानी उद्योग	१
३	कालिका बहुउद्देशीय कृषि फर्म	१
४	लाली गुराँस बहुउद्देशीय कृषि फर्म	१
५	स्वस्तिका कृषि बहुउद्देशीय फर्म	१
६	रिदम के.सि बाखा तथा कृषि फर्म	१
७	श्री ॐ नमः शिवाय फर्निचर उद्योग	१
८	श्रीराम पन्धरा कृषि फर्म	१
९	सिद्धकालिका बहुउद्देशिय कृषि फर्म	१
१०	श्री कुशल बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	१
११	जयमष्टा बाखा फर्म	१
१२	मष्टा बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	१
१३	सुमन कार्की बाखा फर्म	१
१४	खापर बहुउद्देश्य कृषि फर्म	१
१५	प्रगतीसील बाखा फर्म	१
१६	एकिकृत बाखा पालन फर्म	१
१७	वाल्मीकि बाखा पालन फर्म	१
१८	प्रेम पोल्ट्री फर्म	१
१९	जि.पि.एम.डी. बाखा फार्म	१
२०	नवादेव बाखा पालन फार्म	१
२१	जगदम्बा बहुउद्देश्य कृषि फार्म	१
२२	चन्द्रावती फलफूल तथा तरकारी फार्म	१
२३	लक्ष्मी सिलाई कटाई उद्योग	१
२४	डांडाखेत बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	१

२५	खसड चाउमिन उद्योग	१
२६	न्यू डांडाबाग कुटानी पिसानी उद्योग	१
२७	रूपक फोटो स्टुडियो एण्ड फोटोकपी सेन्टर	१
२८	जगदम्बा मसला उद्योग	१
२९	जयमष्टा निर्माण सेवा	१
३०	जगदम्बा निर्माण सेवा	१
३१	कुसुम एण्ड सुवास कन्स्ट्रक्सन	१
३२	गिरी बा होटल	२
३३	महालिङ्ग पशुपन्ध्री तथा कृषि फर्म	२
३४	शैलेश्वरी ग्रील उद्योग	२
३५	तल्लाबगर बहुउद्देश्य कृषि फर्म	२
३६	भैरव बाखा फर्म	२
३७	महालिङ्ग बहुउद्देश्य कृषि फार्म	२
३८	बाँगापाटा कृषि तथा पशुपंक्षी विकास फार्म	२
३९	खसड पोल्ट्री फार्म	२
४०	जयमष्टा बहुउद्देश्य कृषि फार्म	२
४१	कालसैन काठ फर्निचर उद्योग	२
४२	मालिका बाखा विकास फार्म	२
४३	एकिकृत वष्टी नमुना कृषि विकास फार्म	२
४४	आरुसि कृषि फार्म	२
४५	बहुउद्देश्य कृषि फार्म	२
४६	थापा कुटानी पिसानी उद्योग	२
४७	गिरी बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	२
४८	जोशी एग्रो सेन्टर बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	२
४९	खसड सिलाई कटाई सेन्टर	२
५०	डि.एच. कम्प्यूटर एण्ड फोटोकपि सेन्टर	२
५१	थापा कुटानी पिसानी उद्योग	२
५२	जयमहालिङ्ग निर्माण सेवा	२
५३	प्रगतिशिल खसड हाते कागज उद्योग	२

५४	प्रगतिशिल खसड हाते कागज उद्योग	२
५५	वामिली कृषि तथा पशुपन्ध्री फर्म	३
५६	डि.के एन बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	३
५७	खडका होटल एण्ड लज	३
५८	सूर्यवंशी कृषि पशुपंक्षीतथा बहुउद्देश्य फर्म	३
५९	उजला होटल	३
६०	सिस्नु पाउडर सिर्जनशिल लघु उद्योग	३
६१	जयमष्टा कूटानी पिसानी	३
६२	शैलेश्वरी टेलरिड एण्ड टेर्निड सेन्टर	३
६३	शाधना होजियारी उद्योग	३
६४	सुर्मा ब्रदर्श फर्निचर उद्योग	३
६५	खसड त्रिवेणी सिस्नु पाउडर उद्योग	३
६६	जयमहालिङ्ग सिस्नु पाउडर उद्योग	३
६७	सल्वेनी बाखा बिकास फार्म	३
६८	जयकृष्ण निर्माण सेवा	३
६९	सुर्यवंसी निर्माण सेवा	३
७०	शुभकामना कन्ट्रक्सन	३
७१	एस.एस. कन्ट्रक्सन	३
७२	भाग्योदय निर्माण सेवा	३
७३	छाया कागज उद्योग	३
७४	हिमाल निर्माण सेवा	३
७५	खसड हरियाली बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	३
७६	खसड होमस्टे कृषि तथा पर्यटन फार्म	३
७७	होमस्टे एग्रो कृषि तथा पर्यटन फर्म	३
७८	खसड घरेलु रेसा उद्योग	३
७९	खेचेश्वर जलविद्युत प्रा.ली.	४
८०	आशा होटल	४
८१	न्यू खत्री होटल	४
८२	खत्री होटल	४

८३	जोगी कृषि तथा पशुपन्छी बहुउद्देशिय फर्म	४
८४	भुपेन्द्र होटल	४
८५	रिसव खाजाघर	४
८६	जय महालिङ बहुउद्देशिय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	४
८७	वि एन सिलाई सेन्टर	४
८८	आरुषी बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४
८९	प्रगति बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४
९०	दिपेन्द्र बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४
९१	अनिस बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४
९२	कैलाश बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	४
९३	खसड बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	४
९४	नरेन्द्र कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	४
९५	डि वि पशुपन्छी फर्म	४
९६	पार्वती कृषि तथा पशुपालन फर्म	४
९७	श्री मष्टा बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपक्षी फर्म	४
९८	कैलाश बहुउद्देश्य कृषि फर्म	४
९९	श्रेष्ठ होटल एण्ड खाजा घर	४
१००	ऊँ शिव ब्लक उद्योग	४
१०१	सचिन भेडा बाखा फार्म	४
१०२	विशाल होटल एण्ड लज	४
१०३	रोशन माहूरी पालन व्यवसाय	४
१०४	कालीका छाला उद्योग	४
१०५	जयमहालिंग चाउमिन उद्योग	४
१०६	खसड साईपाल फूड प्रोडक्ट	४
१०७	पसल वगर सिलाई सेन्टर	४
१०८	होटल रवासैनी	४
१०९	लवाचौर बाखा पालन फार्म	४
११०	छान्ना बांसकाट्ने छाला प्रशोधन केन्द्र	४
१११	खसड बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	४

११२	दिर्घ कालीन बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	४
११३	लिगा पाटन हिउंदे हिउंदे नर्सरी	४
११४	सृष्टि मोबाईल ग्यालरी एण्ड रिपेरिङ्ग सेन्टर	४
११५	खत्री फर्निचर उद्योग	४
११६	मस्टा दुदिर फोटोकपी एण्ड फोटो स्टुडियो	४
११७	खसड दुदिर फ्लोर मिल	४
११८	नवदुर्गा निर्माण सेवा	४
११९	जयमहादेव गलैचा उद्योग	४
१२०	पारु कपडा उद्योग	४
१२१	आदर्श सिलाई कटाई उद्योग	४
१२२	लाली गुराँस उन्नत बाखा फर्म	५
१२३	मष्टा भगवती बाखा विकास फर्म	५
१२४	अर्जुन स्मृती कृषि तथा पशुपंक्षी विकास फर्म	५
१२५	आदित्य बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	५
१२६	बाँठवाला पशुपंक्षी फर्म	५
१२७	आयन बाखा फर्म	५
१२८	मष्टा बाखा पालन फार्म	५
१२९	राम देव बहुउद्देश्य कृषि फार्म	५
१३०	सन्तोदेव पोल्ट्री फार्म एण्ड कृषि फार्म	५
१३१	गोपाल फलफूल तथा तरकारी उत्पादन फार्म	५
१३२	डांडाबाग बाखा पालन फार्म	५
१३३	खसड पशुपालन फार्म	५
१३४	मष्टा कूटानि पिसानी उद्योग	५
१३५	केशव बाखा पालन फार्म	५
१३६	दिनेश फर्निचर उद्योग	५
१३७	मष्टा बाखा विकास फार्म	५
१३८	डांडाबाग फर्निचर उद्योग	५
१३९	किरण घ्याचरी फार्म	५
१४०	कालिका सिलाइकटाई सेन्टर	५

१४१	मिलन सिलाई कटाई सेन्टर	५
१४२	कालीका बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	५
१४३	राज कुमार निर्माण सेवा	५
१४४	सुलभ एण्ड सूस्मिता कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली.	६
१४५	भवी बहुउद्देश्य कृषि फर्म	६
१४६	एकिकृत बाखा बिकास फर्म	६
१४७	सपना बहुउद्देश्य कृषि फार्म	६
१४८	स्मृती कताई बूनाई उद्योग	६
१४९	खालीगडा हिउंदे बहुउद्देश्य फलफूल नर्सरी	६
१५०	सागर सैंगिता बिकास बाखा फार्म	६
१५१	पुस्कर निर्माण सेवा	६
१५२	मस्टेश्वरी बाखा पालन फार्म	६
१५३	पवित्रा फर्निचर उद्योग	६
१५४	बिरजित थापा पुवार बंस फर्निर उद्योग	६
१५५	समिर कुटानी पिसानी उद्योग	६
१५६	शान्त प्रशान्त सिस्नु प्रशोधन उद्योग	६
१५७	बलभद्र चाउमिन उद्योग	६
१५८	सुलभ कन्स्ट्रक्सन	६
१५९	बारा निर्माण सेवा	६
१६०	शैलेन्द्र गलैचा उद्योग	६
१६१	थापा गलैचा उद्योग	६
१६२	तारादेवी सिलाई उद्योग	६
१६३	प्रमिला गलैचा उद्योग	६
१६४	पुजा निर्माण सेवा	६
१६५	खापरदेव निर्माण सेवा	६
१६६	सिसु कन्स्ट्रक्सन	६
१६७	जोशी टेलरिङ्ग उद्योग	६
१६८	भवानी कुटानी पिसानी उद्योग	७
१६९	चन्द्रहिरा बहुउद्देश्य कृषि फर्म	७

१७०	गडराय बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास फर्म	७
१७१	कालिका बाखा पालन फर्म	७
१७२	एस एस आर कम्प्यूटर ट्रेनिङ सेन्टर	७
१७३	खुशी फलफुल नर्सरी फर्म	७
१७४	सत्यनारायण बहुउद्देशीय पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	७
१७५	विजय बहुउद्देशीय कृषि फर्म	७
१७६	अजय विजय कुखुरा पालन फर्म	७
१७७	लामागडा बाखा पालन फर्म	७
१७८	मष्टा फुड प्रोडक्ट उद्योग	७
१७९	भगवती बहुउद्देश्य कृषि फार्म	७
१८०	लक्ष्मी बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपालन फार्म	७
१८१	मष्टा बाखा पालन फार्म	७
१८२	ओडखेनी बाखा पालन फर्म	७
१८३	काटियाँ तरकारी तथा फलफुल कृषि फार्म	७
१८४	विनिता दुदीर निर्माण सेवा	७
१८५	पि.एण्ड.पी. सन्स्ट्रक्सन	७
१८६	समिक्षा बहुउद्देश्य फलफुल नर्सरी	७
१८७	गूरेल बाखपालन फार्म	७
१८८	गोर्खाली अल्लो प्रशोधन केन्द्र	७
१८९	गडखेत बहुउद्देश्य फलफुल नर्सरी	७
१९०	भगवती बाखा पालन फर्म	७
१९१	कालिका नेपाली हाते कागज उद्योग	७

श्रोत: घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बझाङ

४.५.३. मिल तथा संकलन र प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका कुटानी पिसानी मिलको सङ्ख्या क्रमशः वृद्धि हुँदै गएको अवस्था देखिएको पाइन्छ तथ्याङ्क अनुसार कुटानी पिसानी मिलमा विद्युतीय र डिजेल मिलको जम्मा सङ्ख्या ७ रहेको छ । गाउँपालिकामा १० वटा मिल रहेको पाइन्छ । मिल तथा सङ्कलन र प्रशोधन सम्बन्धी वडागत विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.५.३.१ गाउँपालिकामा रहेका मिलहरूको विवरण

क्र सं	उद्योगको नाम	वार्ड नं	उद्यमिको नाम
१	रामचन्द्र कुटानी पिसानी उद्योग	१	सत्य देवी जेठारा
२	भवानी कुटानी पिसानी उद्योग	७	बर्म रोकाया
३	थापा कुटानी पिसानी उद्योग	२	लोकेन्द्र कुमार थापा
४	समिर कुटानी पिसानी उद्योग	६	मिन ब. खड्का
५	न्यू डांडाबाग कुटानी पिसानी उद्योग	१	पुरन ब. जेठारा
६	थापा कुटानी पिसानी उद्योग	२	शोभान थापा
७	खसड दुदिर फ्लोर मिल	४	पुरन देवी जोशी

श्रोत: घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बझांग

४.५.४. व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, थोक , मासु, तरकारी र फलफूल आदि)
 खसडछान्ना गाउँपालिमा १३४ जनाले व्यापार व्यवसाय दर्ता गरेको पाइन्छ जसमा सबै भन्दा बढी वार्ड नं. २ मा ३८ जनाले व्यवसाय गरेका छन् भने सबै भन्दा कम वार्ड नं. ३ मा १० जनाले व्यवसाय दर्ता गरेको पाइन्छ जसमध्ये ६८ वटा किराना पसल व्यवसायी, १६ वटा होटेल नास्ता पसल व्यवसायी ५ वटा मेडिकल ४ वटा फेन्सी व्यवसायी र ४ वटा सुनचाँदी व्यवसायी लगायत अन्य साना व्यवसायीहरू रहेको पाइन्छ ।

तालिका ४.५.४.१ गाउँपालिका दर्ता भएका व्यावसायको विवरण

व्यावसायको किसिम	वार्ड नं							जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	
किराना	१५	२०	४	३	१०	९	७	६८
नास्ता	३	६	१	१	२	१	२	१६
मेडिकल	१	१	१		२			५
फेन्सी	१			२	१			४
सुनचादी		१		२		१		४
सप्लायर्स				२	२			४
कुखुरा	१			१		१		३
कस्मेटिक		१			१			२
तरकारी		१			१			२
फर्निचर		१				१		२
फलफूल		१		१				२
मेडीकल			१		१			२

वाखा		१		१				२
होटल							२	२
आरन						२		२
मिल		१	१					२
इलेक्ट्रोनिक				१				१
ग्रिल				१				१
ग्रील			१					१
मासु		१						१
लरिड		१						१
सिलाई		१						१
स्टेसनरी				१				१
निर्माण			१					१
जडिबुटी प्रशोधन							१	१
जुत्ता				१				१
ब्युटिपार्लर		१						१
कृषि फर्म						१		१
जम्मा	२१	३८	१०	१७	२०	१६	१२	१३४

श्रोत : खप्तडछात्रा गाउँपालिका उद्योग विकास शाखा

४.५.५. खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण

पहाडी क्षेत्रमा पर्ने यसगाउँ पालिमामा विभिन्न प्रकारका खनिज बस्तुहरू पाईन्छन् । यि खनिज पदार्थहरूको उत्खनन तथा उतपादन गर्न सके यस पालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो टर्वा पुग्ने देखिन्छ ।

तालिका ४.५.५.१ पालिका भित्र रहेका खनिज पदार्थको विवरण

सि.नं	विवरण	प्रमुख स्थानहरू
१	स्लेट	माझीगाउँ, गडराय, पौवागढी, लामातोला, मोतुवा, पिठातोला र वामिली
२	अभ्रख	खप्तड, गडराय
३	पमलाम	कुचेखोला, घाँटखोला
४	वालुवा	पौवागढी, लामातोला, माझीगाउँ, कालुखेती
५	रोडा, गिट्टी	पौवागढी, लामातोला, माझीगाउँ, कालुखेती पाटादेवल, गडराय
६	ग्याँस	खप्तडमा हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

७	सुन	खसडमा हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।
८	तामाखानी	भौकाडा
९	पेट्रोल	खसड

४.५.६. स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका भौगोलिक रूपमा वन जंगल सँग जोडिएर बस्तीहरू बसेको र प्राय जसो वडाहरूमा भर्खर मात्र रोडको पहुँच पुगदै छ । स्थानीय स्तरमा ससाना बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरू रहेकाले सामान्य मानिसहरूले किनमेल गरी रहने बजारहरूको रूपमा ससाना गरी बजारहरू रहेको पाइन्छ । स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको वडागत रूपमा विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ४.५.६.१ स्थानीय बजारको विवरण

सि.नं.	बजारको नाम	वार्ड न	स्थान
१	ऐँचेली	२	लामातोला
२	पसलवगर	४	माझीगाउँ
३	कालुखेती	५	कालुखेती
४	भालुवान	७	गडराय
५	गडराय	७	गडराय
६	चौखुट्टे	७	गडराय
७	लामातोला	२	लामातोला
८	दारुगाउँ	३	माझीगाउँ,मेल्टडी
९	माडीचौर	६	पाटादेवल
१०	पाटादेवल	६	पाटादेवल
११	खातीगाउँ	१	पौवागढी
१२	माझीगाउँ	४	माझीगाउँ
१३	गुलेली चोर	५	कालुखेती
१४	खोलामरा		पौवागढी

४.५.७. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा १ वटा मात्र 'क' वर्गको बैङ्क (प्राइम कमर्सियल बैङ्क) रहेको छ, भने दूवटा बचत तथा ऋण सहकारी रहेको पाइन्छ । जसमा सबै भन्दा बढी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था १२ वटा, र बचत

तथा ऋण, सहकारी संस्था ८ अन्य वटा रहेका छन् । वित्तीय कारोबार गर्ने सहकारी संस्था सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका ४.५.७.१ गाउँपालिकामा रहेका बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूको विवरण

क्र सं	नाम ठेगाना	किसिम	महिला सदस्य	पुरुष सदस्य	जम्मा
१	कृषि बचत तथा ऋण सहकारी	बचत तथा ऋण सहकारी	११		११
२	खसड त्रिवेणी बचत तथा ऋण सहकारी खसडछान्ना ५	बचत तथा ऋण सहकारी	२	४५	४७
३	गोल्ड स्टार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-२	बचत तथा ऋण सहकारी	५०	६१	१११
४	त्रिवेणी बचत तथा ऋण सहकारी खसडछान्ना ५	बचत तथा ऋण सहकारी			२८
५	संगम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना -४	बचत तथा ऋण सहकारी	१३१९	१०२१	२३४०
६	श्री महिला स्वावलम्बन विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-५	बचत तथा ऋण सहकारी	३०		३०
७	श्री महिला स्वावलम्बन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-६	बचत तथा ऋण सहकारी	३०		३०
८	महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. खसडछान्ना-७	बचत तथा ऋण सहकारी	७६४		७६४

श्रोत: खसडछान्ना गाउँपालिका

५. परिच्छेद- ५: सामाजिक अवस्था

५.१. शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

कुनै पनि देशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा शिक्षाले ठूलो भूमिका खेलेको हुन्छ । यसलाई मानव विकासको सूचकको रूपमा लिइन्छ । यसै सिलसिलामा यहाँ खसडछान्ना गाउँपालिकाको शैक्षिक स्थिति देखाउन खोजिएको छ । विकासको प्रमुख आधारशिला शिक्षा नै हो, शिक्षाको माध्यमबाट व्यक्तिमा अन्तर्निहित प्रतिभाहरूको विकास हुन गई समग्र समाज र राष्ट्रमा नै सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन सकिन्छ भन्ने सर्वमान्य सिद्धान्त रहिआएको छ । सचेत, अनुशासित तथा उत्पादनशील जनशक्ति निर्माण गर्नका लागि शिक्षा क्षेत्र नै सर्वोपरि भूमिका अनिवार्य रहन्छ । योजना निर्माणमा गरिबी निवारण तथा चौतर्फी विकासका लागि शिक्षा क्षेत्रलाई मानव संसाधन विकासको एक सशक्त माध्यमको रूपमा नीतिगत रूपमा अवलम्बन गरिएको छ ।

५.१.१. साक्षरता स्थिति

सामाजिक एवं मानव विकासको एक महत्त्वपूर्ण आयमाको रूपमा रहेको शिक्षा क्षेत्रमा खसडछान्ना गाउँपालिका पछिल्लो राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार नेपालको साक्षरता दर १२.७ प्रतिशत रहेको । लैङ्गिक हिसाबले यो गाउँपालिकामा पनि अन्यत्र जस्तै धेरै विभेद रहेको पाइन्छ । जस्तै: यस गाउँपालिकाको पुरुषको साक्षरता दर ९१ प्रतिशतको तुलनामा महिलाको साक्षरता दर ८३.४ प्रतिशत मात्र रहेको छ । पुरुष र महिलाको साक्षरता दरमा लगभग ८ प्रतिशतको फरक देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा कुल जनसङ्ख्या मध्ये १४६६७ ६८,५ प्रतिशत) जनसङ्ख्याले आधारभूत शिक्षा हासिल गरेको र गरिरहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा ३८ वटा सामुदायिक विद्यालय, १ वटा क्याम्पस, रहेको छ र । यसै गरी गाउँपालिकामा माध्यमिक विद्यालय तहको शिक्षा हासिल गरेका ४४५१ २०.८ प्रतिशत) स्नातक वा सो भन्दा माथिको शिक्षा हासिल गरेका २०१५ जना (९.४ प्रतिशत) रहेको तथ्याङ्कले देखाएको । घरघुरी सर्वेक्षण २०८१ का अनुसार यस पालिकाको साक्षरता ८७.३ प्रतिशत पुगेको देखिन्छ ।

तालिका ५.१.१.१ गाउँपालिकाको साक्षरता दर

वार्ड नं	साक्षरता प्रतिसत		निरक्षरता प्रतिसत	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	८३.९%	८६.०%	१६.१%	१४.०%
२	९३.१%	८८.२%	६.९%	११.८%
३	८२.८%	६०.४%	१७.२%	३९.६%
४	९७.२%	९०.०%	२.८%	१०.०%
५	९२.६%	८०.९%	७.४%	१९.१%
६	९०.२%	८३.७%	९.८%	१६.३%
७	९५.०%	९१.८%	५.०%	८.२%
जम्मा	९१.०%	८३.४%	९.०%	१६.६%

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

५.१.२. शैक्षिक स्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

झाड जिल्लाका १२ वटा स्थानीय तह मध्येको खसडछान्ना गाउँपालिका जयपृथ्वी राजमार्ग र सेती नदी भन्दा पूर्वमा रहेको छ र अन्य स्थानहरू पनिमा पनि सडक सञ्जालको विस्तार भएको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकामा शिक्षाका लागि ३८ वटा सामुदायिक विद्यालय, १ वटा क्याम्पस, सञ्चालनमा रहेका छन् । गाउँपालिकाको शिक्षाको अवस्थालाई हेर्दा १२.७ प्रतिशत मानिसहरू अझै पनि लेख पढ्न नसक्ने अवस्थामा रहेको पाइन्छ प्राय जसो सबै वडाहरूमा निरक्षरहरू रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ भने कुल जनसङ्ख्याको सबै भन्दा बढी १५.१ प्रतिशत वडा नं. १ मा रहेको पाइन्छ गाउँपालिकाको शैक्षिक स्तर अनुसार जनसङ्ख्या विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ५.१.२.१ शैक्षिक स्तर अनुसार जन संख्या विवरण

वार्ड नं	निरक्षर संख्या	सक्ने पुरुष	आधारभूत तह पास गरेका संख्या	माध्यमिक तह पार गरेका संख्या	स्नातक तह पार गरेका संख्या	स्नातकोत्तर पास गरेका ख्या
१	३८९	६८९	३०४	४९९	३८०	४४
२	२१५	१४९	३०१	५९०	५०५	११७
३	७१८	३०८	६२१	४९१	११६	१४
४	१४१	५८०	५३२	४०६	१६७	१११
५	४९२	९०८	६९१	६२३	१८२	६१
६	५०२	१२२९	४०६	८६३	८६	४३
७	२७१	८९३	१२०२	९७९	११६	७३
जम्मा	२७२८	४७५६	१४६६७	४४५१	१५५२	४६३

श्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

५.१.३. तहगत रूपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) र विद्यार्थी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा कूल ३८ ओटा विद्यालय सञ्चालनमा रहेका छन् । उक्त विद्यालय मध्ये कक्षा १-३ सञ्चालन हुने विद्यालयको सङ्ख्या १५ रहेको छ । त्यसै गरी कक्षा १-५ सञ्चालन हुने आधारभूत विद्यालय ७ रहेका छन् भने कक्षा १-८ सञ्चालन हुने विद्यालय ६ रहेका छन् । आधारभूत शिक्षाका पहुँचको पक्षबाट हाल सञ्चालनमा रहेका विद्यालय पर्याप्त नै देखिएका छन् । तर विद्यार्थी सङ्ख्याका आधारमा भने आधारभूत विद्यालयको वितरणमा समस्या देखिएको छ । नक्शाङ्कन गरी त्यसका आधारमा विद्यालय स्थापना भएको अवस्था देखिँदैन । खसड छान्ना गाउँपालिकामा कूल ३८ वाल विकास केन्द्र सञ्चालनमा रहेका छन् । कूल ४९० जना बालबालिकाहरू प्रारम्भिक बाल बिकास र शिक्षामा अध्ययनरत रहेका छन् । जसमा छात्राको

सङ्ख्या २२८ रहेको छ भने छात्र सङ्ख्या २६२ सबै विद्यालयमा प्रारम्भिक बाल विकास र शिक्षाका केन्द्र सञ्चालन रहेको अवस्था छ ।

यस तालिकामा खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा सञ्चालित विद्यालयहरूको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ जसमा आधारभूत विद्यालयहरूको सङ्ख्या सबै भन्दा बढी ३४ वटा देखिएको छ । त्यसै गरी माध्यमिक विद्यालय ४ वटा, प्राथमिक विद्यालय ७ वटा र १ वटा क्याम्पस रहेको देखिएको तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

तालिका ५.१.३.१ शैक्षिक संस्थाहरू तथा अध्यनरत बिद्यार्थिको विवरण

क्र सं	विद्यालयको नाम	बिद्यार्थि संख्या					जम्मा
		पुर्व प्राथमिक तह बाल विकास	प्राथमिक तह	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	उच्च माध्यमिक तह	
१	कालिका आधारभूत विद्यालय डाँडाबाद	१९	३०	०	०	०	४९
२	गोर्खाली आधारभूत विद्यालय	१९	९८	३४	०	०	१५१
३	दुग्धेश्वरी आधारभूत विद्यालय	२३	६८	०	०	०	९१
४	महेश्वरी मावि	७	१०१	२३७	२३१	८१	६५७
५	लामागाडा आधारभूत विद्यालय	०	६३	०	०	०	६३
६	मस्ता आधारभूत विद्यालय बेदुपाटा	४	८	०	०	०	१२
७	भगवती आधारभूत विद्यालय	४	६	०	०	०	१०
८	खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय	२३	१६	०	०	०	३९
९	बाल विकास आधारभूत विद्यालय	२१	४५	५७	०	०	१२३
१०	मस्तेश्वरी प्रा वि	०	२५	०	०	०	२५
११	कालिका आधारभूत विद्यालय	१२	७७	४४	०	०	१३३
१२	खप्तड मावि	०	०	१४८	१२०	१०६	३७४
१३	राष्ट्रभाषा आधारभूत विद्यालय	१३	१३	०	०	०	२६

१४	खसड आधारभूत विद्यालय	१८	४४	०	०	०	६२
१५	जन कल्याण आधारभूत विद्यालय	१६	५९	३४	०	०	१०९
१६	लामाटोला मावि	१९	५४	९३	११२	०	२७८
१७	बाथापाली आधारभूत विद्यालय	६	१२	०	०	०	१८
१८	मस्ता आधारभूत विद्यालय	५	१०	०	०	०	१५
१९	शिवशक्ति आधारभूत विद्यालय	४	८	०	०	०	१२
२०	दुर्गामहलिङ मावि	१४	१०६	११७	९२	६३	३९२
२१	मेलताडी मावि	८	१०६	८२	४९	०	२४५
२२	ईश्वर आधारभूत विद्यालय	२३	१२२	०	०	०	१४५
२३	भाग्योदय आधारभूत विद्यालय	३७	१३२	७६	०	०	२४५
२४	गौरी शंकर आधारभूत विद्यालय	१२	३८	०	०	०	५०
२५	ऐश्वर्य आधारभूत विद्यालय	२२	२६	०	०	०	४८
२६	बमिली आधारभूत विद्यालय	६	१०	०	०	०	१६
२७	दुर्गा भवानी संस्कृति पाठ शाला	८	९	०	०	०	१७
२८	पटदेवल मा वि	९	३२	८९	५६	०	१८६
२९	मेस्तेश्वरी जनता आधारभूत विद्यालय बडाकोट	१	४१	०	०	०	४२
३०	कोटिखेत मावि	२२	११०	९४	३६	०	२६२
३१	खापरेश्वर आधारभूत विद्यालय	२२	१०७	०	०	०	१२९
३२	सिशुदय प्रा वि	०	५२	०	०	०	५२

३३	खसड भवानी आधारभूत विद्यालय	१२	४०	०	०	०	५२
३४	शैलेश्वरी मावि	२९	१२२	८०	३३	०	२६४
३५	जगदम्बा आधारभूत विद्यालय	१०	६३	४०	०	०	११३
३६	बागेश्वरी आधारभूत विद्यालय	१४	७५	९	०	०	९८
३७	सिद्ध कालिका आधारभूत विद्यालय	१४	१५	०	०	०	२९
३८	कालादुङ्गा आधारभूत विद्यालय	१४	९	०	०	०	२३
३९	जम्मा	४९०	१९५२	१२३४	७२९	२५०	४६५५

५.१.४. विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा अध्ययनरत कुल ४६५५ विद्यार्थीहरूमा ४८ प्रतिशत छात्रा र ५२ प्रतिशत छात्र रहेका छन् । विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ५.१.४.१ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

विद्यालयको नाम	प्रारम्भ बाल बिकास तथा शिक्षा पुर्व प्राथमिक तह बाल बिकास			प्राथमिक तह			आधारभुत तह			माध्यमिक तह			उच्च माध्यमिक			जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
कालिका आधारभूत विद्यालय डाँडाबाद	९	१२	१९	१६	१४	३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२५	२६	४९
गोर्खाली आधारभूत विद्यालय	९	१०	१९	६०	३८	९८	२२	१२	३४	०	०	०	०	०	०	९१	६०	१५१
दुग्धेश्वरी आधारभूत विद्यालय	९	१४	२३	४२	२६	६८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५१	४०	९१
महेश्वरी मावि	५	२	७	४९	५२	१०१	१२५	११२	२३७	१०४	१२७	२३१	४५	३६	८१	३२८	३२९	६५७
लामागाडा आधारभूत विद्यालय	०	०	०	३१	३२	६३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३१	३२	६३
मस्ता आधारभूत विद्यालय वेदुपाटा	४	०	४	१	७	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५	७	१२
भगवती आधारभूत विद्यालय	३	१	४	४	२	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७	३	१०
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय	८	१५	२३	६	१०	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४	२५	३९

बाल विकास आधारभूत विद्यालय	१४	७	२१	२४	२१	४५	२५	३२	५७	०	०	०	०	०	०	६३	६०	१२३
मस्तेध्वरी प्रा वि	०	०	०	१६	९	२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६	९	२५
कालिका आधारभूत विद्यालय	४	८	१२	४३	३४	७७	२५	१९	४४	०	०	०	०	०	०	७२	६१	१३३
खसड मावि	०	०	०	०	०	०	७२	७६	१४८	७२	४८	१२०	६२	४४	१०६	२०६	१६८	३७४
राष्ट्रभाषा आधारभूत विद्यालय	७	६	१३	८	५	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	११	२६
खसड आधारभूत विद्यालय	११	७	१८	२३	२१	४४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३४	२८	६२
जन कल्याण आधारभूत विद्यालय	९	७	१६	३०	२९	५९	१८	१६	३४	०	०	०	०	०	०	५७	५२	१०९
लामाटोला मावि	६	१३	१९	२५	२९	५४	५८	३५	९३	६४	४८	११२	०	०	०	१५३	१२५	२७८
बाथापाली आधारभूत विद्यालय	४	२	६	७	५	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११	७	१८
मस्ता आधारभूत विद्यालय	३	२	५	८	२	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११	४	१५
शिवशक्ति आधारभूत विद्यालय	२	२	४	५	३	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७	५	१२
दुर्गामहलिड मावि	७	७	१४	५१	५५	१०६	५३	६४	११७	४३	४९	९२	३५	२८	६३	१८९	२०३	३९२
मेलताडी मावि	३	५	८	५९	४७	१०६	४६	३६	८२	२७	२२	४९	०	०	०	१३५	११०	२४५
ईश्वर आधारभूत विद्यालय	१४	९	२३	६५	५७	१२२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७९	६६	१४५
भाग्योदय आधारभूत विद्यालय	१७	२०	३७	६५	६७	१३२	४४	३२	७६	०	०	०	०	०	०	१२६	११९	२४५
गौरी शंकर आधारभूत विद्यालय	५	७	१२	१८	२०	३८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२३	२७	५०
ऐश्वर्य आधारभूत विद्यालय	६	१६	२२	१३	१३	२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९	२९	४८

बमिली आधारभूत विद्यालय	१	५	६	५	५	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	१०	१६
दुर्गा भवानी संस्कृति पाठ शाला	२	६	८	४	५	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	११	१७
पटदेवल मा वि	३	६	९	१७	१५	३२	४८	४१	८९	२४	३२	५६	०	०	०	९२	९४	१८६
मेस्तेश्वरी जनता आधारभूत विद्यालय बडाकोट	१	०	१	२८	१३	४१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२९	१३	४२
कोटिखेत मावि	९	१३	२२	६३	४७	११०	४४	५०	९४	१८	१८	३६	०	०	०	१३४	१२८	२६२
खापरेश्वर आधारभूत विद्यालय	१०	१२	२२	४९	५८	१०७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५९	७०	१२९
सिशुदय प्रा वि	०	०	०	३२	२०	५२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३२	२०	५२
खसड भवानी आधारभूत विद्यालय	९	३	१२	१९	२१	४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२८	२४	५२
शैलेश्वरी मावि	१२	१७	२९	५५	६७	१२२	४०	४०	८०	१६	१७	३३	०	०	०	१२३	१४१	२६४
जगदम्बा आधारभूत विद्यालय	६	४	१०	३२	३१	६३	२२	१८	४०	०	०	०	०	०	०	६०	५३	११३
बागेश्वरी आधारभूत विद्यालय	७	५	१४	३९	३६	७५	७	२	९	०	०	०	०	०	०	५३	४३	९८
सिद्ध कालिका आधारभूत विद्यालय	४	१०	१४	४	११	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८	२१	२९
कालाढुङ्गा आधारभूत विद्यालय	५	९	१४	५	४	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०	१३	२३
जम्मा	२२८	२६२	४९०	१०२१	९३१	१९५२	६४९	५८५	१२३४	३६८	३६१	७२९	१४२	१०८	२५०	२४० ८	२२४७	४६५ ५

५.१.५. विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूमा छात्रवृत्ति वितरणको अवस्थ सम्बन्धि विवरण खसडछात्रा गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा कुल अध्ययनरत ४६५५ विद्यार्थीहरूमा ५२ प्रतिशत छात्रा र ४८ प्रतिशत छात्र रहेका छन् । सामुदायिक विद्यालयहरूमा छात्रवृत्ति वितरणको अवस्थालाई हेर्दा ५२२ जनाले दलित छात्रवृत्ति पाएको त्यसै गरी १३३७ जनाले छात्रा छात्रवृत्ति र ५९ अपाङ्ग छात्रवृत्ति, पाएको अवस्था छ । विद्यालयहरूमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्र छात्रामा छात्रवृत्ति विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ५.१.५.१ विद्यालयहरूमा छात्रवृत्ति वितरणको अवस्थ सम्बन्धि विवरण

विद्यालयको नाम	तह	ठेगाना	दलित	छात्रा	अपाङ्ग	जम्मा
ईश्वर आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	४	०	४६	०	४६
ऐश्वर्य आधारभूत विद्यालय वासकाटया	आ.वि १-३	४	०	७	०	७
कालादुङ्गा आधारभूत विद्यालय मुसुराडी	आ.वि १-३	१	०	४	०	४
कालिका आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	१५	३४	१	३५
कालिमा आधारभूत विद्यालय मोतुवा	आ.वि १-८	५	०	५४	०	५४
कोटिखेत मावि बयाना	आ.वि १-१०	६	०	१०९	२	१११
खसड आधारभूत विद्यालय कालुखेती	आ.वि १-५	५	०	२५	०	२५
खसड मावि कालुखेती	मा.वि ६-१२	५	७	६७	२	६९
खसडभवानी आधारभूत विद्यालय पुजारी गाउँ	आ.वि १-३	६	३९	१४	०	१४
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय थापाथली	आ.वि १-४	६	०	२२	१	२३
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय सुतारी गाउँ	आ.वि १-३	५	१६	२	०	२
गेर्खाली आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	७	१८	९१	०	९१
गौरिशंकर आधारभूत विद्यालय खलङ्गा	आ.वि १-५	४	०	१७	२	१९
जगदम्बा आधारभूत विद्यालय खोलामारा	आ.वि १-८	१	०	४२	२	४४

जनकल्याण आधारभूत विद्यालय ऐचेली	आ.वि १-८	२	०	४५	०	४५
दुग्देश्वरी आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	४१	३३	०	३३
दुर्गाभवानी संस्कृत पाठशाला	आ.वि १-३	४	०	७	०	७
दुर्गामहालिङ्ग मावि	मा.वि १-१२	४	०	५७	८	६५
पाटादेवल मावि	मा.वि १-१०	६	०	३५	२	३७
भगवती आधारभूत विद्यालय गडराया	आ.वि १-३	७	१७	६	०	६
भाग्योदय आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	३	११	२१	३	२४
मष्टा आधारभूत विद्यालय गडराया	आ.वि १-३	७	२३	२	०	२
मष्टेश्वरी आधारभूत विद्यालय छोटाखेत	आ.वि १-३	५	१५६	१६	०	१६
मष्टेश्वरी जनता आधारभूत विद्यालय वडाकोट	आ.वि १-३	६	०	१६	०	१६
मस्टा सा आधारभूत विद्यालय तल्लो ऐचेली	आ.वि १-३	२	१५	१	०	१
महेश्वरी मावि	मा.वि १-१२	७	०	१६७	२६	१९३
मेल्टडी मावि	आ.वि १-१०	३	०	१०१	४	१०५
राष्ट्रभाषा आधारभूत विद्यालय छात्रवस्ति	आ.वि १-३	५	४८	९	०	९
लामागडा आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	०	२५	०	२५
लामातोला मावि	मा.वि १-१२	२	०	६९	०	६९
वागेश्वरी आधारभूत विद्यालय मायापाटा	आ.वि १-६	१	३५	४१	२	४३
वाठपाला आधारभूत विद्यालय रुवानीगाउँ	आ.वि १-३	२	७	७	१	८
वामिलि आधारभूत विद्यालय थला	आ.वि १-३	३	०	७	०	७
वाल विकास आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	५	४३	३५	०	३५
शिदकालि आधारभूत विद्यालय कडालगाउँ	आ.वि १-३	१	११	८	०	८
शिवशक्ति आधारभूत विद्यालय देहली लामातोला	आ.वि १-३	२	१६	५	०	५

शिशुदय आधारभूत विद्यालय खडिखेलना	आ.वि १-५	६	०	२७	१	२८
शैलेश्वरी मावि पौवागडी	मा.वि १-१०	१	४	६३	२	६५
		जम्मा	५२२	१३३७	५९	१३९६

५.१.६. क्याम्पस तथा प्राविधिक शिक्षालय र अध्ययनरत छात्रछात्राको विवरण

खसडछात्रा गाउँपालिकामा १ वटा क्याम्पस खापरदेव क्याम्पस सञ्चालनमा रहेको छ । जसमा १०६ (८४ छात्रा र २४ छात्र) वटा विद्यार्थीहरू अध्ययन छन् भने १ क्याम्पसले हालसालै अनुमित लिएको छ तर कक्षा सञ्चालन भई नसकेको अवस्था छ ।

५.१.७. बाल विकास केन्द्रको विवरण

खसडछात्रा गाउँपालिकाका ३८ वटै विद्यालयमा बाल विकास केन्द्रहरू सञ्चालनमा रहेका छन् ।

५.१.८. सामुदायिक अध्ययन केन्द्र सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरू सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र सं	सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको नाम
१	विकासोन्मुख सामुदायिक सिकाई केन्द्र
२	जयमाष्टा सामुदायिक सिकाई केन्द्र
३	नव युथ जनचेतना सामुदायिक सिकाई केन्द्र
४	लोक कल्याणकारी सामुदायिक सिकाई केन्द्र

५.१.९. शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

खसडछात्रा गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरणको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा २७८ जना शिक्षक शिक्षिकाहरूले अध्यापन गराई रहेको अवस्था छ । जस मध्ये शिक्षक दरबन्दीमा स्थायी ९८ जना, राहत अनुदानमा ४६ जना र निजी श्रोतबाट १२ जनाले अध्यापन गराई रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयहरूमा अध्यापन गराई रहेका शिक्षकहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५.१.९.१ विद्यालयहरूमा अध्यापन गराईरहेका शिक्षकहरूको विवरण

क्र. स.	तह	स्थायी	राहात	प्राविधिक प्रशिक्षक	उ.मा.वि. दरबन्दी	उ.मा.वि. करार	गणित विज्ञान	गाउँपालिका	जम्मा	सट्टा शिक्षक	विद्यालय लेखा	बालबालिका सहजकर्ता	कार्यालय सहयोगी	जम्मा
---------	----	--------	-------	---------------------	------------------	---------------	--------------	------------	-------	--------------	---------------	--------------------	-----------------	-------

							अनु दान	अनु दान						
१	प्राथमिक	७६	१८					९	१०३	१		३८	२३	१६५
२	निम्न माध्यमिक	१०	१८	२			४		३४				७	४१
३	माध्यमिक ९-१०	१२	१०	२			४		२८		८		८	४४
४	माध्यमिक ११-१२			४	८	८			२०		४		४	२८
	जम्मा	९८	४६	८	८	८	८	९	१८५	१	१२	३८	४२	२७८

श्रोत : खप्तडछात्रा गाउँपालिका शिक्षा शाखा

५.१.१०. आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा पहुँचको अवस्था (प्रमुख वस्तीहरूबाट विद्यालय पुग्न लाग्ने समय)

तालिका ५.१.१०.१ विद्यालय पुग्न लाग्ने समयको विवरण

वार्ड नं	१ देखि पन्ध्र मिनेट	१६ देखि ३० मिनेट	३१ देखि ६० मिनेट	१ घण्टा भन्दा बढि लाग्ने	जम्मा घरधुरी
१	८२	१४४	१२९	०	३५५
२	१४९	१५४	४२	३२	३७७
३	२२०	१४४	०	०	३६४
४	२९	२०४	२०८	०	४४१
५	५७	२४७	२१६	९	५२९
६	२४७	१०८	१८४	३७	५७६
७	१७९	२००	१५३	८८	६२०
जम्मा	९६३	१२०१	९३२	१६६	३२६२

श्रोत : खप्तडछात्रा गाउँपालिका घरधुरी सर्वेक्षण २०८१

५.१.११. शैक्षिक संस्था उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा

तालिका ५.१.११.१ शिक्षण संस्थाहरूमा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधाहरूको विवरण

विद्यालयको नाम	तह	वार्ड नं	खानेपानी	कम्प्युटर	खेल मैदान	खेल मैदान को पर्याप्त	अपांग मैत्रि कोठा	शौचालय जम्मा	छात्राको लागि छुट्टै शौचालय	आफ्नै भवन	दिवा खाजा	आवश्यक फर्निचर
ऐश्वर्य आधारभूत विद्यालय वासकाटिया	आ.वि १-३	४	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको
वागेश्वरी आधारभूत विद्यालय मायापाटा	आ.वि १-६	१	नभएको	नभएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
वाल विकास आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	५	भएको	भएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
वामिलि आधारभूत विद्यालय थला	आ.वि १-३	३	भएको	नभएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको
वाठपाला आधारभूत विद्यालय रुवानीगाउँ	आ.वि १-३	२	नभएको	नभएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
भगवती आधारभूत विद्यालय गडराया	आ.वि १-३	७	नभएको	नभएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
भाग्योदय आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	३	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
दुग्देश्वरी आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	भएको	भएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
दुर्गाभवानी संस्कृत पाठशाला	आ.वि १-३	४	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको
दुर्गामहालिङ्ग मावि	मा.वि १-१२	४	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
गौरिशंकर आधारभूत विद्यालय खलङ्गा	आ.वि १-५	४	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
गेर्खाली आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	७	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ईश्वर आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	४	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको
जगदम्बा आधारभूत विद्यालय खोलामारा	आ.वि १-८	१	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
जनकल्याण आधारभूत विद्यालय ऐचेली	आ.वि १-८	२	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
कालाढुङ्गा आधारभूत विद्यालय मुसुराडी	आ.वि १-३	१	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको
कालिका आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
कालिमा आधारभूत विद्यालय मोतुवा	आ.वि १-८	५	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय सुतारी गाउँ	आ.वि १-३	५	भएको	नभएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय थापाथली	आ.वि १-४	६	भएको	नभएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको

खसड आधारभूत विद्यालय कालुखेती	आ.वि १-५	५	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
खसड मावि कालुखेती	मा.वि ६-१२	५	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
खसडभवानी आधारभूत विद्यालय पुजारी गाउँ	आ.वि १-३	६	भएको	भएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	भएको	भएको
कोटिखेत मावि वयाना	आ.वि १-१०	६	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
लामागडा आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
लामातोला मावि	मा.वि १-१२	२	भएको	भएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
महेश्वरी मावि	मा.वि १-१२	७	भएको	भएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
मष्टा आधारभूत विद्यालय गडराया	आ.वि १-३	७	भएको	भएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
मष्टेश्वरी आधारभूत विद्यालय छोटाखेत	आ.वि १-३	५	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
मष्टेश्वरी जनता आधारभूत विद्यालय वडाकोट	आ.वि १-३	६	भएको	नभएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
मस्ता सा आधारभूत विद्यालय तल्लो ऐचेली	आ.वि १-३	२	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
मेल्टडी मावि	आ.वि १-१०	३	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
पाटादेवल मावि	मा.वि १-१०	६	भएको	भएको	भएको	पर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
राष्ट्रभाषा आधारभूत विद्यालय छात्रवस्टि	आ.वि १-३	५	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
शैलेश्वरी मावि पौवागडी	मा.वि १-१०	१	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
शिशुदय आधारभूत विद्यालय खडिखेलना	आ.वि १-५	६	भएको	नभएको	भएको	अपर्याप्त	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
शिवशक्ति आधारभूत विद्यालय देहली लामातोला	आ.वि १-३	२	भएको	नभएको	भएको	पर्याप्त	भएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको
शिदुकालि आधारभूत विद्यालय कडालगाउँ	आ.वि १-३	१	भएको	भएको	नभएको	अपर्याप्त	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको

५.१.१२. नमूना तथा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध विद्यालय विवरण

विद्यालयको नाम	तह	वार्ड नं	ईन्टरनेट
ऐश्वर्य आधारभूत विद्यालय वासकाटया	आ.वि १-३	४	नभएको
वागेश्वरी आधारभूत विद्यालय मायापाटा	आ.वि १-६	१	नभएको
वाल विकास आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	५	भएको
वामिलि आधारभूत विद्यालय थला	आ.वि १-३	३	भएको
वाठपाला आधारभूत विद्यालय रुवानीगाउँ	आ.वि १-३	२	नभएको
भगवती आधारभूत विद्यालय गडराया	आ.वि १-३	७	नभएको
भाग्योदय आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	३	भएको
दुग्देश्वरी आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	भएको
दुर्गाभवानी संस्कृत पाठशाला	आ.वि १-३	४	नभएको
दुर्गामहालिङ्ग मावि	मा.वि १-१२	४	भएको
गौरिशंकर आधारभूत विद्यालय खलङ्गा	आ.वि १-५	४	भएको
गेर्खाली आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-८	७	भएको
ईश्वर आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	४	भएको
जगदम्बा आधारभूत विद्यालय खोलामारा	आ.वि १-८	१	भएको
जनकल्याण आधारभूत विद्यालय ऐचेली	आ.वि १-८	२	भएको
कालाढुङ्गा आधारभूत विद्यालय मुसुराडी	आ.वि १-३	१	नभएको
कालिका आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	भएको
कालिमा आधारभूत विद्यालय मोतुवा	आ.वि १-८	५	भएको
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय सुतारी गाउँ	आ.वि १-३	५	भएको
खापरेश्वरी आधारभूत विद्यालय थापाथली	आ.वि १-४	६	नभएको
खसड आधारभूत विद्यालय कालुखेती	आ.वि १-५	५	भएको
खसड मावि कालुखेती	मा.वि ६-१२	५	भएको
खसडभवानी आधारभूत विद्यालय पुजारी गाउँ	आ.वि १-३	६	नभएको
कोटिखेत मावि वयाना	आ.वि १-१०	६	भएको
लामागडा आधारभूत विद्यालय	आ.वि १-५	७	भएको
लामातोला मावि	मा.वि १-१२	२	भएको
महेश्वरी मावि	मा.वि १-१२	७	भएको

मष्टा आधारभूत विद्यालय गडराया	आ.वि १-३	७	भएको
मष्टेश्वरी आधारभूत विद्यालय छोटोखेत	आ.वि १-३	५	भएको
मष्टेश्वरी जनता आधारभूत विद्यालय वडाकोट	आ.वि १-३	६	भएको
मस्टा सा आधारभूत विद्यालय तल्लो ऐचेली	आ.वि १-३	२	भएको
मेल्टडी मावि	आ.वि १-१०	३	भएको
पाटादेवल मावि	मा.वि १-१०	६	भएको
राष्ट्रभाषा आधारभूत विद्यालय छात्रवस्टि	आ.वि १-३	५	भएको
शैलेश्वरी मावि पौवागडी	मा.वि १-१०	१	भएको
शिशुदय आधारभूत विद्यालय खडिखेल्ला	आ.वि १-५	६	नभएको
शिवशक्ति आधारभूत विद्यालय देहली लामातोला	आ.वि १-३	२	भएको
शिदकालि आधारभूत विद्यालय कडालगाउँ	आ.वि १-३	१	भएको

श्रोत: EMIS शिक्षा शाखा खसडछान्ना गाउँपालिका

५.१.१३. स्थानीय सरकारको शिक्षा क्षेत्रमा लगानी

खसडछान्ना गाउँपालिका भित्र रहेका ३८ वटा सामुदायिक विद्यालय, १ वटा क्याम्पस रहेका छन् ।

५.१.१४. अपाङ्गता तथा विशेष शिक्षा स्रोतकक्षा र विद्यार्थी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका विशेष शिक्षा तथा स्रोत कक्षाहरू सञ्चालनमा छैनन् । अपाङ्गता तथा अन्य सबै प्रकार र प्रकृतिका विविधताहरूलाई समेट्दै यो पालिकाका सार्वजनिक विद्यालयहरूलाई समावेशी विद्यालयहरूमा रूपान्तरण सहित समावेशी शिक्षालाई प्रवर्द्धन गर्ने अवधारणा अनुरूप सोही अनुसारका कार्य योजनाहरू तय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । विद्यालयका भौतिक संरचनाहरूलाई समेत समावेशी प्रयोगकर्ता मैत्री निर्माण गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सबै विद्यालयहरूलाई समावेशी शिक्षा तर्फ उन्मुख गराउने किसिमका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

५.१.१५. शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका ३८ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि नियमित प्र.अ.हरूको बैठक राखिएको । शिक्षा समिति मार्फत नियमित अनुगमन गर्ने गरिएको विद्यालयहरूमा एकीकृत पाठ्यक्रम अनुसार अध्ययन अध्यापनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको धेरै विद्यालयहरूमा मात्र इन्टरनेट सुविधा रहेको हुँदा आगामी दिनमा यस गाउँपालिकाको सबै विद्यालयहरूमा इन्टरनेट सुविधा सुर्याई सूचना प्रविधि सहित शिक्षा क्षेत्र सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

५.१.१६. बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

५.१.१७. विद्यालयको भौतिक अवस्था

खसडछात्रा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका ३८ वटा सामुदायिक विद्यालयहरू मध्ये २४ वटा विद्यालयहरूमा पक्की भवन रहेको पाइन्छ भने १४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा अझै पनि कच्ची भवनमा शिक्षण गरिरहेको अवस्था विद्यमान । तथ्याङ्कलाई हेर्दा अझै पनि केही विद्यालयहरूमा विद्यार्थी अनुसार कक्षाकोठा र फर्निचरहरूको अभाव रहेको तथ्याङ्कले देखाएको । गाउँपालिकामा रहेका ३८ वटा स्कुलहरूमा विद्यार्थीहरूका लागि पानीको व्यवस्था रहेको पाइन्छ । ती विद्यालयहरूमा विद्यार्थीहरूले खानेपानीको भएको पानी पिउने गरेको अवस्था छ । गाउँपालिकामा रहेका ३८ वटै सामुदायिक विद्यालयहरूमा शौचालय भएको तथ्याङ्क भेटिएको छ छात्रा मैत्री शौचालयको निकै अभाव समेत रहेको छ भने केही विद्यालयहरूमा छात्रा मैत्री शौचालय रहेका छन् भने अपाङ्ग मैत्री शौचालय नभएको अवस्था रहेको छ । गाउँपालिकामा रहेका २९ वटा विद्यालयमा कम्प्युटर भएको पाइएको छ भने अन्य ९ वटा विद्यालयहरूमा यसको अभाव रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकामा रहेका २९ वटा विद्यालयहरूमा इन्टरनेट सुविधाको विस्तार भएको पाइन्छ ।

श्रोत: EMIS शिक्षा शाखा खसडछात्रा गाउँपालिका

शैक्षिक क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरू

क) विद्यालय छाड्ने प्रवृत्ति हुनु : विद्यार्थीहरू प्राथमिक तह पुरा नगर्दै विद्यालय छाड्ने, विभिन्न किसिमका छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइएको भएता पनि दलित, आदिवासीहरूको विद्यालय छाड्ने प्रवृत्ति हुनु शैक्षिक विकासको बाधकको रूपमा देखिएको छ ।

ख) दलित, भर्ना दर न्यून हुनु : गाउँपालिकाका केही स्थानहरूमा विपन्न, दलित, भर्ना दर न्यून हुनु पालिकाको शैक्षिक विकासको चुनौतीको रूपमा रहेको छ ।

ग) दलित विद्यालय छाड्ने दर : पालिकाको केही विद्यालयहरूमा औसत विद्यालय छाड्ने दरमा वृद्धि हुनुको मुख्य कारण आर्थिक भएको र दलितहरूको विद्यालय छाड्ने दरमा वृद्धि हुनु हो ।

घ) विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार तथा आर्थिक रूपले कमजोर हुनु : सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट प्राप्त सीमित अनुदान तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको समेत आवश्यक श्रोत जुटाउन नसकेको कारणले बहुसङ्ख्यक विद्यालयहरूको आर्थिक स्थिति निकै कमजोर देखिन्छ । दुर्बल आर्थिक अवस्थाले गर्दा शैक्षिक सामग्री जुटाउन तथा अन्य अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न बाधा पुगेको देखिन्छ ।

ङ) अभिभावकहरू चनाखो नहुनु : बालबालिकाहरूको शैक्षिक प्रगतिबारे अभिभावकहरूको चासो कम हुनु तथा विद्यालयद्वारा समेत बालबालिकाहरूको स्थितिबारे अभिभावकलाई जानकारी नदिइनुले पनि शैक्षिक गुणस्तरमा नकारात्मक प्रभाव पारेको देखिन्छ ।

च) शिक्षक दरबन्दी कम हुनु : दरबन्दी अनुसार शिक्षकको कमी हुनु तथा केही समयका लागि कुनै शिक्षकको अनुपस्थिति हुँदा कक्षाहरू खाली रहने गरेको देखिन्छ । एकातिर नेपाल सरकारबाट आवश्यक दरबन्दी उपलब्ध नहुनु अर्कोतर्फ स्थानीय तह एवम् व्यवस्थापन समितिले त्यसको आवश्यक व्यवस्था गर्न नसक्नु आदि कारणले गर्दा आवश्यक प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिएको देखिँदैन ।

छ) आधुनिक प्रविधिको प्रयोग नहुनु : सूचना तथा प्रविधिको क्षेत्रमा आएका अत्याधुनिक परिवर्तन र सुविधाबाट बहुसङ्ख्यक विद्यालयहरू वञ्चित हुनु पनि शैक्षिक विकासमा बाधा पुगेको देखिन्छ । केही विद्यार्थी र शिक्षकहरू कम्प्युटर र इन्टरनेटको प्रयोगको सुविधाबाट वञ्चित रहेको छन्।

५.२. स्वास्थ्य तथा पोषण

खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको घरघुरी सर्वेक्षण २०८१ को तथ्याङ्क अनुसार यस पालिकाको जम्मा जनसङ्ख्या २१४११ रहेको छ । गाउँपालिकामा स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्थालाई हेर्दा ७ वटा वडा रहेको यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सेवाका लागि ६ वटा स्वास्थ्य चौकीहरू, १ वटा आयुर्वेद स्वास्थ्य चौकीहरू, रहेका छन् यस गाउँपालिकामा सरकारी अस्पताल रहेको छैन। पालिकाका १ वटा वडाहरूमा स्वास्थ्य संस्था नरहेको अवस्था छ । गाउँपालिकामा, ३ वटा निजी स्वास्थ्य क्लिनिकहरू र करिब ५ वटा औषधी पसलहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिका ५४ जना महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरू रहेको छन् । पालिका भित्र ६ वटा टि वी उपचार केन्द्र रहेका छन् ।

५.२.१. स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र आयुर्वेद केन्द्र) को विवरण

तालिका ५.२.१.१ गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य सेवा दिने संस्था वा इकाईहरूको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर
पौवागढी स्वास्थ्य चौकी	१
लामातोला स्वास्थ्य चौकी	२
मम्तडा सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र	
छान्ना स्वास्थ्य चौकी	४
कालुखेती स्वास्थ्य चौकी	५
पाटादेवल स्वास्थ्य चौकी	
गडराय स्वास्थ्य चौकी	
गोर्खाली बर्थिङ सेन्टर	

५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्य कर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण यस गाउँपालिका हाल स्वास्थ्य सेवाका लागि ६ वटा स्वास्थ्य चौकीहरू, १ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र, १० बर्थिङ सेन्टर । तलको तालिकामा यस गाउँपालिकाको स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण तलको तालिका बाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५.२.२.१ गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य सेवा दिने जनशक्तिहरूको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या									
		विशेष ज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	सि अहेव	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	का.स.
पौवागढी स्वास्थ्य चौकी	१	०	०				१	३		१	२
लामातोला स्वास्थ्य चौकी	२	०	०			१	२	१		१	२
मन्तडा सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र		०	०				१	२		१	१
छान्ना स्वास्थ्य चौकी	४	०	०			१	१	२	१	१	२
कालुखेती स्वास्थ्य चौकी	५	०	०	१			१	१		१	१
पाटादेवल स्वास्थ्य चौकी		०	०			१	१	२		२	१
गडराय स्वास्थ्य चौकी		०	०	१			१	२		१	१
गोर्खाली बर्थिङ सेन्टर		०	०					१		१	
जम्मा		०	०	२	०	३	८	१४	१	९	१०

५.२.३. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था (बस्तीहरूबाट स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय) यस गाउँपालिका सञ्चालनमा रहेका ६ वटा स्वास्थ्य चौकी बाट वडाहरूमा सबैलाई पायक पर्ने स्थानमा रहेका र मुख्य बस्ती बाट स्वास्थ्य चौकी पुग्न ६६ प्रतिशत व्यक्तिहरूले ३० मिनेटमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा रहेका पाइन्छ । यस गाउँपालिकाको प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था विवरण तलको तालिका बाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५.२.३.१ गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समयको आधारमा घरधुरी संख्या विवरण

वार्ड नं	१ देखि पन्ध्र मिनेट	१६ देखि ३० मिनेट	३१ देखि ६० मिनेट	१ घण्टा भन्दा बढि लाग्ने	जम्मा घरधुरी
१	८२	१४४	१२९	०	३५५
२	१४९	१५४	४२	३२	३७७
३	२२०	१४४	०	०	३६४
४	२९	२०४	२०८	०	४४१
५	५७	२४७	२१६	९	५२९
६	२४७	१०८	८४	१३७	५७६
७	१७९	२००	५३	१८८	६२०
जम्मा	९६३	१२०१	७३२	३६६	३२६२

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

५.२.४. परिवारका सदस्यहरु बिरामी हुँदा उपचारको अवस्था
यस गाउँपालिका मा घरपरिवारका सदस्य बिरामी हुँदा उपचारका लागि सबभन्दा पहिले लगिने अवस्थाको आधारमा जम्मा घरधुरी मध्ये देहाय अनुसारका अवस्था देखिन्छ।

तालिका ५.२.४.१ परिवारका सदस्यहरु बिरामी हुँदा उपचारको अवस्था

	वार्ड नं						
उपचारको अवस्था	१	२	३	४	५	६	७
अन्य		१	७	२२४		४९	
धामी झाँक्री	४	११	६	७	११	४	१५
निजी स्वास्थ्य संस्था /क्लिनिक	२	९	१५	२	५१		५२
सरकारी स्वास्थ्य संस्था	३४९	३५६	३३६	२०८	४६७	५२३	५५३
ज्याकथघ रूढिकत	३५५	३७७	३६४	४४१	५२९	५७६	६२०

५.२.५. उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधाहरु

खसडछान्ना गाउँपालिकामा ६ स्वास्थ्य चौकी तथा १ सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रहरु सञ्चालनमा छन् । यी संस्थाबाट पाइने सम्पूर्ण सम्पूर्ण स्वास्थ्य सेवाहरुको विवरण निम्न अनुसार रहेको पाइन्छ । खोप कार्यक्रम, समुदायमा आधारित नवशिशु तथा बाल रोगको एकीकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम, पोषण कार्यक्रम, शीघ्र कुपोषणको एकीकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम, सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम, परिवार नियोजन कार्यक्रम, गाउँघर क्लिनिक र समुदाय स्तर स्वास्थ्य कार्यक्रम, कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम, क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम, ल्याव सेवा आदी ।

- ओ.पि.डी सेवा
- सुरक्षित मातृत्व सेवा

- परिवार नियोजन सेवा
- प्रयोगशाला सेवा
- निःशुल्क औषधी वितरण सेवा
- खोप तथा गाउँघर क्लिनिक सेवा
- पोषण परामर्श तथा उपचार सेवा
- एकीकृत सेवा
- प्राथमिक उपचार तथा परामर्श सेवा
- किशोर किशोरी सेवा
- एकीकृत बाल रोग व्यवस्थापन सेवा
- मातृत्व सेवा
- DOTS सेवा

गाउँपालिका रहेको कुल २१४२२ जनसङ्ख्या भएको यस खप्तडछान्ना पालिका भित्र ६ वटा स्वास्थ्य चौकी र १ सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र गरी ७ ओटा सरकारी स्वास्थ्य संस्थाले ओ.पि.डी. सेवा दिइरहेका छन् । ७ ओटा वडामा विभाजित यस पालिकाको ६ ओटा वडामा मात्र सरकारी स्वास्थ्य संरचनाले समेटिएको छ । पालिकाको योजना अनुरूप पालिकामा १० शय्याको अस्पताल निर्माणका अन्तिम चरणमा रहेको छ । अझै पनि पालिकाभित्रका दूर दराजमा स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन नभएर सबै पालिकावासीलाई सेवामा पहुँच पुराउन सकिएको छैन ।

श्रोत : स्वास्थ्य शाखा, खप्तडछान्ना गाउँपालिका, २०८१

५.२.६. आ.व. २०७९/०८०मा पालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाले दिएको खोप सेवाको विवरण जन्मेदेखि २३ महिना सम्मका बालबालिकाहरूलाई खोप तालिका अनुसार लगाउनुपर्ने सम्पूर्ण खोपहरू अनिवार्य प्रदान गर्नु पर्दछ । पालिका भित्रका ६ ओटा स्वास्थ्य चौकीहरूले प्रत्येक महिनामा खोप केन्द्र मार्फत खोप सेवा प्रदान गरिरहेका छन् । पालिकालाई दिगो र पूर्ण खोप पालिका निश्चित गर्नुपर्ने चुनौतीका पनि छन् ।

५.२.७. बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था

५ वर्ष मुनिका बच्चाको पोषण स्थिति को अवस्था सुधार गर्न र समयमै पोषण अवस्थाको जानकारी दिने हरेक महिना गाउँघर क्लिनिक मार्फत बच्चाहरूको तौल लिने गरिन्छ । तौल लिँदा बालबालिकाको अवस्था हेरेर सामान्य, जोखिम पत्तालाई उच्च जोखिममा रहेका बालबालिकालाई ओ.टी.सी. सेन्टरमा पठाउने गरिन्छ । यस

पालिका भित्र एउटा ओ. टि.सी सेन्टर छ स्वास्थ्य चौकीमा सामान्य र मध्यम स्तरमा जोखिम भएका बालबालिकालाई घरैमा पोषण सम्बन्धी स्वास्थ्य शिक्षा दिने गरिन्छ । स्वास्थ्य चौकीमा दर्ता भएका गर्भवती महिलालाई आइरन चक्री र एक मात्रा अबलेन्डाजोल, सुत्केरीलाई एक मात्रा भिटामिन ए क्याप्सुल वितरण गर्ने र ६ महिना देखि ५९ महिना सम्मका बालबालिकाहरूलाई एक मात्रा अबलेन्डाजोल,समेत वितरण गर्ने गरिन्छ ।

५.२.८. म.स्वा.स्व.से. द्वारा समुदाय स्तरमा गरेका क्रियाकलापहरू

पालिका भित्रका ५४ जना महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू द्वारा नेपाल सरकारले तोकेका स्वास्थ्य अभियानमा सहयोग गर्ने गर्दछन् । यसका साथसाथै समुदाय स्तरमा स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना बढाउने क्रियाकलाप गर्ने गर्दछन् । हरेक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको एक स्वास्थ्य आमा समूह हुने गर्दछ र सदस्य सचिवको भूमिका समेत स्वयंसेविकाले निर्वाह गर्छन् । प्रत्येक महिना स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले स्वास्थ्य आमा समूहमा विभिन्न स्वास्थ्यका विषयमा छलफल गर्ने गर्दछन् । विभिन्न स्वास्थ्य अभियानमा सहयोग, आमा सुरक्षा, परिवार नियोजन र पोषण जस्ता कार्यक्रममा सहयोग गर्दछन् । जसलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.३. खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१. खानेपानी सुविधाको अवस्था

खसडछान्ना गाउँपालिकाको खानेपानीको अवस्थालाई हेर्दा यस गाउँपालिकामा ३२६२ घरपरिवार मध्ये ३२५७ (९९.८५%) जनताहरूको खानेपानीको मुख्य श्रोतको रूपमा पाइप धारा प्रयोग गरेको देखिन्छ, त्यसै गरी ५ परिवारले अन्य पानी प्रयोग गरेको अवस्था छ । खानेपानी सुविधाको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ५.३.१.१ पालिकाको खानेपानी सुविधाको अवस्थाको विवरण

वाड नं	ढाकिएको इनार/कुवा	नढाकिएको इनार/कुवा	नदी खोला	पाइपधारा	जम्मा
१	१			३५४	३५५
२				३७७	३७७
३	१			३६३	३६४
४	१			४४०	४४१
५		१		५२८	५२९
६				५७६	५७६
७			१	६१९	६२०
जम्मा	३	१	१	३२५७	३२६२

५.३.२. खानेपानीको श्रोतको विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरू विशेष गरी जमिन मुनीको पानी ट्यूबेल/हेन्ड पम्पको माध्यमबाट खानेपानीको प्रयोग गर्ने गर्दछन् साथै केही भागमा पाइप धाराको पानी प्रयोग गर्ने भएकाले उल्लेखित श्रोतहरू नै यस गाउँपालिका क्षेत्रको मुख्य खानेपानीको श्रोतको रूपमा रहेको छ ।

५.३.३. शौचालय प्रयोगको अवस्था

खसडछान्ना गाउँपालिकामा अझै पनि सबै घरधुरीमा शौचालयको प्रबन्ध नभएको देखिन्छ । स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था विश्लेषण गर्दा यस खसडछान्ना गाउँपालिकामा रहेका ३२६२ घरपरिवार मध्ये २७९७ (८५.७%) घरपरिवारमा साधारण शौचालय भएको देखिन्छ भने १४५ (४.४%) परिवारको घरमा फल्स भएको (सेप्टी टङ्की) र कच्ची शौचालय, ३१६ (९.७%) घरधुरीमा भएको र र बाँकी ४ (.१%) घरपरिवारमा कुनै किसिमको शौचालय नभएको देखिएको छ । तथ्याङ्क अनुसार ९९.९% घरपरिवारले साधारण शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको देखियो । वडागत रूपमा शौचालय प्रयोगको अवस्था निम्नानुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ५.३.३.१ पालिकाको शौचालयको प्रयोगको अवस्था सम्बन्धि विवरण

वार्ड नं	कच्ची चर्पी	फल्स भएको (सेप्टी ट्याङ्क)	शौचालय नभएको	साधारण चर्पी	जम्मा
१	३	३		३४९	३५५
२		१०३		२७४	३७७
३	९	१८		३३७	३६४
४	२८	१८		३९५	४४१
५	६७	१	१	४६०	५२९
६	२०८	२		३६६	५७६
७	१		३	६१६	६२०
जम्मा	३१६	१४५	४	२७९७	३२६२
प्रतिसत	९.७%	४.४%	०.१%	८५.७%	१००.०%

५.३.४. सार्वजनिक शौचालय

खसडछान्ना गाउँपालिकाको ,खसडछान्ना मन्दिर परिसर, र पालिकाका वडा कार्यालयहरूमा सार्वजनिक शौचालय भएको पाइन्छ ।

५.३.५. फोहोरमैला व्यवस्थापन

यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने कुल परिवार ३२६२ को फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा फोहोर विसर्जनका गर्ने तरिकाका आधारमा यस गाउँपालिकामा बसोबास गरिरहेका कुल घरधुरी सङ्ख्यालाई वर्गीकरण गर्दा २६३१ (८०.७%) घरधुरीले निश्चित फोहोर थुपार्ने ठाउँ बनाएर फोहोर व्यवस्थापन गरेको देखिन्छ । त्यसै गरी करेसावारी र आफ्नै कम्पाउन्डमा फोहोर व्यवस्थापन गर्ने घरपरिवार सङ्ख्या २७ (०.८%)

रहेको छ । कुल घरधुरी मध्ये ४१४ (१२.७%) घरधुरी सङ्ख्याले जथाभावी फोहोर विसर्जन गर्ने गरेको देखिएको छ जसमध्ये धेरै घरधुरी वार्ड नम्बर ३ मा रहेको पाइएको छ ।

तालिका ५.३.५.१ घरबाट निस्कने फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धि विवरण

वार्ड न	खासै निश्चित छैन	सार्वजनिक स्थलमा	कम्पोष्ट मल बनाउने	आफ्नै घर कम्पाउण्ड भित्र	फोहोर थुपार्ने ठाउँमा	नदी वा खोल्सामा	सडक छेउमा	जम्मा
१	१	०	०	०	३५२	२	०	३५५
२	२८७	९	०	१	१९	५७	४	३७७
३	१०५	०	४	२३	२२९	०	३	३६४
४	१	०	०	१	४३०	९	०	४४१
५	०	४	०	१	५१२	८	४	५२९
६	५	०	०	१	५४८	२२	०	५७६
७	१५	३	१५	०	५४१	३७	९	६२०
जम्मा	४१४	१६	१९	२७	२६३१	१३५	२०	३२६२
प्रतिसत	१२.७%	०.५%	०.६%	०.८%	८०.७%	४.१%	०.६%	१००.०%

श्रोत : खसडछान्ना गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८१

५.३.६. ढल व्यवस्थापन

तथ्याङ्कका आधारमा यस गाउँपालिकामा सडक बन्ने कार्य अगाडी बढेको भएता पनि व्यवस्थित ढल निकासको व्यवस्था नभएको देखिन्छ । खसडछान्ना गाउँपालिका भित्र हुनुपर्ने पूर्वाधारको विकास हुने क्रममा रहेको छ । नयाँ र कच्ची सडकहरूको कारण उचित तवर वाट ढलको व्यवस्थापन हुन सकेको देखिँदैन । हाल गाउँपालिकाले सडक निर्माण तथा ढल व्यवस्थापनको मापदण्ड लाई अङ्गीकार गर्दै नयाँ निर्माण हुने सडकहरूमा ढलको उचित प्रबन्ध हुनुपर्ने कुरामा जोड दिदै आएको छ ।

५.४. महिला, बालबालीका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.४.१. अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या

यस गाउँपालिकामा वडागत रूपमा अपाङ्गताको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण हेर्दा कुल १३१ जना मध्ये ६० प्रतिशत पुरुष र ४० प्रतिशत महिला रहेका छन् । प्राय सबै वडाहरूमा उल्लेखनीय सङ्ख्यामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेको देखिएको छ भने तुलनात्मक रूपमा सबैभन्दा बढी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू क्रमशः वडा नम्बर ५ बढी रहेको देखिएको छ । अपाङ्गताको आधारमा वडागत जनसङ्ख्या विवरण निम्नअनुसार रहेको छ ।

तालिका ५.४.१.१ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

वार्ड नं	महिला	पुरुष	जम्मा
१	०	४	४
२	२	७	९
३	५	६	११
४	९	१	१०
५	१७	२७	४४
६	६	१९	२५
७	१३	१५	२८
जम्मा	५२	७९	१३१

अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या, १३१ जना मध्ये सबै भन्दा बढी २६.७२ प्रतिशतमा बह्र अपाङ्गता भएको र २१.३७ प्रतिशतलाई बहिरोपनको अपाङ्गता भएको देखिएको छ । अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसङ्ख्याको वडागत विस्तृत विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ०.१ अपाङ्गता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्या

प्रकार	महिला	पुरुष	जम्मा
अटिजम्	०	१	१
अनुवंशीय जन्मजात	७	११	१८
बहिरोपन	२	१	३
दृष्टिविहीन	८	७	१५
न्यून दृष्टियुक्त	७	६	१३
बहिरोपन	१२	१६	२८
बहुअपाङ्गता	११	२४	३५
बौद्धिक अपाङ्गता	३	७	१०
मनोसामाजिक अपाङ्गता	२	६	८
Grand Total	५२	७९	१३१

५.४.२. वार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित कार्यक्रमतर्फ भएको विनियोजन तथा खर्चको अवस्था

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालन गरिने आयोजनाहरू सबै वर्ग तथा समुदायहरूलाई समेटिने गरी वार्षिक विकास आयोजना मार्फत समेटिएको । गाउँपालिकाले जम्मा बजेटको करिब ८ प्रतिशत लक्षित वर्गको लागि बजेट तथा कार्यक्रम विनियोजन गरेको पाइन्छ ।

५.४.३. स्रोत नक्शा

५.५. युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन

५.५.१. खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण:

खसडछान्ना गाउँपालिकामा विद्यालयमा बाहेक सार्वजनिक खेलमैदान तथा चौरहरू रहेको देखिँदैन । गाउँपालिकामा रहेका खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी वडागत विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ५.५.१.१ गाउँपालिकामा रहेका खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण:

क्र सं	स्थल	ठेगाना
१	छान्नागडीमाइ पर्यटकिय पार्क निर्माण	खसडछान्ना १ र २
२	कालुखेति मत्तुवा खसड पर्यटकिय पदमार्ग	छान्ना ५ बझाङ
३	ठिन्क्या सुर्मा मन्दिर पदमार्ग निर्माण	छविस पाथिभेरा ७ बझाङ
४	खसड पर्यटकिय पदमार्ग प्रवेसद्वारा निर्माण	खसडछान्ना ३

श्रोत: उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय वार्षिक प्रतिवेदन २०८०

५.५.२. युवा सिर्जनशीलता, उद्यमशीलता र परिचालन विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा युवा सृजनशीलता, उद्यमशीलता र परिचालन सम्बन्धी यकिन तथ्याङ्क भेटिँदैन । गाउँपालिका क्षेत्र भित्र स्थानीय सरकार र विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूले विभिन्न किसिमका युवा स्वरोजगार, उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिरहेको पाइन्छ । गाउँ पालिकामा उद्यम र उद्यमशीलता विकासका लागि गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ उक्त कार्यक्रमबाट यस पालिकामा उद्यमशीलता तालिम सहित विभिन्न क्षेत्रमा सिपमूलक तालिम सञ्चालन भएको देखिन्छ ।

तालिका ५.५.२.१ उद्यमशीलता तालिम विवरण

वार्ड नं	कृषि तथा वनमा आधारित उद्यम	सेवामा आधारित उद्यम	अन्य	पर्यटनमा आधारित	जम्मा
१	७	६		९	२२
२	३२	२९	४		६५
३	१५	२४	१		४०
४	१५	२२	७		४४
६	१३	७			२०
७	१५	५			२०
जम्मा	९७	९३	१२	९	२११

५.६. कला, भाषा तथा संस्कृति

५.६.१. धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थल

खप्तडछात्रा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक रूपमा महत्त्वपूर्ण पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन् । एस पालिकाको गहनाको रूपमा रहेको प्राकृतिक महत्वको खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज लगायत विभिन्न मठ मन्दिरहरूको उपलब्धताले यस गाउँपालिकाको पर्यटकीय सम्भावनालाई प्रचुर बनाएको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा भएका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसार र उक्त स्थलहरूमा पर्यटन पूर्वाधारको विकास गर्न सकेमा दैनिक रूपमा सयौंको सङ्ख्यामा पर्यटक भित्रन सक्ने देखिन्छ, । यस गाउँपालिकामा रहेका महत्पूर्ण धार्मिक एवं ऐतिहासिक स्थलहरू सम्बन्धी विवरण निम्न तालिकामा देखाइएको छ । यी पर्यटकीय स्थलहरूको प्रवर्द्धन गर्न एकदमै जरुरी छ ।

५.६.२. विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत छात्र/छात्राको विवरण

खप्तडछात्रा गाउँपालिका विशेष शिक्षा तथा स्रोत कक्षाहरू सञ्चालनमा छैनन् । अपाङ्गता तथा अन्य सबै प्रकार र प्रकृतिका विविधताहरूलाई समेट्दै यो गाउँपालिका रहेका सबै सार्वजनिक विद्यालयहरूलाई समावेशी विद्यालयहरूमा रूपान्तरण सहित समावेशी शिक्षालाई प्रवर्द्धन गर्ने अवधारणा अनुरूप सोही अनुसारका कार्य योजनाहरू तय गरिएका छन् ।

५.७. शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था

खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा भित्र १ वटा अस्थायी ट्रफिक प्रहरी विट रहेको छ । यो गाउँपालिका जङ्गल सँगै बस्तीहरू जोडिएर रहेको हुनाले गाउँपालिकाको सुरक्षा संवेदनशीलता बढी देखिन्छ । विभिन्न समयमा भई रहने घटनाक्रमहरूले गर्दा यस क्षेत्रमा सुरक्षा चुनौती रहने गरेको पाइन्छ । यो गाउँपालिका विपद् जोखिमको हिसाबले संवेदनशील र उच्च जोखिममा रहने भएकाले गाउँपालिकाको सुरक्षामा थप ध्यान दिन जरुरी रहेको छ । गाउँपालिकामा भित्र रहेका सुरक्षा संयन्त्रको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

६. परिच्छेद- ६ : वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१. वन क्षेत्रका अवस्था

वन ऐन २०४९ र नियमावली २०५१ ले उपभोक्ता समूहले कार्य योजना बमोजिम वनको विकास, संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन गर्न तथा स्वतन्त्र रूपले वन पैदावारको मूल्य निर्धारण गरी बिक्री वितरण गर्न पाउने गरी जिल्ला वन अधिकृतले राष्ट्रिय वनको कुनै भाग तोकिए बमोजिम सामुदायिक वनको रूपमा उपभोक्ता समूहलाई सुम्पन सक्नेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ । सोही अनुसार यस खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा पनि सामुदायिक वनहरू रहेका छन् । जसको सम्पूर्ण संरक्षणका साथै उपभोगका जिम्मेवारी पनि उक्त सामुदायिक वनहरूमा रहेको छ । विपन्न परिवार र महिलाहरूको प्रत्यक्षता वन सँग सम्बन्ध भएको कारण सामुदायिक वनहरूमा यी वर्गहरूलाई लक्षित गरी वनबाट नै आय आर्जन गर्न सक्नु भन्ने उद्देश्यका साथ नाङ्गा तथा खाली सार्वजनिक जमिनमा वृक्षारोपण गरी काठ, दाउरा, डालेघाँसहरू लगायत वन पैदावार उत्पादन गर्ने काम गरियो । हाल आएर सामुदायिक वनहरूको अवधारणाले सम्बन्धित उपभोक्ताहरूको गरिबी निवारण गर्नुका साथसाथै जैविक विविधता संरक्षण, दिगो वन व्यवस्थापन, सुशासन, लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण गराई महिला तथा दलित वर्गहरूको नेतृत्व विकासमा पनि सघाउ पुर्याएकोछ । अझै यी सामुदायिक वनहरूमा विभिन्न प्रजातिका चराचुरुङ्गी, जङ्गली जनावर तथा अन्य प्राणीहरूको सङ्ख्या बढाई पर्या पर्यटनलाई अगाडी बढाउन सकिन्छ । त्यसका लागि गाउँपालिकाले पनि डिभिजन र सब डिभिजन वन कार्यालय सँग समन्वय, सहकार्य गरी उपभोक्ताहरूलाई पर्या पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि उत्प्रेरित र सहयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नेपाल सरकारले विक्रम संवत् २०७१ देखि २०८० लाई “समृद्धिका लागि वन” भन्ने नार तय गरी वन दशक घोषणा गरी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका छन् । ती कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गर्नका लागि स्थानीय तहहरूले पनि आफ्नो स्तरमा यी राष्ट्रिय कार्यक्रम गर्नुपर्ने भए बमोजिम यस खप्तडछान्ना गाउँपालिकाले पनि वन क्षेत्र संरक्षण र संवर्द्धन का लागि वार्षिक तथा आवधिक योजनामा कार्यक्रम बनाउनु पर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा धार्मिक वन, निजी वन र संरक्षण क्षेत्रहरू रहेको पाइएन ।

६.१.१. वनक्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण

बझाङ जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल मध्ये तेस्रो ठुलो भूगोल ३५४.४४ वर्ग किमि क्षेत्रफल ओगटेको खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको कुल भूक्षेत्र मध्ये १५७.२८ (४४.३७%), वन जङ्गलले ओगटेको छ । यस गाउँपालिकामा रहेका २१ वटा सामुदायिक वन र यहाँ रहेको राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा विविध किसिमका वनस्पति, घाँस, दाउरा, जडीबुटी र काठ दाउरा मुख्य स्रोतहरू हुन । विशेष गरी सल्ला, बाजका विभिन्न प्रजातिका देखि लिएर चिर उतिस, हर्से, बर्से, अमला, कुरिलो, रुईना, जामुना, आदी प्रजातिहरू पनि प्रचुर मात्रामा पाइनुका साथै विभिन्न प्रकारका जडीबुटीहरू वन क्षेत्रमा पाईन्छन् । यस गाउँपालिकाको मुख्य पर्यटकिय गन्तव्यका रूपमा रहेको खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा २७७ प्रजातिका चरा, २३ प्रजातिका घसने जनावरहरू पाईन्छन् । सामुदायिक वनहरूमा जडीबुटी (मेन्था, केमोमाई, कुरिल्लो) खेती गरी जडीबुटीमा आधारित उद्योगको विकास गर्दै रोजगार तथा रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।

६.१.२. वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजीवन)

खसडछान्ना गाउँपालिकामा सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, धार्मिक र निजी वन नर्सरी गरी जम्मा २४ वटा वन रहेका छन् । । वडागत रूपमा वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजी वन) निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ६.१.२.१ गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूको विवरण

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	वार्ड नं
१	महाँलिंग वाठपाला सामुदायिक वन	२
२	डाँडागाउँ शैलेश्वरी सामुदायिक वन	१
३	भगवती सल्लेरी सामुदायिक वन	७
४	नुवापानी बाच्पान्नेथलो सामुदायिक वन	१
५	वान्ता सामुदायिक वन	१
६	पालेपातल सामुदायिक वन	७
७	लहरे सामुदायिक वन	७
८	पारीमेला सामुदायिक वन	१
९	टिकागगढी महिला सामुदायिक वन	२
१०	वेडेभुवा सामुदायिक वन	५
११	जगदम्बा सामुदायिक वन	१
१२	मुथिमेला सामुदायिक वन	२
१३	विनायक सामुदायिक वन	७
१४	डोठेखोला सामुदायिक वन	५
१५	गजन्थलो सामुदायिक वन	२
१६	मष्टादेव सामुदायिक वन	५
१७	थालासल्लेरी सामुदायिक वन	७
१८	गर्वे सामुदायिक वन	४
१९	मैलाको मेला सामुदायिक वन	५
२०	मष्टा सामुदायिक वन	७
२१	गोर्खालोटे सामुदायिक वन	७

६.१.३. वृक्षारोपणका लागि खालि स्थान सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका क्षेत्र भित्र वन फडानी गरी खाली रहेको जग्गा र नदी उकास भई खाली भएको जग्गाहरूमा सामुदायिक वनहरूले प्रत्येक वर्ष विभिन्न प्रजातिका विरुवाहरू रोप्ने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रूपमा

सञ्चालन गर्ने गरेको पाइएता पनि उक्त स्थानको क्षेत्रफल कति जति छ भन्ने यकिन तथ्याङ्क उपलब्ध नभएता पनि नियमित रूपमा यस्ता क्षेत्रहरूमा वृक्षारोपणको कार्य गर्ने गरेको पाइन्छ ।

६.२. जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

६.२.१. प्रमुख जलाधार र उपजलाधारको अवस्था

खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा मुख्य रूपमा सेती नदी, अन्य साना खोला र ताल तलैयाहरू र नदी र खोलाको पानी प्रमुख जलाधारको रूपमा रहेका छन्। धेरै जसो घरपरिवारले सिँचाइका लागि खोलानालाको पानीको प्रयोग गरिरहेको देखिएको छ । यस गाउँपालिकामा उपलब्ध जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्रको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

६.२.२. पानीको मुहान सम्बन्धी विवरण

खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा पानीको मुख्य स्रोतको रूपमा जमिनको नदी तथा खोलाको पानी नै प्रयोगमा रहेको छ । जुन पानी बर्सातको समयमा स्वास्थ्यको हिसाबले त्यति उपयुक्त देखिँदैन स्वच्छ र सफा पानीको प्रयोग गर्न नसकिँदा गाउँपालिकामा रहेका अधिकांश जनसङ्ख्या पानी जन्य रोगहरूको कारण बिरामी भइरहने देखिँदै आएको छ । पानीकै कारण धेरै जसो रोगहरूलाग्ने भएकाले समयमै स्वच्छ र सफा पानी व्यवस्थापनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

६.२.३. नदि तथा खोला सम्बन्धी विवरण

खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा मुख्य रूपमा सेती नदी रहेको छन् भने साना खोलाहरू पनि धेरै रहेका छन्। वर्षा याममा यी नदी तथा खोलाहरूले पैरो र भूक्षयको समस्या पार्ने गरेको र धनजनको क्षति समेत हुने गरेको छ । यस गाउँपालिकामा उपलब्ध नदि तथा खोला सम्बन्धी विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

६.३. जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा

६.३.१. वासस्थानका आधारमा महत्वपूर्ण जनावर तथा चराचुरुङ्गीको विवरण महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण

खप्तडछात्रा गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूमा विभिन्न किसिमका जनावर तथा चराचुरुङ्गीहरूको प्रमुख वासस्थानको रूपमा रहेको छ । यस पालिमामा खप्तड निकुञ्जको परिदृश्यमा गाँसिएको पाटन (चरन भूमि) राम्रा फूलहरू (लगभग १ सय ३५ प्रजाति) भएका छन् जुन गर्मी र वसन्तको अन्त्यमा फुल्छन्। घाँसे मैदानका फूलहरूमा प्रिम्युला, बटरकप र जङ्गली बेरीहरू हुन्छन्। पार्क भित्र विभिन्न प्रकारका औषधी जडीबुटीहरू । 266 प्रजातिका चराहरू र बसोबास गर्ने चराहरू आवतजावतमा जोडिएका छन्। यसले लगभग 175 प्रजनन चराहरूको प्रजातिहरूलाई बास गर्दछ। नेपालका राष्ट्रिय चरा इम्पेयान, तितर (धानफे) र तितर्ता, फलाईक्याचर, बुलबुल, कोयल र चीलका धेरै प्रकारका चराहरू यहाँ पाइन्छन् । विभिन्न प्रकारका पुतली, कीरा र कीराहरू

पनि खसड इकोसिस्टमको एक हिस्सा बनिरहेका छन्। यहाँ लगभग २० विभिन्न प्रजातिका स्तनधारी जनावरहरूको लागि वासस्थान प्रदान गर्दछ। बार्किड डियर, जङ्गली बँदेल, गोराल, हिमालयन कालो भालु, पहेँलो घाँटी मार्टेन र रेसस र लङ्गुर बाँदरहरू यहाँ पाइन्छन्। अन्यमा चितुवा, जङ्गली कुकुर, स्याल र मृग समेत यहाँ भेटिन्छन् ।

६.३.२. महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूमा विभिन्न प्रजातिका वनस्पतिहरू पर्याप्त मात्रामा पाइन्छन् । विशेष गरी सामुदायिक वनमा पाइने महत्वपूर्ण वनस्पतिहरू मध्ये साल, सल्ला, बाज हरो, बरो, अमला, कुरिलो, आदी प्रजातिका वनस्पतिहरू प्रमुख रूपमा पाइन्छन् । यसका साथै विभिन्न प्रकारका जडीबुटीहरू पाखनबेद , सुगन्धवाल , रुख झ्याउ, असारे जस्ता जडीबुटीहरू पनि रहेको पाइन्छ ।

तालिका ६.३.२.१ उपलब्ध औद्योगिक कच्चा पदार्थको विवरण

सि.नं	वार्ड न	कच्चा पदार्थको विवरण
१	७	लोक्ता, अल्लो , जडीबुटी, रामभास,लौठसल्ला,केरा,वावियो र भिमल
२	६	केतुकी, अल्लो, भिमल, कमेरो, रिठा, लौठसल्ला,केरा,वाविया पोक्सील
३	५	सल्लेपिर, अल्लो, लोक्ता, रिठा, लौठसल्ला,केरा,वाविया, पोक्सील र वडु
४	४	भिमल, वडु,लोक्ता अल्लो , रातोमाटो,जडीबुटी, रिठा मकैका ढोड
५	३	भिमल, वडु,लोक्ता अल्लो , रातोमाटो,जडीबुटी, रिठा मकैका ढोड
६	२	अल्लो, केतुकी, काफल, कागती, अमिलो, भिमल, रिठा मकैका ढोड र जैतुन
७	१	अमला, सल्लेपिर, अल्लो, लोक्ता,कमेरा,े रिठा,मकैका ढोड

श्रोत: खसडछान्ना गाउँपालिका गुरु योजना २०७५

६.३.३. राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्षण, मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र

खसडछान्ना गाउँपालिका खसड राष्ट्रिय निकुञ्जसँग जोडिएर रहेको छ । यस गाउँपालिकाको केही भाग क्षेत्र खसड राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र अन्तरगत परेको देखिन्छ ।

तालिका ६.३.३.१ जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, र संरक्षित क्षेत्रको नाम	जम्मा क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	संरक्षित र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने घरपरिवार
खसड राष्ट्रिय निकुञ्ज	२२५		

६.४. विपद जोखिम व्यवस्थापन

६.४.१. जोखिमयुक्त (संवेदनशील स्थानमा बसोबास गरेका परिवार) विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने जम्मा घरधुरी मध्ये ३२६२ घरपरिवार प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । विगत ३ वर्ष यता प्राकृतिक जोखिमको अवस्था तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६.४.१.१ प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा रहेका घरधुरीहरू

वाड नं	नदी कटान	पहिरो	बाढी	भुकम्प
१	०	३४८	२२४	२७४
२	०	३३२	१५	३७२
३	३०	९४	१०	३३८
४	०	१	१	२९
५	२१	१०२	२७	५२०
६	०	५	०	४०१
७	४	३२९	२	३६६
जम्मा	५५	१२११	२७९	२३००

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

६.४.२. विपद प्रकोपबाट भएका मानवीय र भौतिक क्षतिका विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका बाढीको उच्च जोखिममा रहेको पालिका हुँदा यहाँ समय समयमा विभिन्न प्रकारका प्रकोपहरू समस्याको रूपमा रहेको पाइन्छन् । यस्ता प्रकोप बाट बचन समयमै कार्य योजना बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा गत वर्ष विपद् प्रकोपबाट भएका मानवीय र भौतिक क्षतिका विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६.४.२.१ प्राकृतिक जोखिमले भएको मानविय क्षतीको विवरण

पहिरो मृत्यु			घाईते पहिरोले पुरी		
महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
२	४	६	२	१	३

श्रोत: विपद व्यवस्थापन प्रतिवेदन खसडछान्ना गाउँपालिका २०७८/७९

तालिका ६.४.२.२ प्राकृतिक जोखिमले भएको घरको क्षतीको विवरण

वार्ड नं	पुर्ण रुपमा क्षेति भएका घरको संख्या
१	१९
२	६
३	९
४	४
५	२२
६	१
७	४
	६५

श्रोत: विपद व्यवस्थापन प्रतिवेदन खप्तडछत्रा गाउँपालिका २०७८/७९

तालिका ६.४.२.३ प्राकृतिक जोखिमले भएको पशुपक्षिको क्षेति

गाईगोरु	४८
भैसि रांगा	६
भेडा बाख्रा	६७
घोडा खच्चर	२
कुखुरा	१२५०
माछा	६०००

श्रोत: विपद व्यवस्थापन प्रतिवेदन खप्तडछत्रा गाउँपालिका २०७८/७९

तालिका ६.४.२.४ प्राकृतिक जोखिमले भएको कृषिबालिको क्षेति

धानवाली	१००० क्विन्टल
कोदोबालि	५०० क्विन्टल
फलफुल	५० क्विन्टल
खेति योग्य जमिन	१०० हेक्टर

श्रोत: विपद व्यवस्थापन प्रतिवेदन खप्तडछत्रा गाउँपालिका २०७८/७९

६.४.३. विपदका किसिम अनुसार जोखिमका समय

खप्तडछत्रा गाउँपालिका विपद्का हिसाबमा उच्च जोखिममा रहेको पालिका हुँदा यहाँ समय समयमा विभिन्न प्रकारका विपद हरुको सामना गर्नु परेको देखिन्छ, यस्ता विपदबाट बच्न समयमै एकीकृत कार्य योजना बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा विपद्का किसिम अनुसार जोखिमको समय विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६.४.३.१ विपद अनुसार जोखिमको समय

विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)								
वडा नम्बर	आगलागी	बाढी डुवान	खडेरी	हुरी, बतास	चिसो जाडो	रोग महामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षति
सबै वडाहरु	वैशाख, जेठ	जेठ, असार, साउन, भाद्र, असोज	वैशाख, जेठ	वैशाख, जेठ र चैत्र	पुष, माघ	जेठ, असार, साउन, भाद्र, असोज	वैशाख, जेठ, असार, साउन, भाद्र, असोज	वैशाख, जेठ, असार, असोज, कार्तिक, मंसिर, पाल्गुन र चैत्र
जम्मा	२ महिना	५ महिना	२ महिना	३ महिना	२ महिना	५ महिना	६ महिना	८ महिना

श्रोत: सामाजिक छलफल

६.४.४. विपद्बाट क्षतिग्रस्त सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार विवरण
तालिका ६.४.४.१ प्राकृतिक जोखिमले भएको पूर्वाधारको क्षति

पक्की पुल	३
भवन	१२
सिचाई	१२९
खानेपानी	६६
सडक	२५

श्रोत: विपद व्यवस्थापन प्रतिवेदन खप्तडछान्ना गाउँपालिका २०७८/७९

६.४.५. विपद व्यवस्थापनको पूर्व तयारी

६.४.६. आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण

खप्तडछान्ना गाउँपालिका विपद्का हिसाबमा उच्च जोखिममा रहेको पालिका हुँदा यहाँ समय समयमा विभिन्न प्रकारका विपद् हरुको सामना गर्नु परेको देखिन्छ, यस्ता हुन सक्ने विपद् बाट बच्न आपतकालिन यातायात सेवा प्रदान गर्न र जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न समयमै एकीकृत कार्य योजना बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा विपद्का लाई मध्यनजर गर्दै हुन सक्ने क्षतिलाई कम गर्न प्रयोग गरिने आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६.४.६.१ आपतकालिन यातायात साधनको विवरण

क्र सं	विवरण	संख्या
१	एम्बुलेन्स	छैन
२	दमकल	छैन
३	एक्जाभेटर	१
४	जे सि भि	२

६.४.७. खुला क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिका विपद्का हिसाबमा उच्च जोखिममा रहेको पालिका हुँदा यहाँ समय समयमा विभिन्न प्रकारका विपदहरूबाट जिउ धनको क्षति कम गर्नुका साथै समयमै राहत र पुनर्स्थापना जस्ता सेवा प्रदान गर्नका लागि सुरक्षित स्थानहरूको पहिचान गरिएको छैन । गाउँपालिकामा रहेका प्राकृतिक रूपमा खुला क्षेत्रहरू रहेका सूचना छलफलबाट प्राप्त भएको छ । तराई र सहरको जस्तो घना बस्ती नभएकोले प्रशस्त खुला क्षेत्र रहेको छ ।

७. परिच्छेद- ७ : भौतिक विकासको अवस्था

७.१. यातायात पूर्वाधार

७.१.१. घर सम्म पुग्ने सडक संजालको विद्यमान अवस्था

खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा रहेका अधिकांश घरहरू सडक बाटो सञ्जाल सँग जोडिएको पाइन्छ । तालिका अनुसार १९३० (५९%) घरमा बाटो पुगेको अवस्था छ भने १२८२ ४१% घरमा बाटो र सडकको पहुँच न पुगेको देखिन्छ ।

तालिका ७.१.१.१ घर पुग्ने बाटो सडकको अवस्था सम्बन्धि विवरण

वार्ड नं	कच्ची सडक वा पहुँच भएको	सडक पहुँच नभएको	जम्मा
१	३५३	२	३५५
२	३७५	२	३७७
३	३२३	४१	३६४
४	१०	४३१	४४१
५	२३६	२९३	५२९
६	३७	५३९	५७६
७	६००	२०	६२०
जम्मा	१९३०	१२८२	३२१२

७.१.२. सडक संजालको विद्यमान अवस्था

खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा विद्यमान सडक सञ्जालको अवस्था हेर्दा ६५ कि.मि. लम्बाइको सडक मार्ग रहेको छ भने २५ वटा सडकहरू पालिका भित्र रहेको पाइन्छ गाउँपालिका भित्र रहेका यी २५ वटा सडकहरूमा कुनै पन सडक कालो पत्रे, छैन । गाउँपालिका भित्र रहेका यी सडक सञ्जालहरूलाई व्यवस्थित गर्न नामाङ्कन गरी आवधिक योजनामा समावेश गरी अगाडि बढ्नु पर्ने देखिन्छ । खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा रहेका विद्यमान सडक सञ्जालको वडागत अवस्था निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ७.१.२.१ गाउँपालिकामा रहेका मुख्य सडकहरूको विवरण

क्र. सं.	स्थानीय तहमा रहेका सडकहरूको नाम (क्रमशः उल्लेख गर्नुहोस्)					सडकको जम्मा लम्बाई (कि. मी.)	सडकको औसत चौडाई (मी.)	संचालनको अवस्था
		शुरु भएको स्थानको		अन्त्य भएको स्थानको				
		वडा नं.	नाम	वडा नं.	नाम			

१	सेति लोकमार्ग	१	तमैल	७	थामलेक	२०	५	सन्चालनमा (८ महिना)
२	खसड पर्यटकीय सडक	१	कुचेखोला	३	दारुगाउँ	९	७	सन्चालनमा (८ महिना)
३	कुचेखोला देखी मुसुराणी	१	कुचेखोला	१	मुसुराणी	६.७	५	सन्चालनमा (८ महिना)
४	मुसुराणी देखी विप्रा	१	मुसुराणी	१	विप्रा	६.८७	४	सन्चालनमा नभएको
५	डाडाखला देखी वडा कार्यालय सम्म	१	डाडाखला	१	वडा कार्यालय	०.०२८	४	सन्चालनमा (८ महिना)
६	मुसुराणी देखी दौला सम्म	१	मुसुराणी	१	दौला	१.५	६	सन्चालनमा नभएको
७	कौसाडी देखि पाटादेवल	६	कौसाडी	६	पाटादेवल	२.१२४	३.५	सन्चालनमा नभएको
८	नानीगाड देखी उनानीपुल सम्म	५	नानीगाड	६	उनानीपुल	१.१४	५.५	सन्चालनमा नभएको
९	कृषिसडक	५	धामीखोला	७	भालुखोला	२.७७५	४	सन्चालनमा नभएको
१०	बयाना सडक	६	उनानीपुल	६	मसाड	२.८७५	३.५	सन्चालनमा (८ महिना)
११	वडाकोट सडक	६	वासगडा	६	वडाकोट	२.७	३.५	सन्चालनमा (८ महिना)
१२	पसलबगर देखी चौका सम्म	४	पसलबगर	४	चौका	१.८५	३.५	सन्चालनमा नभएको
१३	घाँटखोला माझीगाउँ	४	घाँटखोला	४	माझीगाउँ	१.२	३.५	सन्चालनमा (८ महिना)

१४	सुकापाटी हुँदै पुरानी सम्म	४	पसलबगर	४	पुरानी	१.७	३.७५	सन्चालनमा नभएको
१५	घाँखोला लिङ्गा	४	घाँटखोला	४	लिङ्गा	१.८	३	सन्चालनमा नभएको
१६	नाइचुल्ला देखी वडा कार्यालय	३	नाइचुल्ला	३	वडा कार्यालय	०.०८५	३.५	सन्चालनमा नभएको
१७	घट्टेल देखी गडौनीगाड	३	घट्टेल	३	गडौनीगाड	०.२	४	सन्चालनमा नभएको
१८	तल्लो ऐचेली देखी बागापाटा	२	तल्लो ऐचेली	२	बागापाटा	१.१५५	४	सन्चालनमा नभएको
१९	जिम्कोट देखी थला हुँदै देहली	२	जिम्कोट	२	देहली	१.८९	३	सन्चालनमा नभएको
२०	गोर्खाली सडक	७	गदराये	७	गोर्खाली	४.७	५	सन्चालनमा (८ महिना)
२१	सिर्वा कोर्कतिया सडक	७	सिर्वा	७	कोर्कतिया	६	४	सन्चालनमा (८ महिना)
२२	गडराय भट्टिउन् खोला सडक	७	गदराये	७	भट्टिउन्	१.२	६	सन्चालनमा नभएको
२३	कालुखेति देखि सुँगरखाल पर्यटकिय सडक	५	कालुखेति	५	सुँगरखाल	३	४.५	सन्चालनमा (८ महिना)
२४	कालुखेति देखि सुतारीगाँउ सडक	५	कालुखेति	५	सुतारीगाँउ	२.५	७	सन्चालनमा नभएको
२५	मतुवा , पिठातोला देखि पाटादेवल सडक	५	मतुवा	६	पाटादेवल	२.५	४.५	सन्चालनमा (८ महिना)
जम्मा						६५.५९२		

७.१.३. निर्माणाधीन गाउँ वा नगरस्तरीय सडकहरु

तालिका ७.१.३.१ निर्माणाधीन गाउँ वा नगर स्तरीय सडकहरु

सडकको किसिम	स्थान	अनुमानित लम्बाई	औषत चौडाई
-------------	-------	-----------------	-----------

ग्रावेल	पाटादेल देखि गडराय	५ कि. मि.	६ मि.
ग्रावेल	घाटखोला देखि लामडा	१.३ कि. मि.	६ मि.
ग्रावेल	पसलबगर देखि चौका	१.८ कि. मि.	६ मि.
ग्रावेल	भैसातनै पुरानो सडक	१.८ कि. मि.	४ मि.

७.१.४. सवारी सुविधा र रुट

खसडछान्ना गाउँपालिकामा ६५ कि.मि सडक रहेको छ भने यस पालिकाको सबै जसो वडामा सडक पहुँच रहेको पाइन्छ तर बर्सातको समयमा पालिका सदरमुकाम पनि सडक सेवा बाट वञ्चित हुने अवस्था छ ।

७.१.५. झोलुङ्गे पुल तथा पुल पुलेसा

खसडछान्ना गाउँपालिकामा १८ वटा पुल पुलेसाहरू रहेकोमा पुराना पुलहरूको अवस्था जीर्ण देखिन्छ भने पालिका लाई राजमार्ग सँग जोडने १ वटा पक्की पुल रहेको छ । राजमार्ग सँग सडक सञ्जाल जोड्नका लागि अन्य पुलहरू निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकामा १८ वटा झोलुङ्गे पुल रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकामा भएका झोलुङ्गे पुल तथा पुलेसाहरूको वडागत विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ७.१.५.१ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेकापुल पुलेसाहरूको विवरण विवरण

सि.नं	पुलको नाम	लम्बाई (मि)	निर्माण मिति	खोलाको नाम	वार्ड नं	स्थान
१	जडारीगाड	२७	१९८५	जडारीगाड	१	पौवागढी
२	घट्टेगाड	६८.८	२००४	घट्टेगाड	१	पौवागढी
३	मौभेरा खातीगाउँ	८२	२००८	जडारीगाड	१	पौवागढी
४	ऐराडी	५५.८	२००२	जडारीगाड	१	पौवागढी
५	सिमलपानी	१२४	२००२	जडारीगाड	२	लामातोला
६	घट्टेवगर	१०५	१९९१	जडारीगाड	२	लामातोला
७	पसलवगर	९१.९	२०५७	जडारीगाड	३	माझीगाउँ
८	घाटखोला	६०	१९९८	जडारीगाड	३	माझीगाउँ
९	भलायाघाट	५७.५	२००१	जडारीगाड	४	माझीगाउँ
१०	कालुखेती	२६	२००२	जडारीगाड	५	कालुखेती
११	मैलागाउँ	३५.५	२००१	जडारीगाड	५	कालुखेती
१२	उनानी	४५	२०००	जडारीगाड	६	पाटादेवल
१३	गडखेत	४४.९	२००१	सिमरीगाड	६	पाटादेवल
१४	गडराय विडीगाड	५०.३	२०६३	विडीगाड	७	गडराय
१५	नानीगाड		२०७०	नानीगाड	७	गडराय
१६	सिमलपानी			देहलीगाड	२	लामातोला
१७	देहली ट्रेस ब्रिज	१६ मि.	२०७४	„	२	लामातोला

१८	लाटामाण्डौ उनानी		२०७३	जडारीगाड	५	कालुखेती
----	------------------	--	------	----------	---	----------

७.१.६. वसपार्क तथा वस विसौनी सम्बन्धी विवरण

खसडछात्रा गाउँपालिकामा हाल सम्म वसपार्क रहेको छैन ।

७.२. विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा

७.२.१. इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउन इन्धनका आधारमा घरपरिवार)

खसडछात्रा गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८१ अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोबास ३२६२ परिवार मध्ये खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा वर्गीकरण गर्दा सबैभन्दा बढी दाउरा प्रयोग गरिने गरेको देखिएको छ, कुल घरपरिवारको ९९.१% ओगटेको देखिएको छ । त्यसै गरी एल.पि ग्यास ०.६% प्रतिशतले प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । यस गाउँपालिकाको अधिकांश घरपरिवारले इन्धनको रूपमा दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको हुनाले आगामी दिनमा वन संरक्षणमा विशेष जोड दिनुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा भएका घरपरिवारमा इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउन इन्धनका आधारमा घरपरिवार) निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ७.२.१.१ खाना पकाउन इन्धनका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धि विवरण

वार्ड नं	अन्य	एल पि ग्यास	काठ/दाउरा	मट्टीतेल	वायोग्यास	विद्युत	जम्मा
१			३५३			२	३५५
२			३७७				३७७
३		१२	३४७	३	२		३६४
४			४४१				४४१
५		१	५२७	१			५२९
६		१	५७३	२			५७६
७		५	६१४	१			६२०
जम्मा		१९	३२३२	७	२	२	३२६२
प्रतिसत	०.०%	०.६%	९९.१%	०.२%	०.१%	०.१%	१००.०%

७.२.२. बत्ति बाल्न इन्धनका प्रयोगको आधारमा घर परिवार

खसडछात्रा गाउँपालिकामा बत्ती प्रयोगको आधारमा कुल घरपरिवारको ९९.७% ले बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ भने त्यस पछिको बत्तीको श्रोतको रूपमा सोलार बत्ती प्रयोग गर्ने ०.२%, परिवारले गरेको देखिन्छ । अन्य ०.१% परिवारले अन्य श्रोतको उपयोग गरेको पाइन्छ । गाउँपालिकामा भएका बत्ती बाल्न इन्धनका प्रयोगको आधारमा घर परिवार निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ७.२.२.१ बत्ति बाल्ने इन्धनका श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धि विवरण

वार्ड नं	अन्य	मट्टीतेल	विद्युत/बिजुली	सोलार	जम्मा
१			३५५		३५५
२			३७७		३७७
३		१	३५८	५	३६४
४	३		४३८		४४१
५			५२९		५२९
६			५७६		५७६
७			६२०		६२०
जम्मा	३	१	३२५३	५	३२६२
प्रतिसत	०.१%	०.०%	९९.७%	०.२%	१००.०%

श्रोत : खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २८१

७.२.३. जलविद्युत, सौर्य उर्जा, वायो उर्जाबाट विद्युत उत्पादन विवरण

खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा प्राय सबै घरधुरीमा लघु जलविद्युतबाट उत्पादित विद्युत विवरण गरिएको छ। यस गाउँपालिकामा भरखर मात्र केन्द्रीय विद्युत् प्रणाली को पहुँच पुगेको छ पालिमा रहेका लघु जलविद्युतको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ७.२.३.१ लघु जलविद्युतको विवरण

क्र.स	आयोजनाको नाम	वार्ड नं	क्षमता कि.वा.	घरधुरी संख्या
१	गडराय लघु जलविद्युत आयोजना	७	१५	३१५
२	भेराखानि	७	४२	
३	सिउडीगाढ " "	१	३५	३६६
४	सुनाखानी " "	१	१७	२२२
५	नानीगाढ " "	५	२५	२३०
६	गडौनीगाड " "	५	२१	२८५
७	नाडीखोला " "	४	२०.५	२७५
८	भगाडीगाड खाखोला	३	२१	२१२
९	घाटखोला	४	३८	
१०	जडारीगाड " "	२	४२	४१४
११	जडारीगाड " "	१	२१	२४५
१२	देहलीगाड	१		

श्रोत: खप्तडछान्ना गाउँपालिका

७.२.४. विद्युत उपलब्ध घरपरिवार विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा रहेको जम्मा ३२६२ घरधुरी मध्ये ३२५३ (९९.७%) घरपरिवारमा विद्युत् सेवा उपलब्ध भएको देखिन्छ, भने मात्र ९ (०.३%) घरपरिवार विद्युत् सेवाको पहुँच भन्दा बाहिर रहेको देखिन्छ।

७.२.५. वैकल्पिक ऊर्जा (लघु जलविद्युत, सोलार, बायोग्यास, सुधारिएको चुल्हो) प्रयोग गर्ने परिवार खसडछान्ना गाउँपालिका अवस्थित ३२६२ घरपरिवारलाई वैकल्पिक ऊर्जा खाना पकाउने चुल्होको प्रयोगका आधारमा वर्गीकरण गर्दा, अधिकांश ९९.१७ प्रतिशतले अगेनो वा परम्परागत चुल्हो प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ भने धुवा रहित चुल्हो तथा भुसे चुलो प्रयोग गर्ने घरपरिवारको सङ्ख्या पनि न्यून रहेको छ । परम्परागत चुल्हो प्रयोग गर्दा त्यसबाट निस्कने धुवाबाट मानव स्वास्थ्यमा विभिन्न रोग व्याध उत्पन्न हुने भएकाले धुवा रहित चुल्होलाई प्रोत्साहन दिनुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिका वैकल्पिक ऊर्जा (लघु जलविद्युत, सोलार, बायोग्यास, सुधारिएको चुल्हो) प्रयोग गर्ने परिवार निम्न अनुसार रहेको छ।

तालिका ७.२.५.१ ऊर्जा प्रयोगको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धि विवरण

वार्ड नं	अगेना वा माटोको चुल्हो	ग्यास चुल्हो	विद्युतीय चुल्हो	सुधारिको धुँवारहित चुल्हो	जम्मा
१	३५१	३	१		३५५
२	३७७				३७७
३	३४९	१५			३६४
४	४४०			१	४४१
५	५२८	१			५२९
६	५७६				५७६
७	६१४	६			६२०
जम्मा	३२३५	२५	१	१	३२६२
प्रतिशत	९९.१७%	०.७७%	०.०३%	०.०३%	१००.००%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

७.३. संचार तथा प्रविधि

७.३.१. दुर संचार सम्बन्धी विवरण

खसडछान्ना गाउँपालिकामा दुरसंचारको सेवा प्रवाह गर्न मोबाइल टावर जी.एस.एम, तथा मोबाइल टावर २ वटा रहेको छन् र गाउँपालिकाको कुनै पनि वडामा सरकारी र विद्यालय बाहेक ईन्टरनेट सेवा रहेको देखिँदैन । पालिका भित्रका सरकारी कार्यालयहरूमा वायरलेस ब्यान्डविथ इन्टरनेट सेवा र मोबाइलमा जिएसएम इन्टरनेट सेवा सुविधा प्रयोगमा रहेको देखिन्छ । घर परिवारमा इन्टरनेट सेवा जडान गरिएको तथ्याङ्क जम्मा ७ परिवारमा मात्र भेटिएको छ ।

तालिका ७.३.१.१ पालिकाको संचार सुविधा सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	संचार सेवाको किसिम	परिमाण
१	लेन्डलाईन टेलिफोन लाईन	०
२	ए.डी.एस.एल. सेवा	०
३	इन्टरनेट सेवा प्रदायक	०
४	मोबाइल टावर जी.एस.एम.	२
५	मोबाइल टावर स्काई	०
६	इन्टरनेट जडान परिवार	७

श्रोत: खसडछान्ना गाउँपालिका

७.३.२. आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाका कुनै पनि वडाहरूमा आधुनिक सूचना प्रविधिका सेवाहरू जस्तै कम्प्युटर र तालिम केन्द्र, आधुनिक कृषि पशु सेवा केन्द्रहरू सञ्चालनमा रहेका छैनन्। खसडछान्ना गाउँपालिका अवस्थित कुल घरपरिवार मध्ये बढी सञ्चार साधन प्रयोग गर्ने ६९.५६% प्रतिशत घरधुरीले साधारण मोबाइल प्रयोग गर्ने ९६% प्रतिशत, इन्टरनेट प्रयोग गर्ने ०.२१% तथा फ्याक्सको प्रयोग कसैले नगर्ने गरेको देखिन्छ । यस तथ्याङ्कबाट गाउँपालिका टेलिफोन, इन्टरनेट जस्ता आधुनिक सञ्चार साधनको विस्तार गरी सूचना तथा सञ्चारको पहुँचमा वृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा रहेका घरमा प्रयोग हुने सञ्चार साधनका आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या सम्बन्धी विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ७.३.२.१ घरमा प्रयोग हुने सञ्चार साधनका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धि विवरण

वार्ड न	इन्टरनेट	कम्प्यूटर ल्यापटप	टयाबलेट	स्मार्ट फोन	साधारण मोबाईल फोन	टेलिफोन (ल्याण्डलाईन)	टेलिभिजन	रेडियो
१	०	०	३	३३५	२६	०	०	७
२	१	१	२	३३९	६	१	३४३	३५२
३	०	३	०	२५३	२५०	४१	६५	१८५
४	१	१७	०	२	४०२	२	९५	१५३
५	०	४०	०	५०३	४५५	२	७९	७४
६	२	३	०	३	५६७	४	१९	२१
७	३	१६	०	५६२	५६३	२	१४	२६
जम्मा	७	८०	५	१९९७	२२६९	५२	६१५	८१८
प्रतिसत	०.२१%	२.४५%	०.१५%	६१.२२%	६९.५६%	१.५९%	१८.८५%	२५.०८%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

७.४. आवास तथा भवन

७.४.१. घरको जगको प्रकारका आधारमा घरधुरी

खसडछान्ना गाउँपालिकामा रहेका घरहरूको जगको आधारमा घरको अवस्थालाई हेर्दा सबै भन्दा बढी ढुङ्गा प्रयोग भएका घरहरू १८७५ (५७.४ प्रतिशत) रहेको र सिमेन्ट र ढुङ्गाले हालेको जगहरू भएको घरहरू २९९ (९.२ प्रतिशत), माटो र ढुङ्गाको जग भएको १०८३ घरहरू रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । गाउँपालिकाको जगको प्रकारका आधारमा घरधुरी विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका ७.४.१.१ घरको जगको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वार्ड	कच्ची घर	पक्की ढुङ्गाले बनेको घर	पक्की सिमेन्टको घर	फुसको घर	जम्मा
१	१	३०५	४९		३५५
२	१	२८२	९४		३७७
३	१३६	२१३	१५		३६४
४	१२	३५५	७४		४४१
५	४६५	३१	२८	५	५२९
६	४५४	११२	९	१	५७६
७	१४	५७६	३०		६२०
जम्मा	१०८३	१८७४	२९९	६	३२६२
प्रतिशत	३३.२%	५७.४%	९.२%	०.२%	१००.०%

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खसडछान्ना गाउँपालिका २०८१

७.४.२. घरको तल्लाको प्रकारका आधारमा घरधुरी

खसडछान्ना गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८१ अनुसार गाउँपालिकामा रहेका ३२६२ घर मध्ये गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक, आर्थिक अवस्था के कस्तो छ भनी हेर्न त्यहाँ अवस्थित घरको बनोट महत्त्वपूर्ण हुन्छ । घरको तल्लाको प्रकारको आधारमा विश्लेषण गर्दा अधिकांश घरधुरी ६२ प्रतिशत ढुई तल्ला, २७ प्रतिशत एक तल्लाको घर छन् भने नगण्य रूपमा भुईँ तल्ला ९३ प्रतिशत रहेका छन् । आवास संरचनाका आधारमा यस गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण निम्न अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ७.४.२.१ आवास संरचनाका आधारमा यस गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण

वार्ड नं	भुईँतला	एक ताला	ढुईँताला	तिनताला	चारताला वा सो भन्दा माथि	जम्मा
१		१४	३३९	२		३५५
२	२६६	८१	३०			३७७
३	१२	२००	१५०	१	१	३६४
४	१९	६९	३१३	४०		४४१
५	६	१६८	३५४	१		५२९

६	३	९४	४७९			५७६
७	१	२६७	३५२			६२०
जम्मा	३०७	८९३	२०१७	४४	१	३२६२
प्रतिसत	९%	२७%	६२%	१%	०%	१

श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण खप्तडछान्ना गाउँपालिका २०८१

७.४.३. घरको स्वामित्वका आधारमा घरधुरी

खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८१ अनुसार गाउँपालिकामा रहेका ६२३२ घर मध्ये सबै भन्दा बढी निजी स्वामित्व भएका घरहरू ३२१८ रहेका छन् । स्वामित्वको आधारमा यस गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण निम्नअनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ७.४.३.१ घरको स्वामित्व सम्बन्धि विवरण

वार्ड नं	नीजि/आफ्नै	भाडामा	भोग चलनमा रहेको तर स्थायी पुर्जा प्राप्त नभएको	सार्वजनिक जग्गा/सुकुम्बासी	जम्मा
१	३५२	३			३५५
२	३७७				३७७
३	३६४				३६४
४	४२८	१३			४४१
५	५२४	४	१		५२९
६	५५३	१	७	१५	५७६
७	६२०				६२०
जम्मा	३२१८	२१	८	१५	३२६२
प्रतिसत	९८.६५%	०.६४%	०.२५%	०.४६%	१००.००%

७.४.४. गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको प्रयोगको अवस्था, क्षेत्रफल र हालको अवस्था सहितको विवरण निम्न अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका ७.४.४.१ गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सरकारी भवन सम्बन्धि विवरण

क्र सं	सरकारी भवनको नाम	वार्ड नं	तला संख्या	कोठा	अवस्था
१	खप्तडछान्ना गाउँपालिका प्रसासनिक भवन	४	२	३६	
२	१० सैया अस्पताल भवन निर्माण	२	१	३७	
३	खप्तडछान्ना गाउँपालिका कृषि भवन	४	२	१३	
४	गाउँपालिका सभाहल निर्माण	४	१	१	
५	खापदेव विद्यालय भवन	५	१	४	
६	पाटादेवल विद्यालय भवन	६	२	४	
७	कोटीखेत मा.वि. भवन	६	२	४	

८	खापेश्वर आ.वि.भवन	६	१	२	
९	खापेश्वरी आ.वि.भवन	५	१	२	
१०	वडा न. १ वडा कार्यालय भवन	१	१	३	
११	वडा न. २ वडा कार्यालय भवन	२	१	३	
१२	वडा न. ३ वडा कार्यालय भवन	३	१	३	
१३	वडा न. ४ वडा कार्यालय भवन	४	१	३	
१४	वडा न. ७ वडा कार्यालय भवन	७	२	६	
१५	वडा न. ७ स्वास्थ्य भवन	७	१	४	
१६	वडा न. ५ स्वास्थ्य भवन	५	१	४	
१७	वडा न. ७ प्राविधिक शिक्षालय भवन	७	२	६	
१८	वडा न. ७ महेस्वरी मा.वि. भवन	७	१	२	
१९	मेल्टडी मा.वि.भवन निर्माण	३	२	४	
२०	सहिद प्रतिकालय भवन निर्माण	३	१	१	
२१	दुर्गामहलिंग भवन निर्माण	४	१	२	
२२	दुर्गामहलिंग भवन निर्माण	४	१	२	
२३	दुर्गामहलिंग भवन निर्माण	४	१	२	
२४	बालविकास भवन निर्माण	५	१	२	
२५	जगदम्बा आ.वि. भवन निर्माण	१	१	३	
२६	जगदम्बा आ.वि.भवन निर्माण	१	२	४	
२७	बागेश्वरी आ.वि. भवन निर्माण	१	१	३	
२८	भाग्यदय आ.वि.भवन निर्माण	१	२	४	
२९	भाग्यदय आ.वि.भवन निर्माण	३	१	२	
३०	खसडसूचना केन्द्र भवन	३	१	२	
३१	लामातोला मा.वि. भावना	२	१	२	
३२	गौरीशंकर आ.वी. भवन निर्माण	४	१	२	
३३	जनकल्याण ए.वी. भवन	२	१	२	
३४	हिन्दू सनातन भवन निर्माण	४	२	२	
३५	कालिका ए.वी. भवन निर्माण	७	१	२	
३६	कालिका ए.वी. भवन निर्माण मोट्टा	५	१	२	

श्रोत: प्राविधिक शाखा खसडछान्न गाउँपालिका

७.४.५. सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवनहरूको विवरण

खसडछान्न गाउँपालिकामा रहेका सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवनहरूको विवरण माथिल्लो तालिकामा प्रस्तुत भैसकेको छ ।

७.४.६. पशु वधशालाको विवरण

खसडछान्न गाउँपालिकामा व्यवस्थित पशु वधशाला स्थल नरहेको ।

७.४.७. शव दाह स्थल सम्बन्धी विवरण

खसडछान्न गाउँपालिकामा रहेको मुख्य नदी सेति नदीको किनारमा परम्परागत विधिअनुसार शवदाहन गर्ने गरिएको पाईएकोछ । गाउँपालिकाले शवदाह स्थल प्रतिकालय (मलामी विश्राम घर) तयार गरी व्यवस्थित

रूपमा सवदाहनका लागि स्थान निर्धारण गर्नु पर्ने देखिन्छ। गाउँपालिकामा रहेका शव दाहस्थल सम्बन्धी विवरण प्राप्त भएको छैन।

७.४.८. गाउँपालिकाभित्र रहेका विशेष संरक्षित स्वायत्त क्षेत्र

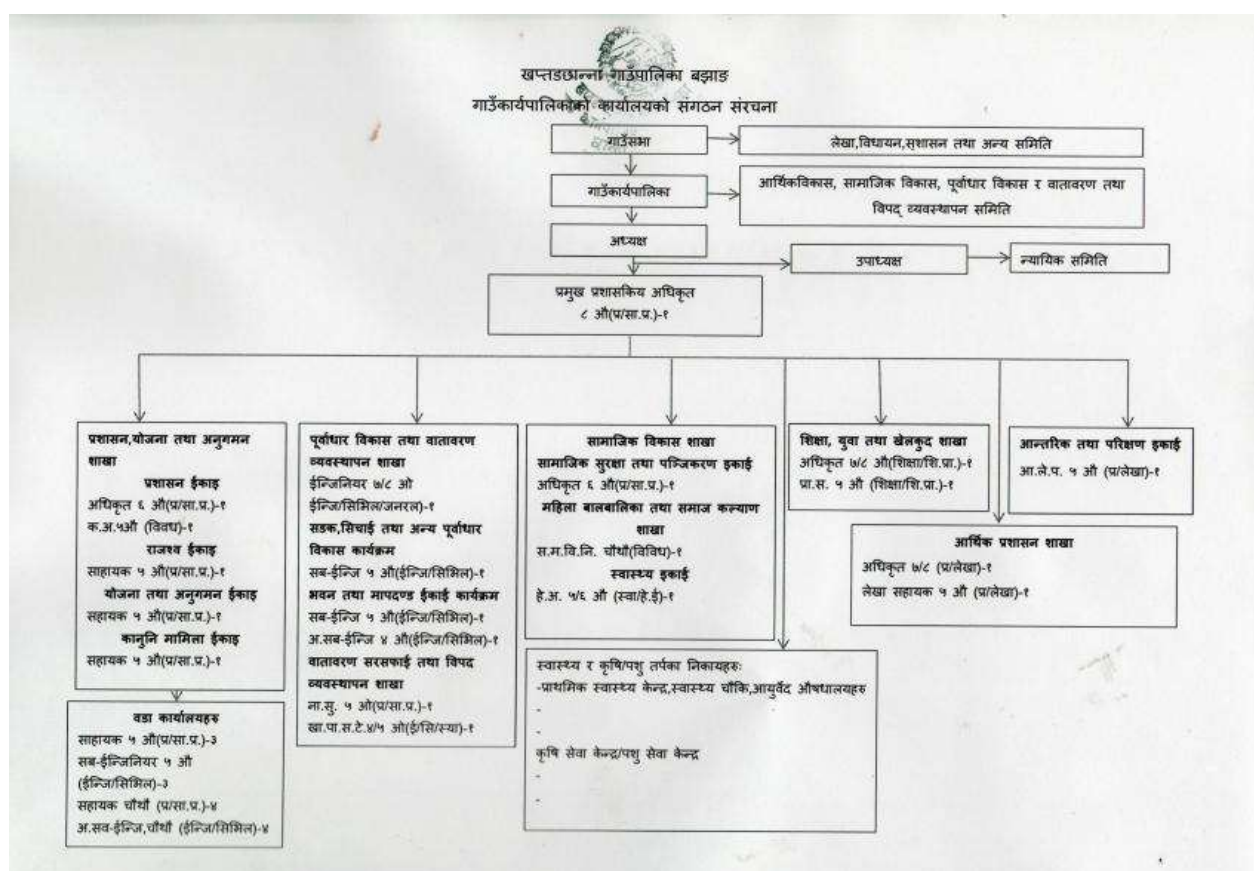
खप्तडछान्ना गाउँपालिका भित्र रहेका संरक्षित स्वायत्त क्षेत्रको विवरण प्राप्त नभएको हुँदा विवरण प्राप्त भए अनुसार विशेष संरक्षित स्वायत्त क्षेत्रको सुचि तयार पारिने गरी अध्यावधि गरिदै लगिने छ ।

द. परिच्छेद- दः संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

द.१. संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था

द.१.१. खसडछात्रा गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा

स्थानीय तहको सङ्गठनात्मक ढाँचा र दरबन्दी तेरिजको ५.१ बमोजिम खसडछात्रा गाउँपालिका, बझाङको सङ्गठनात्मक ढाँचा यस प्रकार रहेको छ ।

८.१.२. गाउँ नगर कार्यपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संसाधन

पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरू

क्र सं	नाम	पद	शाखा	ईमेल	फोन नं
१	वीर बहादुर नेपाली	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत		birnepali56@gmail.com	9761811726
२	महेश कुमार खत्री	सूचना प्रविधि अधिकृत		chhettrimensah@gmail.com	9844143090
३	मदनराज जोशी	लेखापाल	लेखाफाँट	joshimadan359@gmail.com	9861176810
४	हरि प्रसाद सोती	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा शाखा	harisoti12@gmail.com	9849908246
५	दिपक कुमार रावल	अधिकृत छैठौं	प्रशासन		9840870805
६	सुरेन्द्र बहादुर रोकाया	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख			9868874657
७	लवराज भट्टराई	सि.अ.हे.ब. छैठौं	लामातोला स्वास्थ्य चौकी		9865914473
८	भुमिराज खत्री	कृषी प्राविधिक स्नातक			9868534005
९	सरस्वती बोहरा	ना.सु	वडा सचिव ५ न वडा कार्यालय		9860342967
१०	माधव रोकाया	ना.सु	प्रशासन	madhavrokaya2017@gmail.com	9840163401
११	श्री पदम राज जोशी	सव इन्जिनियर	योजना शाखा	padamrajjoshi93@gmail.com	9849481449
१२	शान्ति मण्डेल	सव इन्जिनियर	प्राविधिक ४ न वडा कार्यालय		9849580897
१३	चाँदनी थापा	खरिदार	वडा सचिव १ न वडा कार्यालय		9865778265
१४	मिन बहादुर कठायत	खरिदार	वडा सचिव २ न वडा कार्यालय		9865770845
१५	चक्र बहादुर थापा	खरिदार	वडा सचिव ४ न वडा कार्यालय		9842230900
१६	जीवन बहादुर रोकाया	खरिदार	वडा सचिव ६ न वडा कार्यालय		9840366994
१७	लोग बहादुर रोकाया	खरिदार	वडा सचिव ७ न वडा कार्यालय		986439246
१८	बसन्तबहादुर रोकाया	सव ओभरसियर	वडा सचिव ३ न वडा कार्यालय		9866103718
१९	कुम्भराज जोशी	सव ओभरसियर	प्राविधिक १ न वडा कार्यालय		9748491627
२०	सत्य कुमारी जोशी	सव ओभरसियर	प्राविधिक २ न वडा कार्यालय		9863604322
२१	दिपक खड्का	सव ओभरसियर	प्राविधिक ६ न वडा कार्यालय		9864326825
२२	राम बहादुर रोकाया	सव ओभरसियर	प्राविधिक ७ न वडा कार्यालय		9865561810
२३	जनक थापा मगर	सव ओभरसियर	गाउँपालिका		9865701771
२४	सविन्द्र खत्री	सव ओभरसियर	गाउँपालिका		9868572038
२५	इश्वर थापा	कार्यालय सहयोगी			9848731203

२६	राज कुमार श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी			986432652
२७	अम्मर गिरी	ना.प.स्वा.प्रा.	पशु सेवा शाखा		9845226282
२८	प्रकास सुनार	रोजगार संयोजक	रोजगार शाखा		9868961728
२९	कविता खत्री	उधम विकास सहजकर्ता			9865918168
३०	गिता भण्डारी	उधम विकास सहजकर्ता			9865605381
३१	निर्मला खत्री	न्यायीक समिति सहजकर्ता			9848227973
३२	सविता खत्री	पोषण सहजकर्ता			9868811790
३३	धनेन्द्र बहादुर जेठारा	खा.पा.स.टे		dhanendrajethara212@gmail.com	9848670674
३४	ऐन बहादुर रोकाया	MIS अपरेटर		rokayaain2016@gmail.com	9865914572
३५	विकाश सिंह	सब इन्जिनियर	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम		9848530809
३६	गौरी शंकर रोकाया	ना.प्रा.स.	कृषि शाखा		9860235710
३७	भरत बहादुर थापा	सब ओभरसियर	५ न वडा कार्यालय		9841980745
३८	धर्म राज पाण्डे	सवारी चालक			
३९	सुरेस कुमार थापा	कार्यालय सहयोगी			
४०	धुर्व कुमार गिरि	कार्यालय सहयोगी			

श्रोत: खसडछान्ना गाउँपालिका website

८.१.३. गाउँ/नगरपालिकाको विगत आर्थिक वर्ष (२०७९/०८९) को आयव्यय विवरण

खप्तडछान्ना गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, बझाङ
कार्यालयको कोड : ८०७७०५०३३००

आय व्ययको विवरण

आ.व. : २०७९/८० अवधि : २०७९/०४/०१-२०८०/०३/३१

आय					व्यय				
शीर्षक	प्रस्तावित आय	वस्तुविक्रय आय	अनुदान (१%)	मौजदात	शीर्षक	वार्षिक बजेट	खर्च	खर्च (१%)	मौजदात
संघीय सरकार	३६,००,०००.००	३६,००,०००.००	९४.२	२,०९,३६,०४३.२६	वास्तु	३५,२४,३६,९८४.००	३२,६६,८४,५९३.१०	९२.६९	२,५७,५२,३९०.९०
१३१११ सम्मानिकरण अनुदान	९९,२६,००,०००.००	९०,४९,५५,०००.००	९२.५	८४,४५,०००.००	२११११ पारिवर्त्मिक कर्मचारी	९९,४४,२६,०००.००	९८,६४,६०,९९०.४६	९८.९	८९,६६,८८२.५४
१३११२ शसर्त अनुदान वास्तु	२९,९९,९९,०००.००	२०,२८,२४,३८९.७४	९५.९७	८५,०६,६८८.२६	२१११२ पोषाक	३०,०००.००	२०,०००.००	६६.६७	१०,०००.००
१३११३ शसर्त अनुदान पुर्वागत	२,५७,८३,०००.००	२,५६,८८,९९७.००	९९.६३	९४,८६३.००	२११२२ खाद्यान्न	७,५०,०००.००	७,५०,०००.००	१००	०.००
१३११४ सम्पुरक अनुदान पुर्वागत	९,९०,००,०००.००	७९,९०,४७८.००	७४.६४	३८,८९,५६२.००	२११२३ औषधीयपदार्थ खर्च	२७,५०,०००.००	२७,३३,८२९.००	९९.४९	९६,९७६.००
प्रदेश सरकार	९,२८,००,०००.००	९,२६,७५,०००.००	९९.०२	९,२५,०००.००	२११३१ स्थानीय भत्ता	९९,६०,०००.००	७९,७७,०००.००	९०.३७	९९,६९,२५०.००
१३१११ सम्मानिकरण अनुदान	७९,५०,०००.००	७९,५०,०००.००	१००	०.००	२११३२ महंगी भत्ता	९८,००,०००.००	९,६२,०००.००	९	९६,३८,०००.००
१३११२ शसर्त अनुदान पुर्वागत	०.००	०.००	०	०.००	२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	२५,०००.००	२५,०००.००	१००	०.००
१३११५ विशेष अनुदान पुर्वागत	२५,००,०००.००	२३,७५,०००.००	९५	९,२५,०००.००	२११३९ अन्य भत्ता	९९,४९,०००.००	९९,४९,०००.००	१००	०.००
१३११७ सम्पुरक अनुदान पुर्वागत	२३,५०,०००.००	२३,५०,०००.००	१००	०.००	२११४२ पदधिकारी अन्य सुविधा	९०,०००.००	७७,७८,४९८.००	८६.४३	९२,२९,५००.००
राजस्व बाडफाड	८,००,९८,०००.००	५,९४,९३,९९७.२०	७४.६३	२,९३,८४,८२५.८०	२११४१ पानी तथा बिजुली	३,००,०००.००	२,९५,९६०.००	९८.५५	४,०४०.००
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर	७,९५,८८,०००.००	५,०३,९०,२९५.३०	६३.२२	२,९२,७०,७०४.७०	२२११२ संसार महसुल	९९,०५,०००.००	९७,०५,०००.००	८९.५	२,००,०००.००
११४१५ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी खपन कर	९२,९०,०००.००	९०,९५,८७८.९०	९०.५७	९,९४,२२९.१०	२२११२ दम्पन (कार्यालय प्रयोग)	४०,००,०००.००	३६,५०,९६५.००	९१.२५	३,९४,८३५.००
अन्तरिक श्रोत	२,८६,४३,०६३.००	२,८६,४३,०६३.००	१००	०.००	२२११३ सवारी खपन मर्मत खर्च	९८,००,०००.००	९८,००,०००.००	१००	०.००
२२१२२ बैंक मौजदात	२,८६,४३,०६३.००	२,८६,४३,०६३.००	१००	०.००	२२११४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	५,००,०००.००	३,३५,८५०.००	६७.९७	९,६४,९५०.००
जम्मा	४८,२९,५५,०६३.००	४३,२५,०९,९९३.९४	८९.५५	५,०४,३५,८६९.०६	२२१२२ मोबिलिटी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	५,६०,०००.००	५,६०,०००.००	१००	९३,९५५.००
					२२१२२ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२६,९०,०००.००	२६,८९,७५९.००	९९.९९	२६९.००
					२२१२२ घण्टाको आहार	९,५०,०००.००	९,५०,०००.००	१००	०.००
					२२१२३ पुस्तक तथा सम्पत्ति खर्च	५०,७३,०००.००	४५,८३,८७५.८८	९०.३६	४,८९,९२४.९२
					२२१२३ दम्पन - अन्य प्रयोग	६,००,०००.००	६,००,०००.००	१००	०.००
					२२१२५ पर्यटनिका, छापाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	२३,५०,०००.००	९३,३४,३०५.००	५६.७८	९०,९५,६९५.००
					२२१२५ अन्य कार्यालय सेवा खर्च	३४,०५,०००.००	३०,४६,०००.००	८९.४६	३,५९,०००.००
					२२१२५ सेवा र परामर्श खर्च	९४,६०,०००.००	९४,४२,८००.००	९८.८२	९७,२००.००
					२२१२२ सूचना प्रवाही तथा सफ्टवेयर सेवा खर्च	८०,०००.००	८०,०००.००	१००	०.००
					२२१२२ कर्मचारी लातिम खर्च	४,००,०००.००	२,००,०००.००	५०	२,००,०००.००
					२२१२२ सैन्य विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	३९,३८,०००.००	२८,६२,९५०.००	९९.३२	२,७५,०५०.००
					२२१२२ उत्प्रेषण सामग्री / सेवा खर्च	३९,९५,०००.००	३२,७३,८२०.००	८२.६२	६,४९,९८०.००
					२२१२२ कार्यक्रम खर्च	४,२२,०५,९८४.००	३,९०,८०,९९४.९५	९२.६	३९,२५,२८९.०५
					२२१२२ विविध कार्यक्रम खर्च	२,८६,७०,०००.००	२,४०,९६,७०८.२०	८४.०५	४५,७३,९९८.०५
					२२१२२ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	३०,३०,०००.००	३०,२९,४९९.००	९९.९८	५०९.००
					२२१२२ क्षमता खर्च	५,००,०००.००	९,२६,०९५.००	२५.२२	३,७३,९०५.००
					२२१२२ विविध खर्च	९,३३,०५,०००.००	९,९९,३९,७९८.८९	८९.७४	९३,५५,६०२.९९
					२२१२२ सेवा सञ्चालन खर्च	९,००,०००.००	८,४२,९३९.००	९३.६६	५७,०६९.००
					२५३१५ धार्मिक तथा सांस्कृतिक संस्था सहयोग	४२,९०,०००.००	३९,९६,६३०.००	९३.९३	२,९३,३७०.००

खप्तडछात्रा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, बझाङ
कार्यालयको कोड : ८०७७०५०३३००

आय व्ययको विवरण

आ.सं. : २०७९/८० अवधि : २०७९/०८/०१-२०८०/०३/३१

आय	व्यय			
२५३१५ अन्य सस्या सहायता	५,५०,०००.००	४,८९,६०८.००	८७.५७	६,८,३९२.००
२६३३२ सशर्त अनुदान (वातु)	२३,७५,०००.००	२३,७२,९५०.००	९९.८८	२,८६०.००
२७२११ छात्रवृत्ति	४,७४,०००.००	४,७४,०००.००	१००	०.००
२७२१२ उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	५०,००,०००.००	५०,००,०००.००	१००	०.००
२७२१३ औषधीयखर्च खर्च	४२,७०,०००.००	४२,७९,३९४.००	९९.३३	२८,६८६.००
२७३१२ उपदान	८०,०००.००	०.००	०	८०,०००.००
२८१४२ घरभाडा	७,५०,०००.००	६,९७,३००.००	८४.९७	९,९२,७००.००
२८१४९ अन्य भाडा	९९,००,०००.००	९९,००,०००.००	१००	०.००
३००१० गैर आवासीय भवन निर्माणखर्च	९३,०५,९८,०७९.००	९३,७८,३५,४२०.००	९०.२८	९,२७,८२,६५८.९५
३११२१ गैर आवासीय भवन निर्माणखर्च	२,७४,००,०००.००	२,७४,५८,७७७.००	९९.८५	४९,२२३.००
३११२२ सवारी साधन	१०,००,०००.००	५०,०००.००	५	९,५०,०००.००
३११२३ मेसिनरी तथा औजार	३७,००,०००.००	३६,९९,९५०.००	९९.८८	४५०.००
३११२३ फर्निचर तथा फिक्स्चर	३६,५०,०००.००	९५,२८,४२४.००	२६.३७	२९,२९,५७६.००
३११३२ अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	३२,००,०००.००	२७,९९,८६३.००	८७.७५	४,८८,१३७.००
३११३३ कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	९,००,०००.००	९,००,०००.००	१००	०.००
३११५१ सडक तथा पुल निर्माण	९,४३,००,०००.००	९,३४,०३,०२२.००	९८.७३	८,९६,९७७.९५
३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	९४,००,०००.००	२,७५,९७४.००	२.९३	९१,२४,८२६.००
३११५४ तटबन्ध तथा बाँधनिर्माण	२८,००,०००.००	२४,९४,९५८.००	८९.२९	३,०५,०४२.००
३११५५ सिंचाइँ संरचना निर्माण	९,४३,३०,०००.००	९,३४,८६,३४५.००	९९.९९	८,४३,५५५.००
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	५०,७३,०००.००	४५,२८,५९२.००	८९.२३	५,४४,४०८.००
३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	७०,००,०००.००	५,६०,०००.००	८	९,४०,०००.००
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	५,९९,६५,०७९.००	४,६७,३९,०९५.००	८९.९३	५२,२६,०७४.००
जम्मा	४८,२९,५५,०६३.००	४४,३५,२०,०९३.९५	९२.०४	३,८४,३५,०७९.८५

श्रोत: खप्तडछात्रा गाउँपालिका Website

८.१.४. गाउँ/नगरपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण

गाउँपालिकाको क्षेत्र विस्तार भए अनुसार क्षमता अनुसारको सुविधायुक्त भवनहरू अभावको कारणले सेवा प्रवाह तथा सेवा ग्राहीहरूलाई सेवा सुविधाको वितरण तथा उपभोगमा असहज भएको देखिन्छ । खप्तडछात्रा गाउँपालिकाको हाल ७ वटा भवन रहेका छन् ६ वटा स्वास्थ्य चौकी भवन ३८ वटा विद्यालयका भवन र पालिकाको आफ्नै प्रशासकीय भवन रहेको छ । यसै गरी पशु सेवा शाखा कृषि शाखाका लागि थप छुट्टे भवन रहका छन् । हाल खप्तडछात्रा गाउँपालिका सँग भौतिक सामग्रीहरू निम्नअनुसार रहेका छन् :

तालिका नं. २.४.३ भौतिक सम्पत्ति विवरण

क्र.स.	जिन्सी वर्गीकरण सङ्केत न.	जिन्सी सामानको नाम	मौज्दात बाँकी		
			एकाइ	परिमाण	दर
१	६११२३११००३	दराज	पिस	३२	
२	६११२११०००४	पिकअप	संख्या	१	

३	६११२२२२००६	प्रोजेक्टर	पिस	१	
४	६११२२२१०४८	ग्यास सिलिण्डर	संख्या	३	
५	६११२२२२००२	ल्यापटप	पिस	२४	
६	६११२२२२०११	ट्याबलेट	पिस	२	
७	६११२२३३१४७	Drill Machine	पिस	२	
८	६११२२३७००२	Fire Extruesher	संख्या	४	
९	६११२३११०२२	स्टान्ड	संख्या	१	
१०	६११२२११०१६	संचार मोबाइल बेस सेट	संख्या	१	
११	६११२२३६११५	मकै पिघने मेसिन	संख्या		
१२	६११२२२२००३	प्रिन्टर	पिस	२०	
१३	६११२२२२००४	फोटोकपी मेशिन	पिस	२	
१४	६११२२२३१०५	Power Pack Basic	पिस	१	
१५	६११२२३३१३५	Controls Concrete Digital Test Hammer	पिस	१	
१६	६११२२३३००१	एकजाभैटर	पिस	१	
१७	६११२२३३०११	ब्रेकर	पिस	१	
१८	६११२२११०१०	सिसिटिभी रेकर्डर	पिस		
१९	६११२२२३००७	फ्रिज	पिस	६	
२०	६११२३११०३८	डाइनिड टेबुल	संख्या	२	
२१	६११२२२३०५९	सोलार सेट	संख्या	५५	
२२	६११२३११०१३	टि टेबल	संख्या	१७	
२३	६११२३११०१८	खाट पलड लोबेड	पिस	१४	
२४	६११२२२२००१	डेस्कटप कम्प्युटर	पिस	१९	
२५	६११२३११००२	कुर्चि	पिस	३५२	
२६	६११२३११०३७	बाकस	संख्या	१	
२७	६११२२११००४	डिजिटल क्यामेरा(Digital Camera)	संख्या	२	
२८	६११२२२४००६	मोबाइल	पिस	१	
२९	६११२२३७००३	Fire Blanket	संख्या	२	
३०	६११२२३५००३	Chain Saw	संख्या	१	
३१	६११२२३३१४६	Cutter Machine	पिस	१	

३२	६११२२२७०१०	स्ट्रेचर	संख्या	१	
३३	६११२२२४०२४	Networking Switch	संख्या	१	
३४	६११२२२९००१	चित्र	पिस	१	
३५	६११२२११०१३	हार्ड ड्राईभ	संख्या		
३६	६११२३११०१९	न्याक	पिस	१०	
३७	६११२२२३०१३	सोलार प्यानल	पिस	५४६	
३८	६११२२३३००४	डोजर	पिस	१	
३९	६११२२२२००५	Scanner	पिस	१	
४०	६११२३११००६	सोफासेट	पिस	१८	
४१	६११२३११०३१	अन्य फर्निचर	संख्या	१९	
४२	६११२२२७००९	फस्ट एड बक्स	संख्या	२	
४३	६११२२२१०३६	भन्याड	संख्या	१	
४४	६११२३११००५	कार्पेट	पिस	२४१	
४५	६११२३११०४२	मिटिड टेबुल	संख्या	१	
४६	६११२२२२०७१	Invasive Hemodynamic Cardiac Monitor	सेट	१	
४७	६११२२११०२६	अन्य सूचना कम्प्युटर तथा दुरसंचार सामान	संख्या		
४८	६११२२११००९	सिसिटीभी क्यामरा	पिस		
४९	६११३४१४००२	डि पि आर प्रतिवेदन(DPR Report))	पिस	२	
५०	६११२२११०१४	डिस होम सेट	संख्या	१	
५१	६११२३११०५१	Notice Board(नोटिस/सूचना बोर्ड)	पिस	१	
५२	६११२२२३००९	यु पि एस	पिस	२	
५३	६११२२३५०७०	Rotary Rescue Saw Blade	पिस	१	
५४	६११२२३३०२५	खानेपानीको पाइप	संख्या	६५६६	
५५	६११२२३३०९६	Auto Level(अटो लेभल)	पिस	१	
५६	६११२२२४०२०	पोर्ट स्वीच	संख्या	१	
५७	६११२२११०९०	Switch २४ port	पिस		
५८	६११२२२१०७८	क्यामेरा ट्रायाप	संख्या	१	
५९	६११२२२१०९९	Sanitary Napkin Disposable Machine(स्यानीटरी न्यापकिन डिसपोजल मेशिन)	पिस	७	

६०	६११२३११०३५	रोष्टम	संख्या	२	
६१	६११२१०९००१	मोटर साइकल	संख्या	१३	
६२	६११२३११०१५	बेन्च	पिस	२	
६३	६११२२२०४९	Extremal Hard Drive	संख्या	२	
६४	६११२३११०१४	कम्प्युटर टेबल	संख्या	२	
६५	६११२२२७००६	BP SET	पिस	१	
६६	६११२२२०५४	HDD(Internal Hard Drive)	संख्या	१	
६७	६११२३११००९	स्टील दराज	पिस	६	
६८	६११२३११०११	रिभल्वभिड चेयर	पिस	३७	
६९	६११२२२३०३७	इन्भरटर	संख्या	२१	
७०	६११२२२३०१०	ब्याट्री(Battery BDC)	पिस	४६	
७१	६११२१०३००७	Tiller	संख्या	३०	
७२	६११२२२७००५	Weight Machine	पिस	१	
७३	६११२३११००४	पर्दा	पिस	१५४.५	
७४	६११२२३३२१३	Vernier	सेट	१	
७५	६११२२३६१६८	AI Refrigerator	संख्या	२	
७६	६११२२११००१	टेलिभिजन	संख्या	२	
७७	६११२३११००१	टेबुल	पिस	४६	
७८	६११२२३१०४५	अन्य प्रयोगशाला उपकरण	संख्या	१	
७९	६११२२२७०४०	Ambu Bag/एम्बु व्याग	संख्या	१	
८०	६११२२३०००२	पुस्तक	पिस	३	
८१	६११२२२१०८६	सेनितरि प्याड भेन्डिड मेशिन(Sanitary Pad Vending Machine)	पिस	७	
८२	६१४११११००१	जमिन	मीटर	१८	
८३	६१११२०१००१	कार्यालय भवन	संख्या	२	
जम्मा				८३९८.५	

द.२. सेवा सुविधा संचालन र व्यवस्थापन

द.२.१. गैसस तथा अगैससको विवरण

क्र सं	संस्थाको नाम	कार्यक्रम	कार्य क्षेत्र
१	रिड नेपाल	समृद्ध खसछान्ना परियोजना र गरिमा परियोजना	शिक्षा, महिला तथा बालबालिका
२	एक्सन फोर नेपाल	समृद्ध खसछान्ना परियोजना	स्वास्थ्य
३	साईपाल विकास समाज	प्रारम्भिक तह पढाई कार्यक्रम	शिक्षा
४	आईडिएस नेपाल	बिध्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम	शिक्षा तथा स्वास्थ्य
५	MPDS डडेल्धुरा	पोषण कार्यक्रम	शिक्षा
६	पिसविन (युनडिपी)	न्यायमा पहुच कार्यक्रम	न्याय
७	मानवीय सेवामा अनेकौ प्रयास	लैंगिक सामाजिक समावेशि कार्यक्रम	महिला बाल बालिका तथा अपांग

द.३. ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

द.३.१. गाउँपालिका/नगरपालिका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू

खप्पतडछान्ना गाउँपालिकामा हाल सम्म ५६ वटा ऐन कार्यविधि र निर्देशिकाहरू बनेका छन् जुन देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

पालिकामा हाल सम्म बनेका कानुनहरू

क्र सं	शिर्षक
१	गाउँ विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७९
२	बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन कार्यविधि, २०८०
३	खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७९
४	खानेपानी योजना संचालन तथा मर्मत सम्भार व्यवस्थापन निर्देशिका २०७६
५	गाउँपालिकाको साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०८०
६	गाउँपालिकाको साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी ऐन, २०८०
७	सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना तथा संचालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७९
८	शैक्षिक अनुदान सहायकता सम्बन्धी कार्यविधि २०७९
९	सहकारी ऐन २०७५
१०	विपद् व्यवस्थापन तथा सामाजिक सुरक्षा राहात कोष सम्बन्धी कार्यविधि २०७५

११	मेलमिलाप केन्द्र सचालन कार्यविधि २०८०
१२	व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण सम्बन्धी कार्यविधि २०७५
१३	बालविकास केन्द्रका सहयोगी सहजकर्ता नियुक्ती सम्बन्धी कार्यविधि २०७९
१४	टोल विकास सस्था गठन तथा परिचालन कार्यविधि २०७९
१५	जे.सि.वि सचालन कार्यविधि २०७५
१६	गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५
१७	सार्वजनिक खरिद नियमावली २०७८
१८	स्थानीय तहमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि २०७५
१९	एक शिक्षण सस्था एक उधम कार्यक्रम २०७९
२०	स्थानीय उर्जा विकास सम्बन्धी निर्देशिका २०७५
२१	आपतकालिन कार्यसचालन केन्द्र कार्य सचालन कार्यविधि २०७९
२२	आर्थिक ऐन २०८०
२३	शिक्षा ऐन
२४	खेलकुद विकास ऐन २०७९
२५	जलस्रोत नियमावली २०७९
२६	जलस्रोत ऐन २०७९
२७	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति
२८	खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन निर्देशिका
२९	कृषि व्यवसाय प्रवर्धन ऐन २०७८
३०	सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन सम्बन्धि कार्यविधि २०७८
३१	भवन निर्माण तथा नक्सापास परामर्श सेवाकार्य विधि २०७८
३२	बाल गृह सञ्चालन कार्यविधि २०७८
३३	स्थानीयतहमा वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०७८
३४	बालबालिकाको अधिकार व्यवस्थित गर्ने ऐन २०७८
३५	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि २०७८
३६	फोहोरमैला व्यवस्थापन नियमावलि २०७८
३७	आर्थिक ऐन २०७८
३८	न्यायिक समिति (कार्यविधि सम्बन्धि) ऐन
३९	स्थानीय तहको विनियोजन ऐन २०७६

४०	गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको कानून, २०७४
४१	खसडछान्ना गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७४
४२	स्थानिय राजपत्र प्रकाशन कार्यविधि २०७४
४३	खसडछान्ना गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन
४४	खसडछान्ना गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि ऐन
४५	खसडछान्ना गाउँपालिकाको निर्णय वा आदेश कार्यविधि
४६	खसडछान्ना गाउँपालिकाको गाउँसभा बैठक संचालन कार्यविधि
४७	खसडछान्ना गाउँपालिकाको कार्यसम्पादन नियमावली
४८	खसडछान्ना गाउँपालिकाको कार्यविभाजन नियमावली
४९	खसडछान्ना गाउँपालिकाको कार्यपालिका बैठक संचालन
५०	घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि
५१	खसडछान्ना गा पा को स्थानीय सरकारबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका २०७४
५२	उपभोक्ता समिति गठन परिचाल तथा व्यवस्थापन कार्यविधि
५३	स्थानिय राजपत्र प्रकाशन कार्यविधि २०७४
५४	खसडछान्ना गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन

८.३.२. विगत वर्षको प्रमुख आयोजना/कार्यक्रम तथा कार्यसम्पादनको अवस्था

प्रमुख क्रियाकलाप/कार्यक्रम	बजेट रु.	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति
(क) आर्थिक विकास				
कृषि पशु : फलफूलका बीटबिरुवा, बीउबिजन वितरण, नुनमा अनुदान, औषधी र अन्य सामग्री व्यवस्थापन	८८ लाख १० हजार	बटा	३५	३५
उद्योग : आफ्नो निर्माण, भाडी निर्माण, कुटानी पिसानी मिल, काजगो उद्योग	८ लाख	बटा	७	७
पर्यटन : पर्यटकीय मन्दिर निर्माण	३६ लाख ५० हजार	बटा	४	४
सहकारी : सहकारी व्यवस्थापनमा अनुदान	६ लाख	बटा	७	७
(ख) सामाजिक विकास				
शिक्षा : भवन/शीचालय निर्माण, घेरवार, अतिरिक्त क्रियाकलाप	१ करोड ९५ लाख ९४ हजार	बटा	५१	४९
स्वास्थ्य : औषधि खरिद, कार्यक्रम संचालन व्यवस्थापन	१ करोड ६४ ४१ हजार	बटा	३१	३०
खानेपानी : खानेपानी निर्माण	५३ लाख ४० हजार	बटा	३६	३५
संस्कृति प्रवर्द्धन : मन्दिर मर्मत सुधार, संरक्षण, निर्माण	४६ लाख १० हजार	बटा	३५	३०
खेलकुद तथा मनोरञ्जन : सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजना, खेल प्रतियोगिता	२ लाख	बटा	१	१
नैतिक तथा समाजिक : महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, दलित समावेशीकरण	२४ लाख ४० हजार	बटा	१६	१६

प्रमुख क्रियाकलाप/कार्यक्रम	बजेट रु.	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति
(ग) पूर्वाधार विकास				
सडक, पुल तथा : स्थानीय सडक निर्माण, मोरेटी वाटी निर्माण, खमेल तथा सुधार	१ करोड ३९ लाख ५० हजार	बटा	६०	६०
सिंचाई : सिंचाई कुला, नहर निर्माण तथा सुधार	१ करोड ३९ लाख ३० हजार	बटा	६०	५९
भवन तथा सहरी विकास : घरबार,शौचालय निर्माण, सामुदायिक भवन निर्माण, क्रिया घर,सम्पुरक अनुदान	२ करोड २० लाख	बटा	९	८
ऊर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत : जनेटर खरिद	६ लाख	बटा	५	४
(घ) बातावरण तथा बिपद व्यवस्थापन				
वन तथा भू-संरक्षण : वृक्षारोपण तटबन्धन	१ करोड २६ लाख १० हजार	बटा	१९	१९
फोहरमैला तथा ढुल व्यवस्थापन : दलित बस्ती ढुल निकास, कलबड निर्माण				
बिपद व्यवस्थापन : भैपरी सहायता	२ करोड ८६ लाख ४३ हजार	बटा	९	९
अन्य	१४ करोड ९१ लाख ९३ हजार ६३		३७७	३६५

प्रमुख क्रियाकलाप/कार्यक्रम	बजेट रु. (हजारमा)	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति
सशर्त अनुदान				
शिक्षा शाखा : शिक्षक तलम भत्ता, प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम, पाठ्यपुस्तक अनुदान, शिक्षण सिकाई, राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम भवन निर्माण अनुदान, व्यवस्थापन अनुदान लक्षित विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति वितरण आदि	१६ करोड ६ लाख ७३ हजार	बटा	४४	४४
स्वास्थ्य शाखा : प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा, स्वास्थ्य शिक्षा सञ्चार सचेतना कार्यक्रम, एकीकृत स्वास्थ्य कार्यक्रम, शयरीग नियन्त्रण कार्यक्रम	३ करोड २९ लाख	बटा	२५	२५
कृषि तथा पशु सेवा विकास शाखा : अगुवा कृषकहरुलाई हाते टेक्टर, पकेट विकास कार्यक्रम, किसान सुचिकरण, बीट विरुवा जस्ता कृषि सामग्री तथा विभिन्न विडबिजन वितरण : कृतिम गर्भधारणका कार्यक्रम सञ्चालन, मासु मिसन कार्यक्रम, सुत्केरी, नियमित पशु उपचार कार्यक्रम ।	१ करोड ३० लाख	बटा	१५	१५

प्रमुख क्रियाकलाप/कार्यक्रम	बजेट रु. (हजारमा)	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति
सशर्त अनुदान				
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	५८ हजार	बटा	१	१
खेलकुद	११ लाख	बटा	४	४
अन्य	४४ लाख ३६ सय			
जम्मा	२३ करोड ६४ लाख ७६ हजार ६ सय		१२४	१२०

प्रमुख क्रियाकलाप/कार्यक्रम	बजेट रु. (हजारमा)	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति
सशर्त अनुदान				
राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पन्जिकरण शाखा	९ लाख ४२ हजार	बटा	७	७
युवा तथा खेलकुद	११ लाख	बटा	४	३
झोलुगे पुल कार्यक्रम	२५ लाख	बटा	१	१
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	१ करोड ३५ लाख	बटा	१३	१०
बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम	१७ लाख	बटा	४	४
लघु उद्यम विकास	३५ लाख	बटा	४	४
सुरक्षित नागरीक आवास (९,३ घर)	११ लाख	बटा	१	१
भवन निर्माण	१ करोड १० लाख	बटा	१	१

द.३.३. गाउँपालिका/नगरपालिकाले संचालन गरेका प्रमुख कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू
खसडछान्ना गाउँपालिकाबाट सञ्चालित विषयगतका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू

- आर्थिक विकास
- सामाजिक विकास
- पूर्वाधार विकास
- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन
- वडा स्तरबाट सञ्चालन हुने स्थानीय गौरवका आयोजनाहरू
- बहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम
- राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पन्जिकरण कार्यक्रम
- स्थानीय पूर्वाधार विकास कार्यक्रम र गरिवि निवारणका लागी उद्यु उद्योग विकास कार्यक्रम

९. परिच्छेद- ९: गाउँपालिकाका अवसर, चुनौती र समस्याहरू

९.१. अवसर र चुनौती

यस गाउँपालिकाको मुख्य सम्भावना र अवसर भनेको कृषि र पशुपालन नै हो । प्रशस्त सिचाई सुविधा र चर चरनका लागि जङ्गल भएको र बिस्तारै यातायातको सुविधा बढ्दै गइरहेको अवस्थामा कृषि र अन्य प्रकारका बजारको सम्भावना भएको साथै कृषि पेसामा संलग्न मानिसहरू पर्याप्त भएको हुँदा यस गाउँपालिकामा मौसमी र बेमौसमी तरकारी खेती तथा पशुपालनको प्रबल सम्भावना र अवसरहरू रहेका छन् । हाल भइरहेको निर्वाहमुखी तरकारी खेती र पशुपालनलाई व्यवसायमूलक बनाउन सकेको खण्डमा यहाँका मानिसहरूको जीवनस्तर उकास्न धेरै समय पर्खनु पर्दैन । हाल बजारको बढ्दो विषादीयुक्त तरकारीले मानिसहरूको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पुऱ्याइरहेको छ । मानिसहरू केही बढी मूल्य तिरेर भए पनि प्राङ्गारिक वा अर्ग्यानिक मलद्वारा उत्पादित वस्तुहरूको खोजीमा छन्, जसका लागि भरपर्दो अर्ग्यानिक वस्तु उत्पादक कृषक समूह वा संस्थाहरू यसमा लाग्नु जरुरी देखिन्छ । कृषि र पशुपालन गर्ने कार्यलाई महत्त्व दिन सकिन्छ । खसडको पहुँच मार्गमा पर्नु, यस गाउँपालिकाको लागि अवसर हो स्थानीय पर्यटन विकास गुरु योजना तयार गरी स्थानीय समुदायलाई पर्यटकीय वास स्थल तथा होमस्टे सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गर्न सके पालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो टेवा पुग्ने देखिन्छ । यसको लागि पर्यटन पूर्वाधार विकास गर्न निजी क्षेत्रलाई समेत प्रोत्साहन गर्दै पर्यटन बोर्ड र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी खसड जाने पदमार्गको स्तरोन्नति गर्न सकिन्छ ।

तालिका नंं ९.१.१ गाउँपालिकाका मुद्दा, अवसर र चुनौती

क्र.स.	विषयगत क्षेत्रहरू	मुख्य समस्या/मुद्दाहरू	अवसरहरू	चुनौतीहरू
१ आर्थिक विकास				
१.१	कृषि	- कृषकहरूमा उन्नत कृषि प्रविधिबारे ज्ञान, सीप र चेतनाको कमि - आवश्यक समयमा उन्नत विउ विजन उपलब्ध नहुनु - नयाँ कृषि प्रविधिमा कृषकको पहुँचमा कमि - सिँचाईको कमि - परम्परागत खेती प्रणाली - कृषि प्रसार सेवा र सामग्रीहरूको कमि	- पानीका श्रोतहरू र उर्वर जमिनको उपलब्धता, - कृषि क्षेत्रमा प्रयाप्त जनशक्तिको उपलब्धता, - कृषि क्षेत्रको विकासमा विभिन्न संघ संस्था एवं स्थानीय निकायहरूको जोड एवं लगानीमा वृद्धि	- कृषिमा एकिकृत अनुदान नीतिको अभावको कारण कृषिमा व्यवसायिकीकरण गर्न कठिन, - बजारमा प्रतिस्पर्धाको सामना गर्नु परिरहेको अवस्था

		• कृषि तथा पशुजन्य उपजको संकलन केन्द्रको अभाव		
१.२	गैर कृषिमा आधारित (सीप तथा रोजगारी)	• सहकारी सम्बन्धि ज्ञानको अभाव • कृषि सम्बन्धि दक्ष जनशक्तिको अभाव • बेरोजगारी, घरेलु उद्योगको स्थापना हुन नसक्नु • परम्परागत सीपको (आरन मिस्त्री, डोका डालो बनाउने आदी) स्तर वृद्धि हुन नसक्नु	• युवा स्वः रोजगार कोषको कार्यान्वयन • कच्चा पदार्थको उपलब्धता • संघ संस्थाहरुको क्रियाशिलता • सडक सञ्जाल जोडिएको बजार भएका	• कृषिको व्यवसायीकरण हुन नसक्नु,

१.३	वन तथा वातावरण	- नीतिगत पारदर्शिता एवं कार्यान्वयको अभाव - वन क्षेत्रको अतिक्रमण - चेतना अभाव - छाडा चरीचरन - वृक्षारोपण अभाव - अनियन्त्रित वन फडानी - वातावरण संरक्षणका क्रियाकलापहरुको कमि - वृक्षारोपण, भुक्षय, आगलागी - वनपैदावरहरुको अनियन्त्रीत सङ्कलन	- वन संरक्षणका लागि राष्ट्रिय नीति निर्माण - वन विकास कार्यक्रम प्रति संघसंस्था तथा स्थानीय निकायहरुको क्रियाशिलता - सामुदायिक वनको अभ्यास	तीव्र वन विनासका कारण वातावरणीय असन्तुलन र जलवायू परिवर्तनको समस्या
२ सामाजिक विकास				
२.१	शिक्षा	- अशिक्षा र अज्ञानता - विद्यालयमा प्रर्याप्त विषयगत शिक्षकको कमी - विद्यालयमा अभिभावकको अनुगमन नहुनु - व्यवस्थीत कक्षाकोठा, फर्निचर स्वच्छ खानेपानी तथा शौचालयको कमी - पूर्ण बाल मैत्री विद्यालय नभएको अवस्था, - श्रोतको अप्रर्याप्तता	- विद्यालय सुधार कार्यक्रम - शिक्षाको नितिमा अनुगमन सयन्त्रको व्यवस्था - बालमैत्री स्थानीय शासन - शिक्षाक्षेत्रमा लगानी वृद्धि	गुणस्तरिय शिक्षाको अभावका कारण बेरोजगारी वृद्धि हुनु
		शिक्षक नीति कार्यान्वयनमा राजनीतिक हस्तक्षेप		

२.२	स्वास्थ्य	• जनसंख्याको आधारमा प्रयाप्त स्वास्थ्य सुविधाको कमी • पानीजन्य रोगहरुको समस्या • प्रसुति गृहमा उपकरणको कमी • गुणस्तरिय र पर्याप्त औषधी र सामग्रीहरुको अभाव • दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको अभाव • स्वास्थ्य सामग्रीहरुको अभाव • एम्बुलेन्स स्ट्रेचरको अभाव	• स्वास्थ्य संग काम गर्ने संघ संस्थाहरुको सहयोगमा प्रसुति गृहमा उपकरणको व्यवस्थागर्न सकिने • गुणस्तरिय र पर्याप्त औषधी र सामग्रीहरुको लागि जन स्वास्थ्य कार्यालय संग समन्वय गर्न सकिने • दक्ष स्वास्थ्य कर्मी थप्न सकिने • स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थाहरुको लगानीमा वृद्धि	• ग्रामीण क्षेत्रमा गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको कमीका कारण जनताको स्वास्थ्य अवस्था कमजोर रहेको
२.३	दलित, महिला, अपाङ्ग, असहाय, वृद्ध	• जातीय तथा लैङ्गिक विभेद • स्थानीय सीप प्रवर्द्धनमा अभाव • लक्षित वर्गको क्षमता विकासको अभाव • प्रजनन् स्वास्थ्य तथा पाठेघर खस्ने समस्या • फरक क्षमता (अपाङ्ग), असहाय र वृद्ध लक्षित कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको कमी • लक्षित समुदायका लागि सामुदायिक पूर्वाधारको कमी	• लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति • सामाजिक सुरक्षा नीति, • स्थानीयस्तरमा विभिन्न संघसंस्थाहरु लैङ्गिक समानताका लागि कार्यरत रहेको,	• लैङ्गिक असमानतामा वृद्धि भएको, • अपाङ्ग, वृद्धा र असाह्यहरुको सार्वजनिक सेवाको पहुँचमा कमी

२.४	बाल बालिका	• बालमैत्री सुशासन कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको कमी • बालविवाह कायमै रहेको अवस्था • ठोस बालबालिका केन्द्रित योजना नभएको • बाल विकास कोषको स्थापना नभएको	• बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति • सरकारको बालबालिकाको स्पष्ट नीति भएको, • विभिन्न संघ संस्थाले बालबालिकाको क्षेत्रमा चासो राख्ने गरेको,	• बाल अधिकारको सुनिश्चिततामा कमी हुनु,
२.५	सामुदायिक पूर्वाधार	• भण्डारणका लागि कोल्ड स्टोर गोदाम घरको अभाव • विद्यालय भवनहरूको अवस्था जीर्ण रहेको • सार्वजनिक शौचालयको कमी • सामुदायिक भवनको कमी • नपामा कृषि, पशु र प्रहरी चौकीको अभाव • श्रोतको अपर्याप्तता • सामुदायिक भवनहरूको संरक्षण र दीगो व्यवस्थापन • पहुँचको कमी र सरोकारवाला निकायको हेलचेक्र्याई पन	• दातृ निकायहरूको ग्रामीण क्षेत्रमा काम गर्ने चासो बढिरहेको अवस्था • शिक्षा क्षेत्रमा लगानी गर्ने निकायहरूको बढ्दो क्रम • गापामा सेवा केन्द्रहरूको विस्तार •	• ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका सम्भावनाहरूको बाह्य क्षेत्रमा पर्याप्त पहुँच नहुनु,
३ जलस्रोत विकास तथा विद्युतिकरण				

३.१	जलश्रोत विकास	• खानेपानीको अभाव • सिंचाईको कमी • सरसफाई सम्बन्धी क्रियाकलापहरूको कमी • बजार क्षेत्रमा ढल निकासको समस्या	• पानीका श्रोतहरूको उपलब्धता •	• वातावरणीय र सरसफाइको कमजोर अवस्थाका कारण जनताको जीवन कष्टकर बन्दै जानु,
३.२	विद्युत	• पालिकाको केही स्थानहरूमा विद्युतीय सेवा नभएको	नविकरणीय उर्जा बिस्तारमा (अनुदान नीति)	वन विनास, जलवायु परिवर्तनका कारण जनताको जीवन कष्टकर बन्दै जानु,
३.३	सूचना एवं संचार	• नेपाल टेलिकमको फोन सुविधाको प्रयास विस्तार नहुनु • राष्ट्रिय पत्रपत्रिकाहरूमा पहुँचको कमी • टेलिफोन टावरको समस्या	• नेपाल टेलिकमको सेवा विस्तारका लागि पहल भई रहेको, • अन्य नीजि क्षेत्रका कम्पनीहरू पनि सेवा बिस्तारको क्रममा रहेका	• भरपर्दो सूचना प्राविधिमा ग्रामीण जनताको पहुँच वृद्धि हुन नसक्नु,
४ यातायात पुर्वाधार				
४.१	सडक	• नगरपालिकामा ग्रामीण कृषि सडक निर्माण पर्याप्त मात्रामा नभएको • विविन्न वस्ती र वडा जोड्ने पुलको समस्या	• सरकारी तथा अन्य दातृ निकायहरूको लगानीका लागि प्राथमिकता क्षेत्र • स्थानीय श्रोत र साधनहरूको उपयोग गर्न सकिने,	• ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका सम्भावनाहरूको बाह्य क्षेत्रमा पर्याप्त पहुँच नहुनु,
५ सुशासन र अन्य				

५.१	सुशासन	• नगरपालिकामा अनुगमन सञ्जाल कमजोर भएको • नगरपालिकामा उपभोक्ता समितिलाई तालिम नहुनु • विभिन्न संघसंस्थाहरूको आ-आफ्नो नीति र कार्यशैली • लक्षित समुदायको योजना छनौट तथा कार्यान्वयन प्रक्रियामा पहुँचको अभाव • नगरपालिकामा क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूको कमी • नगरपालिकाको नागरिक वडापत्र अनुरूप प्रभावकारी कार्यान्वयन नहुनु	• आवधिक योजना बनिरहेको अवस्था • विभिन्न संघ संस्थाहरू स्थानीयस्तरमा सुशासन अभिवृद्धिका लागि कार्यरत रहेका, •	
-----	--------	---	--	--

९.२. जोखिम पक्ष र यसको पूर्वानुमान

नगर विकास क्रममा जोखिम रहने भएकाले त्यसको पूर्वानुमान तलको प्रस्तुत गरिएकोछ ।

जोखिम पक्ष	पूर्वानुमान
वर्तमान अवस्थामा जन निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरूको विकासका प्रत्येक पक्ष र सम्बैधानिक व्यवस्थाका जानकारी र क्षमता नभएका कारण कार्यान्वयनमा कठिनाई आउन सक्ने ।	निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरूको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ र वडा तह देखी नै सहभागितात्मक रूपले योजना तर्जुमा भएकाले यस योजनाले यस क्षेत्रको भौगोलिक आवश्यकता र साझा प्रतिबद्धताको दस्तावेजका रूपमा ग्रहण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
पालिकाको विकासको क्रममा सबै सरोकारवाला निकायहरूको नियमित सहभागिता हुन नसकेका कारण कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा जटिलता देखिन सक्ने ।	पालिका विकासको मार्ग निर्देशन प्रति विकास साझेदार तथा अन्य सरोकारवालाहरू प्रतिबद्ध भएका हुनेछन् ।

स्रोत र साधनहरूको सीमितता र बजेटको आकार बिच तालमेल मिलाउन कठिनाई उत्पन्न हुन सक्ने ।	सङ्घीय र प्रदेश सरकार तथा विकास साझेदार सङ्घ संस्थाहरूको समन्वय र सहकार्य प्रभावकारी हुनुका साथै लगानीमा समेत वृद्धि भएको हुनेछ ।
मौसमको प्रतिकूलता तथा विपद्का कारण योजनाको यथोचित कार्यान्वयनमा असहजता आउन सक्ने ।	पूर्व तयारी प्रभावकारी भई मौसम जन्य तथा विपद्को प्रभावको न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।
नगर विकास क्रममा सरोकारवालाहरू बिच सहमति र सहकार्य गर्नमा कठिनाई आउन सक्ने ।	नगर विकासका सबै सरोकारवाला निकायहरू योजनाहरू कार्यान्वयनका लागि आ—आफना तहबाट प्रतिबद्ध भएका हुनेछन् ।
जन सङ्ख्या वृद्धि र जलवायु परिवर्तनको असरले उत्पादन क्षेत्रमा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्ने ।	जन सङ्ख्या वृद्धि तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनीकरण गर्न संस्थागत तथा स्थानीय स्तरबाट पर्याप्त पहलहरू भएको हुनेछ ।

९.३. पालिका विकासका सिद्धान्तहरू

कृषि पकेट क्षेत्रहरूको घोषणा: यहाँका बासिन्दाहरूको मुख्य पेसा नै कृषि भएकाले सम्पूर्ण क्षेत्रको माटो परीक्षण गरी कृषिको पकेट क्षेत्र घोषणा र परम्परागत कृषि प्रणालीलाई कृषिलाई आधुनिकीकरण गर्दै व्यावसायिकता तर्फ उन्मुख गराउँदै जाने ।

जनसहभागिता : कुनै पनि विकासका कार्यक्रमहरू पालिकावासीको हकहितका लागि हुने भएकाले पालिकावासीको खास समस्या तथा आवश्यकता बुझ्न पालिकावासीलाई नै संलग्न गराउँदै पालिकावासीहरूकै सक्रियतामा पालिका विकासका योजना तर्जुमा गर्ने ।

स्रोतहरूको पहिचान: पालिकाको दिगो विकासका साथै पालिकालाई दीर्घकालीन रूपमा आत्मनिर्भर बनाउन प्राकृतिक श्रोतको अधिकतम प्रयोग गर्ने र स्थानीय रूपमा भएका श्रोत, सीप तथा साधनको बढी उपयोगले मात्र पालिकाको दिगो विकास सम्भव हुने हुँदा स्थानीय स्तर मै भएका श्रोतहरूको अधिकतम प्रयोग गर्ने ।

नीति तथा कार्यक्रमहरू : साझेदारी विकास तथा सिनर्जी असरका लागि पालिका परिषद् नीति तथा कार्यक्रमहरू र बजेट अनुमोदित कार्यक्रमहरूलाई मात्र पालिका स्तरमा कार्यरत सरकारी तथा गैर सरकारी सङ्घ संस्थाहरूले कार्यान्वयन गर्ने नीति लिनु पर्ने । कुनै पनि विकासको परिणाम आर्थिक गतिविधिमा झल्किने हुँदा आर्थिक विकासलाई टेवा पुग्ने खालका कार्यक्रमहरूमा बढी जोड दिँदै पिछडिएका तथा उपेक्षित समुदायका बासिन्दाहरूको विकासका लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने, समुदायमा आधारित टोल विकास संस्थाहरूलाई विकासमा दायित्व बोध गराउने र स्थानीय तहबाट प्रदान गरिने सेवा र सुविधाहरूमा सबैको सरल पहुँच पुऱ्याउन विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । साथै पालिका विकासमा निजी क्षेत्रलाई समेत समावेश गर्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने ।

स्वच्छ निष्पक्ष जनमुखी प्रशासन : जनतालाई बोध हुने गरी प्रशासनलाई जनमुखी बनाउन विभिन्न किसिमका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै, सिंहदरबारको अधिकारहरू साँच्चिकै गाउँ मै आएको विश्वास दिलाउने ।

समतामूलक समावेशी विकास : समावेशी विकासमा यस अवधारणालाई आत्मसाथ गरी विकास प्रक्रियालाई अधिकारमुखी तथा सामाजिक न्यायको सिद्धान्त अनुकूल बनाउँदै पालिका भित्र पिछडिएका वर्ग, दलित, आदिवासी, जनजाति, महिला, बालबालिका तथा भिन्न क्षमता भएकाहरूको विकासको मूल प्रवाहीकरणका लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने ।

लगानी कर्ता स्वागत नीति अवलम्बन: गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच र लक्ष्य पछ्याउन विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी पालिका विकासका लक्ष्यहरू पुरा गर्न गाउँपालिकामा नीति अवलम्बन गरी विकासका गतिविधिहरूलाई जन समक्ष पुऱ्याउनु पर्ने ।

सुशासन र जबाफदेहिता: गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा नागरिक वडा पत्र, सार्वजनिक सुनुवाइ, सार्वजनिक परीक्षण र सामाजिक लेखा परीक्षणलाई सुशासनको मूल आधार बनाई अगाडि बढ्ने नीति अवलम्बन गर्नु पर्ने ।

नतिजा मूलक योजना तथा अनुगमन पद्धती: गाउँपालिकाका कार्यक्रम बजेटका सूचकको आधारमा तर्जुमा गरी आवधिक योजना बनाई यसैको आधारमा विकासका गतिविधिहरूलाई अगाडि बढाउने नीति अवलम्बन गर्नु पर्ने । पूर्वाधार विकासको प्रभाव र असरलाई पूर्व अनुमान र परीक्षण नीति अवलम्बन गरी भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्दा पालिकाका प्राथमिकता तथा उत्पादनलाई टेवा पुग्ने खालका संरचनालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

अनुसूचीहरू

१. वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्न तथ्याङ्क संकलन फारमहरू

गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि २०७५ (पहिलो संसोधन २०७८) बमोजिम

२. कार्यपालिका पदाधिकारीको विवरण

गाउँ कार्यपालिका पदाधिकारी			
क्र सं	नाम	पद	सम्पर्क नं
१	उत्तम बहादुर रोकाया	अध्यक्ष	९८६८४१०७३८
२	विष्णु कुमार थापा	उपाध्यक्ष	९८६३३०४६७०
३	देविभक्त जोशी	वडाध्यक्ष वार्ड नं १	९८४८९५२४६७
४	ज्योती बोगटी	वडाध्यक्ष वार्ड नं २	९८६५५७५७१
५	गौरी कुमारी अधिकारी रावल	वडाध्यक्ष वार्ड नं ३	९८४८६११४७४
६	इश्वर बहादुर रोकाया	वडाध्यक्ष वार्ड नं ४	९८६४७७१०६७
७	राम बहादुर सिंह	वडाध्यक्ष वार्ड नं ५	९८४१५०५०४४
८	तेज बहादुर खड्का	वडाध्यक्ष वार्ड नं ६	९८६४७०८५५१
९	रमानन्द जोशी	वडाध्यक्ष वार्ड नं ७	९८४८६७०५८६
१०	लक्ष्मी सार्की	कार्यपालिका सदस्य	९८४०८५८१७०
११	मना देवी खड्का	कार्यपालिका सदस्य	९८४७४७४३३४
१२	बुलु देवी आग्री	कार्यपालिका सदस्य	९७४६२४११२५
१३	शर्मिला देवी रोकाया	कार्यपालिका सदस्य	९८४३९५६१८९
१४	प्रकास सुनार	कार्यपालिका सदस्य	९८६९०३३१६६
१५	जोगी सार्की	कार्यपालिका सदस्य	९८४७५१७२७६
१६	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	सदस्य सचिव	

३. पालिकासभा पदाधिकारीको विवरण

गाउँ सभाका सदस्यको नामावली				
क्र सं	नाम	पद	वार्ड नं	सम्पर्क नं
१	उत्तम बहादुर रोकाया	अध्यक्ष		९८६८४१०७३८
२	विष्णु कुमार थापा	उपाध्यक्ष		९८६३३०४६७०

३	देविभक्त जोशी	वडाध्यक्ष	१	९८४८९५२४६७
४	ज्योती बोगटी	वडाध्यक्ष	२	९८६५५७५७१
५	गौरी कुमारी अधिकारी रावल	वडाध्यक्ष	३	९८४८६११४७४
६	इश्वर बहादुर रोकाया	वडाध्यक्ष	४	९८६४७७०६७
७	राम बहादुर सिंह	वडाध्यक्ष	५	९८४१५०५०४४
८	तेज बहादुर खड्का	वडाध्यक्ष	६	९८६४७०८५५१
९	रमानन्द जोशी	वडाध्यक्ष	७	९८४८६७०५८६
१०	मना देवी खड्का	कार्यपालिका सदस्य	६	९८४७४७४३३४
११	लक्ष्मी सार्की	कार्यपालिका सदस्य	१	९८४०८५८१७०
१२	बुलु देवी आग्री	कार्यपालिका सदस्य	६	९७४६२४११२५
१३	शर्मिला देवी रोकाया	कार्यपालिका सदस्य		९८४३९५६१८९
१४	प्रकास सुनार	कार्यपालिका सदस्य		९८६९०३३१६६
१५	जोगी सार्की	कार्यपालिका सदस्य		९८४७५१७२७६
१६	भङ्गत बहादुर भण्डारी	खुला वडा सदस्य	१	
१७	दिनेश कसमार खाति	खुला वडा सदस्य	१	
१८	खडक राज जोशि	खुला वडा सदस्य	२	
१९	तिर्थ बहादुर थापा	खुला वडा सदस्य	२	
२०	डम्बर बहादुर रायल	खुला वडा सदस्य	३	
२१	टोप बहादुर खडका	खुला वडा सदस्य	३	
२२	वर्क बहादुर रोकाया	खुला वडा सदस्य	४	
२३	समसेर रोकाया	खुला वडा सदस्य	४	
२४	केशव बिष्ट	खुला वडा सदस्य	५	
२५	बसन्त आग्री	खुला वडा सदस्य	५	
२६	गोर्ख खडका	खुला वडा सदस्य	६	
२७	दिपक बहादुर थापा	खुला वडा सदस्य	६	
२८	कुम्भ आहादुर रोकाया	खुला वडा सदस्य	७	
२९	गोबिन्द बाँहरा	खुला वडा सदस्य	७	
३०	गोला दर्वि जेठारा	महिला सदस्य	१	
३१	चन्द देवि रोकाया	महिला सदस्य	२	

३२	तुलसी कुमारी जोशी	महिला सदस्य	३	
३३	अनिता देवि सिंह	महिला सदस्य	५	
३४	निर्मला देवि रोकाया	महिला सदस्य	७	
३५	किसन कला दमाई	दलित महिला सदस्य	२	
३६	सरिता सुनार	दलित महिला सदस्य	३	
३७	शारदा सार्की	दलित महिला सदस्य	४	
३८	कविता सार्की	दलित महिला सदस्य	५	
३९	धनु देवि आग्नी	दलित महिला सदस्य	७	

४. गाउँपालिकाबाट वस्तुस्थिती विवरणका लागि छानिएका कार्यदलका सदस्यहरूको विवरण

क्र.सं.	पदाधिकारिको नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	अध्यक्ष	सल्लाहकार	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
२	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	सल्लाहकार	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
३	सुचना प्रविधि अधिकृत	संयोजक	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
४	शाखा अधिकृत	सदस्य	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
५	सि.अ.हे.ब अधिकृत	सदस्य	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
६	रोजगार संयोजक	सदस्य	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
७	इन्जिनियर	सदस्य	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
८	प्राविधिक सहायक	सदस्य	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	
९	नायब सुब्बा	सदस्य	खप्तडछत्रा गाउँपालिका	

५. सेवा प्रदायक सरकारी कार्यालयहरू तथा प्रमुखहरूको सम्पर्क विवरण

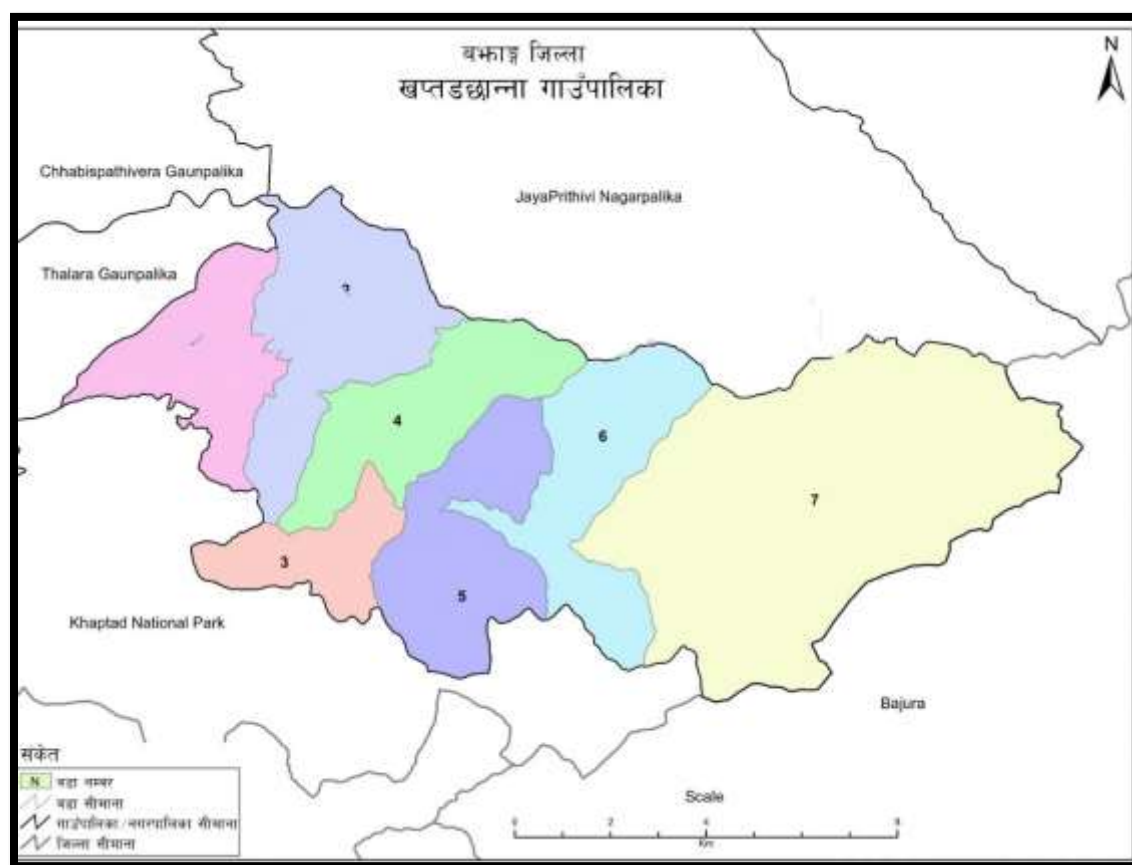
६. गैर सरकारी संघ/संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण

क्र सं	संघ संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं	कैफियत

७. वित्तीय संघ/संस्थाहरुको सम्पर्क विवरण

क्र सं	वित्तीय संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं	कैफियत

८. गाउँ तथा नगरपालिकाको वडा सिमाना सहितको नक्शा

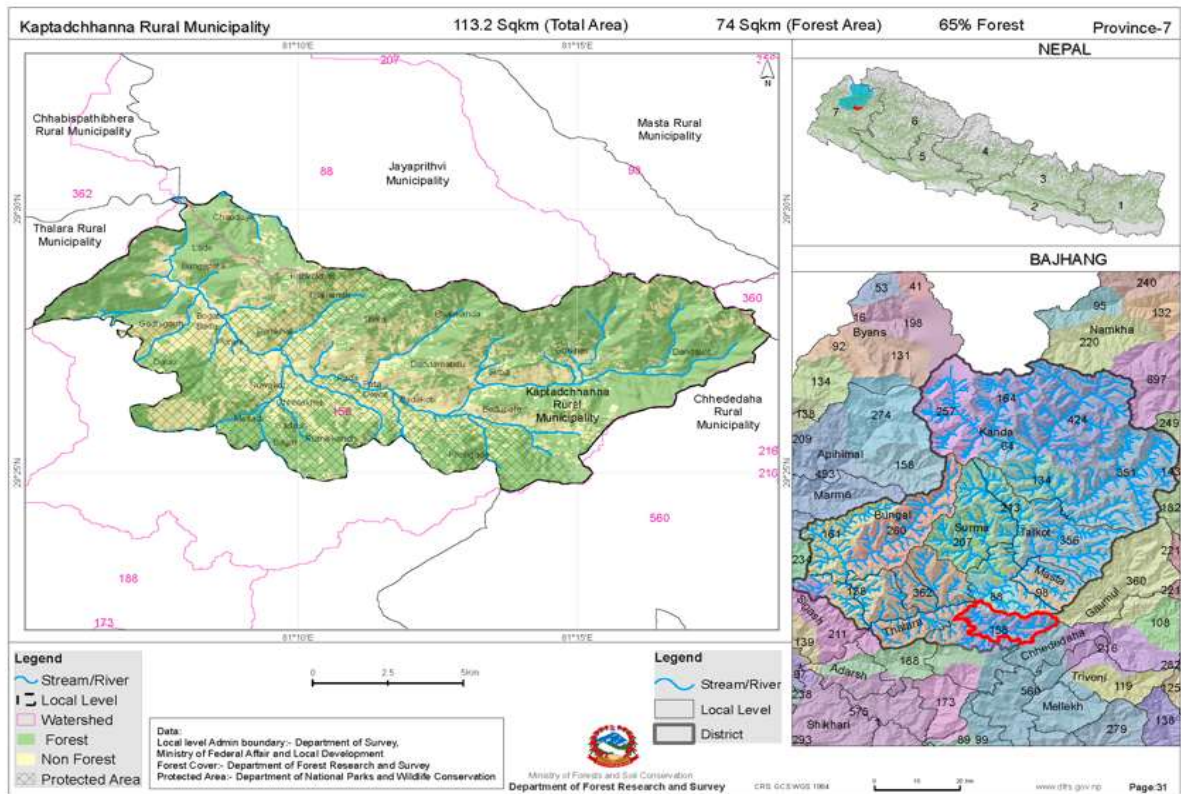

९. चालू आ.व. (२०८०/०८१)को बजेट विवरण

स्रोत	आम्दानी रु.	विनियोजित रु.	कैफियत
वित्तीय समानीकरण (नेपाल सरकार)	९ करोड ८१ लाख	९ करोड ८१ लाख	
राजस्व बाँडफाँड सघ	७ करोड ७९ लाख ८५ हजार ९ सय मात्र	७ करोड ७९ लाख ८५ हजार ९ सय मात्र	
वित्तीय समानीकरण (प्रदेश सरकार)	८३ लाख ९१ हजार	८३ लाख ९१ हजार	
राजस्व बाँडफाँड (प्रदेश सरकार)	१२ लाख ८७ हजार	१२ लाख ८७ हजार	
सशर्त अनुदान (नेपाल सरकार) शिक्षा (विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम) स्वास्थ्य (प्राथमिक स्वास्थ्य तथा एकीकृत स्वास्थ्य) कृषि तथा पशु सेवा भौलङ्गे पुल बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम लघु उद्यम विकास कार्यक्रम प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पन्जिकरण अन्य (खेलकूद, वन,पर्यटन,उर्जा,लैंगिक समानता, वातावरण, समाज कल्याण)	२१ करोड २० लाख	२१ करोड २० लाख	
कुल जम्मा	३९ करोड ७७ लाख ६३ हजार ९ सय	३९ करोड ७७ लाख ६३ हजार ९ सय	

१०. वस्तुस्थिती विवरणका लागि छानिएका तत्थ्याङ्क संकलनकर्ता गणकहरुको विवरण

सि नं	नाम	वार्ड न	सम्पर्क नं
१	महेश राज जोशी	१	९८६३६६०५७५
२	मणित थापा	२	९८६८०३९०८८
३	सिर्जना रोकाया	३	९७६९९०३९५८
४	दिपा खत्री	४	९८४९६८६८३४
५	सर्मिला खत्री	५	९७४९८०९९२७
६	हिमाल खड्का	६	९८५४०२३९८७
७	शोभा रोकाया	७	९८६६३२९४३९
८	नर्मदा कुमारी जोशी	७	९७६५२९७६५३

सन्दर्भ सामाग्री

- स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, ।
- गाउँ नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि २०७४, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरवार ।
- खसडछान्ना गाउँपालिका दश वर्षे शिक्षा क्षेत्र योजना (२०८०-२०८९)
- खसडछान्ना गाउँपालिका गुरू योजना २०७५
- Central Bureau of Statistics, National Population and Housing Census 2011
- National Planning Commission, (2014). Nepal Human Development Report, 2014. Kathmandu: GoN, National Planning Commission.